

GLORIA INES CELSI
GÊNESI: OL PRËNSEPE DÈ LA STÒRIA DÈL MOND

– dotrinî fò 'ndèl kap a la cesina dè Paderèn S. Alisândr –

A l'so, belî, kè l'î samô şèntida, a kuaq manere. Ma öna ştòria a m'î sirkâd, è... prima dè kèşta ke a gâ n'ê mia öna pròpe in niğâlöğ', ja sô i libèr dè sköla piö növ è gròs, êkola! Iskultim me, dokâ...

Dè prënsèpe, êkola... ol Dio Şant Siñûr a l'g'ëra samô, ma adoma lü, nè: è dòpo, l'â krèad ol cel è la tèra. Iura, prima ol mond ünivèrs a l'ëra töt vöd, möt è dësèrt: è, pòta, ol foşk a l'kuarcaa so töt kèl nèğöt là kompân dè 'nfonta [=in fond] a i burû e a i kaerne piö fonde. Ol mond ünivèrs, iura, a l'ëra mia ja impö isè kompân kè ma l'koròş notèr inkö'... Isè komè l'ê adèş, è sa pòta komè l'sarâ, a l'ëra samô è adoma indèl sò pënsèr dè 'l Dio, è jamô mia indèi şò ma – a fo isè pèr di... kè Lü l'g'ëra mia dè ultâs indrè i mânège, nè! – È iura, öna olta, ol Dio Şant Siñûr a l'â pënsâd la tèra, ol mar, ol cel... è, intât kè l'pënsaa, aturèn a l'ëra amô töt möt è fosk è öd. Ma intât kè l'gâ pënsaa, ol sò pënsèr, pòta, a l'ëra samô dèèntâd kompân d'ü grand vènt. Şiğür': d'ü kolp, ü ènt dè la madöna a l'ê şoftâd sô indèl mond ünivèrs, kè... a l'ê pò dèèntâd kompân d'ü basgôt dè akua kè la buia. A l'ëra, pèr di... ol sò fiat dèl Dio Şant Siñûr, sofiâd fò intât kè l'pënsaa.

Dòpo, a l'â parlâd – o: sèmpèr pèr manera dè di, mia ko' la boka, nè! Pèr di: in kèl kè l'â pënsâd, a l'â a fac –. Pò, dokâ, ol Dio Şant Siñûr l'â dic isè: – Pèr prim laür... a l'vene fò car! –. A l'ëra dre amô a dil, kè... g'ê èpid fò ü şcarû... pòta, piö car dè mela şulinlîû è... fiğürèş!, piö car dè vint'añ dè föğ d'î fèşte dè Paderèn è dè Kumûc töc indöna olta... è pò, insém, a ü rumûr piö fort dè tôte i kanunade è tôte i bombe tòmike dè 'l de dè 'nkö... k'î şçöpe fò tôte 'nsèma! È töt “piö veloce dèla lüce”, koma disî otèr a sögâ, nè! Èkol!

– Nono, ma i föğ a fa sbarâ şö koi şçöpe o koi kanû, è?

– Nè kè i è piö bèi kèi dè Paderèm, è?

– Me ma şömèa k'î öl tèkâ şö tate stèle amô 'ndèl cel...

dotrinî

– A! Braa, tel Stèle piö bèle kulurade e balèrine... akâ s'i düra ü mènüt', kon töt ol bordél κ'i fa... e l'udûr dè brüsâd. Insoma, êkola: kèla olta là, laûr dè dèntâ göşto indü bôt òrb è bröştölic è şurc è spiatêlac, a püdi êşga là òmèñ o animai, kè, pòta, pèr buna şort a g'n'ëra mia [*si legge anche "anneru mia"!*] ...Kèi κ'i stödia, inkö' i dis isè kè g'ê stac kompân d'ü portèntûs «bang primòrdiâl», ü fölmèn è òna trunada trèmènc! Fatolê, kè şail dè præcis a ş'pöl mia, pèr intât, beaponto, è mê kontèntaş dè parlân isè a præşapök, êkola. È isè, pòta, a g'ê komparid la lüs!

Ol Dio... l'ă eşt söbèt kè la lüs a l'ëra bèla... tate bèle furme e tace bèi kulûr kè la faa... kè l'avrês fac vèd, è isè l'ă pò şpartid fò ol car dè 'l foşk. Isè, a ş'pöl di kè l's'ê mètid dre dè nòc a èñi de: a l'ëra naşid ol de! Pèr manera dè di, nè: kè g'ëra ñamô mia ña şul ña lüna... ma notèr pèr kômòdo, pòta, a m'digêrà isè: èñid è indâc ol prim de, òna prima turnada, o gurnada dè impèñ dèl Dio pèr iştò mond ke. Pèrò, oramai l'ia sa inviâd fò bèl è töt, pròpe: kè la şò lüs dè kèl de là la lüs è la kor amô a 'nkö, nè... è g'ê amô 'l sò «kampo èlêtrèko» (kèl dèla korènte, pèr di) è 'l sò «kampo mañètèko» (kèl d'i kalamite, pèr di) è 'l sò «kampo g'raivasiunâl» dè kèl de là (kèl kè fa pisâ i laûr, pèr di)... töt laûr kè ştödieiri otèr a pèr me, şè g'ivrî ko è òia... kè me n'n'ö adoma şèntid a di, şènsa kaپیغا det ü g'rankê, finadêş.

Pò ol Dio Şant Şinûr l'ă dic isè: – Sègönd laûr, gâ sie ke 'ndèl mès ü g'ran siltèr kè l'dèstèke fò 'n du ol muntû d'i akue! – Pèrkê, ol mond ünivèrs l'ëra töt a eşta kompân d'ü g'rand padèlôt sul, pie pienènt dè akua kè la buia, êkola... ma sènsa padèla, nè. È pròpe isè l'ê şöçèdid: a l'ă trac sò ü g'ran siltèr, disèm isè... kompân dèl koèrc dè edèr dèl taèl dè la turta, êkola, pò l'ă dèştèkâd fò i akue dè şura d'i akue dè şota: indèlmês, l'aria –. È l'ă camâd ol g'ran siltèr «ol cel». È l'ă eşt kè l'era ñak bèl aşè! Isè, pòta, disèm isè amô òna olta, a g'ê èñid sira, è pò matina: g'ëra paşâd fò ol sègönd de. Ma adoma pèr di kè l'ia fac sò samô du g'ran bèi laûr, in dò olte. ...Ol bèl a l've adêş, pèr ol takîi, dòpo i dò g'ran troade fina ke...

Pò, ol Dio Şant Şinûr l'ă dic isè: – È tèrs laûr... i gâ şie dèi löm kè i gira sò indèl

siltèr dèl cel, pèrkê òi sèrnî fò ol de dè la nòc: kèi là i şarâ i şèp pèr köntâ i de, i fêşte è i aņ! I bèrlüse şö 'n cel, pèr faġa car so sò la tèra –.

Dic è fac: l'ă mètîd sò là ü per dè lõm ġranc è ġròş, è tötâ la lüs a i ă dèlèġfada a lur... şènsa fil dè korènte, na pile: ü piö ġrand pèr ol de, ol sul; òna piö picèna pèr la nòc, la lüna. Şe: a l'ă fac sò lü... È pò dòpo, akâ i ştèle. Pòa kèle, dè şö in sima a l' cel i ġa fa car so şö la tèra. A l'ă mètîc sò tòc sò şö là pèr rèġolâm ol de è la nòc, è pèr deşteká fò a rèġola ol car dè l' foşk. È l'ă pò eşt kè l'ëra ü bèl laür, a l'ġa ülia pròpe. Intât a ġ'ê èpîd sira, è pò matina: ma ştaolta... dèlbû, pèrò! Coê, a köntâ akâ i olte d'i otèr mèştèr samô fac, ġ'ê paşâd ol tèrs de, êkola.

Pò, ol Dio Şant Sîņûr l'ă dic isè: – Kuart laür... kè tôte i aküe so dè baş i şa tire insèma indü pòşt sul, è l'salte şö ol söc! –. È kompâņ kè l'ă dic, a l'ê şöçèdîd. È ol söc a l'ă camâd «la tèra», è l'ă camâd tôte i aküe başe «ol mar». È l'ă eşt kè mar è tèra l'ëra sa piö bèl! È şöbèt dòpo l'ă dic isè amô: – Sa kè la ġ'ê, òi kè la tèra la sa kuarce so dè ert, è la böte fò tôte i erbe è i arbösc' koi sò somese, è tòc i tipi dè piante dè fröta ko' i sò arme è armî! –. È, pòta, pròpe isè l'ê şöçèdîd. È l'ă eşt kè l'ëra pròpe bèl a kèl. A parlâ car, ü gardî... ol piö bèl gardî kè ġa şie mai piö ştac dòpo. Pèkât delbû kè inkö' a l'ġ'ê piö, ü kompâņ!

Isè, disèm amô, ġ'ê riâd sira è pò matina: pòa l' kuart de l'ëra paşâd, ol kuart mèştèr fac è fènîd. Pò, ol Dio Şant Sîņûr l'ă dic isè:

– Kũint laür, òi kè i aküe i büliġe dè tôte i bèşce k'i şġatola via, è kè şö 'ndè l'aria i ġule det tòc i osèi! – È isè l'ă krèâd tòc i pèşî, è pò i moştri dè l' mar, è pòa töt kèl kè l'sa möv è l'fila via det indèi aküe... è indèl'aria. A l'ă eşt kè l'ëra ü bèl laür, è l'ă bènèdic sò tòc: – Fi şö i vòşc öv, è dèènti ü muntû, è impièni şö i aküe dè l' mar. È akâ i osèi i faġe şö i sò ni è i impièneşe şö dè eta i plante è l'aria! –.

Isè, ġ'ê èpîd amô şira, è pò òn'otra matina: fènîd ol kũint d'i prim de... ol òltèm fò dè l' takuî, tèņi a met: kè... a ġ'ëra namô nigü' a köntâ.

Pò, ol Dio Şant Sîņûr l'ă dic isè: – I salte sò şö la tèra tòc i tipi dè bèşce: i animai domèstèġ, i animai salvadèġ, è kèi kè strösia –. È pròpe isè ġ'ê şöçèdîd. A

F'ã fac sô töc sêg'õnd la şo raşa è kualitâ: kèi salvadêg, kèi domêştêg, kèi kè ştrö-sia so şö 'l têrê, è kèi k'i rampa. È l'ã eşţ kè l'ëra ü bèl laûr a kèl: ol sòò piö grand è piö pie è piö pacifêk è piö libêr kè g'a şie mai piö ştac dõpo, indêl piö bèl gardî è boşk è lağ è fiöm è montajina. Pêkât dèlbû kè dõpo la şa şie ultada, la lèanda! Ma... indêm inâc, vâ. Coè, turnêm indrê.

È iura, dõpo, êkola, l'ã dic amô isê, 'l Dio Şant Sîñûr:

– Adêş, a m'fa şö l'òm. A ma l'fa şö in manera kè a la fi l'ma şömêe tõt a notêr, sè l'võlerâ; kè l'sie kompâñ d'ü kuadêr viv, kè m'g'a ş'è şö notêr! A l'sarâ libêr dè 'nda è èñ insö' è 'nso kompâñ d'ü padrû a lü det indêl me bèl gardî kè g'a forö sô, è libêr dè fam kompañia a me kompâñ d'ü scèt, mia ü kapî, sè l'g'a sta –.

Dic è fac: ko' 'mponî dè tèra è dè akua... a f'ã fac sô. Kompâñ d'î bêşce, şe: pè-rô l's'ê mia fêrmâd lé: a l'g'ê piasîd isê tat, kè i ã basâd sô: è isê l'g'ã dac pròpe êrg'õt dè şò dè Lü! Sa kè l'ëra dre, a n'n'ã fac sô du... kè ü şul a l'g'a faa impö pena, a èd tôte i bêşce perade è lü pèrsòkõnt'... Du, kè kuand a l'g'ã şofîad det l'ânimia è i ş'è dèşdâc fò... i s'ê eşc è i ş'ê dic isê, pròpe, êkola, dènâc a l'artişta: – Èe... şcaol, kèl kè ma manka a me, ta g'let te: kè isê, g'rasie a Dio, a m's'ê pròpe fac sô ü pèr l'otêr è l'sarâ ü piaşêr dè kòpòşêş è ülis be, dè şèrvîş è g'udîs komê Dio öl –

Pèrô... adî be: a l'völ mia di kè l'ã fac sô du mès laûr, è, o butû è nasêta, ü inõtêl sènsa kèl'otêr... nè kè ki kè şa şpusa mia l'rêşta mès òm o mèsâ dõna, nè! ...Kapîd, te lé, makarû: è trà fò 'ste s'grafe dè 'l kamî... o ta g'a fe det ün otêr büs!

Isê, dokâ, ol Dio Şant Sîñûr l'ã krèâd pòa l'òm è la dõna, a şö şömèansa e kompañia, kompâñ dè du kuadêr dè dio, maşc è fêmna f'ã krèac indêl sò bèl gardî. È f'ã bènêdic sô ko' şte paròle ke, êko: – Krompi dè şcêc, dèenti ü muntû, impièni şö dè bêlêşa tóta la tèra... Goèrnîla, è fi kompâñ d'î padrû d'î pès dè 'l mar è d'î osèi dè l'aria, è pòa dè tôte i bêşce kè i cirkula şö 'l söl! – Ol Dio Şant Sîñûr a l'g'ã pò dic isê amô: – A va do a otêr dè maiâ tôte i êrbe dè l'ort ko' i sò şomeşe, è tôte i piante dè frôta dè 'l boşk è dè l'ort ko' i sò arme è armî. Isê, g'ivrî şèmpêr dè maiâ pèr kampâ. Töc i otr'animai, domêştêg'è şalvadêg dèl'aria è dèl söl, pòa

kèi i maierâ i sò erbe è i şò erdüre, frêşke o şèkade – È pròpe isê g'ê şöcedîd, êl vira o mia?! È iura, a la fî, ol Dio Şant Sîñûr l'â eşţ kè töt kèl kè l'îa trac insêm a l'êra pròpe töt ü ġran bèl laûr, se.

È intât, isê, pòta, a ġ'êra êñîd amô şira è pò amô òna olta matina: fênîd a kèl d'i şeş d'i prim de. È isê... de îfura ol Adamo è la Eva a i â tèkâd là a mèsürâ ol tep. Şensa şvele ñè kampane, nè! È pèrô, sikome kè in kèl tep là i êra det akâ lur, a i ê pròpe dèèntâc pèrnèġt i şò padrû de 'l tep, ña de 'l sò tep è ña de împó de tep! È isê pòa notèr, kè m's'ê det amô kompâñ de lur. Isê kompâñ, pròpe, kè de 'fura a m's'ê pò mètîc dre a tōġa so i sò mèsüre akâ a 'l mond, de şà è de là, de şura è de şota: ma... a m'ria sèmpèr adoma a ü pont a prèşapók, pèrinviadêlfatokê a m'ġ'â şèmpèr adoma dèi metèr ña long'aşê, ña asê præcis... è kè ol metèr... a l'kamina kon notèr! È 'nvece pèr ol Sîñûr, kol sò, de metèr, ü ġêl è mela kilòmètri fa mia difèrensa, l'ê şèmpèr ke, è mela añ i ê ştès laûr d'ü de, l'ê şèmpèr adèş! Bèla, kèşta, è?! Pèrô... me krède kè pòa notèr a m'va so be a şpane, kundo kè m'dis «miñû de añ indrê...» è m'parla mia şèmpèr d'i añ koma i ê adèş! Òco, otèr! Dèr-vi fò be i ög, ko' i mèsüre, stî şèmpèr atènc be, s'i öl vèndèv o krompâv vèrgöt!

Ma laşémia boi, pèr intât... Indoe m's'èrèi? A, şe: Dè manera kè ol Dio Şant Sîñûr a l'îa fênîd de fa şö ol nòst cel è la nõşta tèra è pòa töt kèl kè g'ê det è şura è şota è pòa intramês: è töt a l'êra bèl alurdèn. È... ol de kèl d'i şèt, dokâ, iura, pòta, ol Dio Şant Sîñûr... a l'â poşâd! Şentî 'mpo ke: ol de kèl d'i şèt, de la prima şètimana de 'l prim mis de 'l prim an de 'l tep de 'l mond ünivèrs... sikome kè l'îa fênîd de 'nviâ fò töt ol sò ġran bèl laorâ, a l'â bènèdîd isê kèl de lé:

– Kèl d'i şèt a l'ê ü de töt pèr mel –.

Uramai töt a l'êra ştac krèâd: è iura in kèl de lé, pòta, a l'â poşâd. A l'â fac fêşta! Pròpe, êkola! – A õ fac fêşta, me: è dòpo şes de, firî... ma firî fêşta pòa otèr! Ses de va do pèr tóç i õşc afare è trafèġ, è ü ma l'dirî otèr a me –.

Kèşta ke, êkola, a l'ê la ştòria kè v'õ köntâd sò me: è l'ê töt vira, nè, a la şò manera... de komê kè l'ê naşîd ol cel è la tèra l'akua è l'aria kon det töt, è cètèra, kè-

la olta là kè ol Dio Şant Şinûr a f'ă fac sô tîc, kè prima i g'ëra namô mia...

È me, cêrtosa, a l'ö faca şö longă aşë è piö şpeşa dè kuando k'i m'l'ă köntada şö a me, a l'so: ma lü... lü töt indü' fiat, a ş'pöl di «indöna paröla şula», pènsada şö è dica şö... a l'ă fac sô töt dè nöy; è isë, töt dè nöy a l'ê lé pront a fa şö amô dè kapo, indü fiat, kuand kè l'völ: pèrkê lü l'pöl... ol Dio şant, brao è şae bu Şinûr nõşt è dè 'l mond! È kè isë la şee! ...Ol balí l'ê 'l vòşt, adêş! Forsa ko' i domande, kè l'so kè kèi k'i è ştac atênc i gâ n'ă pronte aşë; è isë... a pöde tra 'l fiat a me!

– Ma, nono: ma şë g'ëra mia namô nègöt è nişür' prima, è... kom'ëla, pò?

– Ma... nono, kosê l'völ di «kompâp d'ü kuadèr... è a şò sòmèansa», è? A fet mia piö prèst a di «öna fotografîa», è?

– Ma dai dokâ, nono! Ada kè şö la lüna a m's'ê sa indâc so! Pò la g'ă mia det la lüş, le!

– Nono, nono... È kuando kè g'ëra mia namô i libèr...?

– Ma la maëstra, nono, a l'ă mia dic isë... È i dinosâuri? È l'età dè 'l fer?

– È i sömmie, alura, nono, è... gâ êntrèle, o mia?

– È... ol sèrpênt, è ol pom... indö êi finîc, è, nono?

– Ma nono... è i ângèi, kuando kè i ă krêac, a?

– È i mîkrobi d'i maladie è i skurpiû èlênûs a f'ă krêac amô 'l Gèsû pòa kèi, è?

– Ma... i maiaa mai la karne, iŭura, nono? Nèkâ i lèu?

– È kuando kè l'ria Kaino, è? È ol arkobalë, a?

– Ma kom'ël ol cel, a, nono... fal pò komê a şta şö, è? È pòa la tèra, kè l'ê nè piata, pògèla so 'ndoé?

– Aa, kè bèl: brae şec! A ède kè şiv iştac pröpe atênc, è kè la v'ê piasida! Pò, anse, a gâ n'sai samô dè piö dè me, ède, è èrgü' l'ê korîd finatröp inâc. Adêş pèrô ...fi şö kuatèr salc, ke aturèn a la cesina, è... a tok, o a moşkaceka... kè pòa me şa şfrankeşe i gâmba, a g'ö i förmigë indí pe... pò mète alurdèn i pènsër. Te... ştağa 'mpo atènta 'ntat kè ta gögêt, nè, şik mènüc'.

...Àda ke, ma kè brae i me nèudî, êkola, kè m's'ê pronc a köntâ şö amô èrgota,

intât kè ş'sa şta benî ke şentâc so şö 'l müradêl, a 'l sulêtî. Aŧura: a l'so mia şè ma şa rëgorde tôte i domande, nè... è menamô a 'ndorô 'n fila. A m'mètêrà şöbèt dè banda 'l pom è 'l sèrpènt pèr òn'otra olta, è pòa 'l Kaî e 'l Noê ko' l'arka, è 'l Güda pò, a ға öl amô ü per dè mela aŧ, almeno! I dinosaure, invece, kè l'so mia şè l'è pò lösêrtole dèentade giğante e dòpo şkomparide, o şè i lösêrtole dè 'nkô l'è i dinosaure riâc insâ isè finakè... kèi so mia bu dè dağa 'l sò tep: isè a ög è şpana, a l'è ştac ü bèl tøk prima dè l'età dè 'l fêr... è ma par kè ü kuak tipi dè libèr i g'ëra samô dè impö, a l'età dè 'l fêr, kè l'sarêş akâ prëşapök ol tep kè i a şkomènsâd a şkriv so pòa kèla ştòria ke. La şarâ piö braa la maëştra, o nò, ko' i date, me krède. Ma ştém atênc, kè ke l'è pròpe mia kuëştiü dè taküi, kompân kè l'ëra mia importânt ol taküi, è җa ol lèroi [*rèloi, rèloc*], pèr kèi kè m'ă camâd «i prim sèt de»! A m'pöl mia è җa ma okör dè iğa 'an præcis è şigür'... Krèdim a me pò a la maëştra: a l'è mia kèl, kèl kè könta dè piö! A l'könta dè piö, ke, kè, şentiner dè aŧ prima kè ға födêş i libèr, dèi ştòrie isè i şie ştace pènsade pò köntade şö dè padèr a şcèt è dè nona a nèuda... è l'è ştace bune dè fa şö è dè tēp insèma tate famèe è tate trèbü' è tate nasiû; pò i è ştòrie җamô mia şkadide, җamô mia dè bötâ bia! Anse: l'rèşta amô dèficèl dè kapî piö be kè prima... prima g'ëra nèğöt ma g'e-ra èrgü'... kè l'ëra mia èrgöt, ma җa niğü'. Dûra, è! Malfâ... proâ, a fala piö fâçela, o piö cara, ki kè l'è bu. Proâ, a fa kapî piö be kè töt kèl kè l'g'è l've fò dè l'èşğa mia, prima, è pò kè la eta la e fò dè èrgöt dè mia iv, prima! L'è pròpiamènta mia bèlfâ, köntâ sò piö facèl amô dè 'sse, kè prima g'è ştac fac sò ol rēp minèrâl, d'i ғаş a i saş, è dòpo – a paşa pèr vèrgöt kè l'è amô 'mpo şas ma l'è sémô a èrgota dè piö... – ol rēp vègètâl, dè 'l ranî a i forèşte, e dòpo – paşando amô per vèrgöt kè mè a èd be şè l'è adoma pîanta o sa po a bēşci'... – ol rēp animâl, d'i èrēm sota tèra, a i peşî e a i balene dè l'akua (disî koşê, otèr, a: i pēngüi'... prima, o dòpo, è?) finâ a i èlèfânc pò a i âküèle... fina a l'òm. Ėl iştâc brao, pò ş'ël dièrtid, o mia, è? È... cêrtosa, te: pòa i piög' è i mîkrobi è i şkurpiû; ma âda kè l'ă krêac akâ lur ol Dio Padèr, nè, mia 'l Gèsû: ma par kè ta g'e dè şta 'mpo piö atênt a dutrina,

te, è! Se, şe, i ê bèşce mia tat simpâtêke, a îgle adôş, ma... mê prôpe di kè 'ndèl sò krèà l'ă ũlîd paşâ pòa dè kèle, è mia cèrto apòşta pèr fam dè 'l mal a notèr! Adoma i diâoi e l'infèrno... adoma kèi, a l'ă mia krèac ol Krèadûr: kè, Lü l'krèa i ângei pò la laşa libèr: isè kuakdûr i sirka fò... dè robağa 'l pòşt... sè mia prôpe dè fal fò! L'ê kèşto ke l'infèrno, êkola: kèle intènsiû è kèle proe ke! Ròba akâ dè òmèñ, dòpo, k'i vòl vèş a lur dè kèi bèi e brae ângei lé!

...Sö, adèş dokâ: indèm a èd prèsempe la şömèansa. Şe, ira: ta fe piö prèşt, inkö, a di «fotografîa», o «fòtokòpia», è adèretüra «filmî»... şo dèkorde. 'Ntrè töt, êkola, beaponto: şè notèr a m's'è isè brae dè fağa i fotografie a i pèrsune, è 'nfina a i filmî, ko' la şo us òpe ü, nè!... a m'völèrai ke 'l Dio krèadûr a l'sie piö 'ndre dè notèr... o pötòst a ü bèl tòk piö innâc, dè fa pò a tat dè piö bèl amô, lü, è?! Pèrô, pèr me kònt dè me, me prèfèrèşe di amô «ü kuadèr», pèrkè a me l'ma diş kè l'è ü disèñ, bèl o bröt, ma kè l'val è l'istâ şö sul infina a kuand kè l'istâ det indöna bèla kornîş... Pèrô şenti a kèşta ke, adèş, a. Proém a di şö ü trè o kuatèr vòlte dè fila «a l'ğa şömèa a la şömiä»... o şedènô «a şömèi dèi şömie», dâi... Griñòta mia tat, te! ...Şentîd be? A g'êla mia det la ştèşa raîş, èl mia kompân dè di akua è banâd, è...? Sigfür! Fatolê, m'pödèrêş akâ di (ma d'i òmèñ, nè, mia d'i şömie, k'i şa ofèndèrêş ak!) a m'pöl di kè i vòl fa... i papağai dè 'l Dio, i òmèñ! È m'sa kapèş bènone: a 'l papağâl... fâğâ şköla pòa tri añ, ma lü l'diğèrâ şèmpèr sò kèle trè o kuatèr paròle a şpròposèt, kompân d'ü giradîsk... È toka di kè komè papağâl... a l'è a brao, diolte, ol òm, ko' i sò mèsüre è i şò fèr... a fa şö dèi gfan bèi laür pèr iştâ mèi a 'l mond kèi kuatr'añ ke in kruş. Ardém ol nòşt bel oşpisiö, è i rèoplani ke dè dre, a 'l kampo. Coê, kèi balorèş lé... a l'so mia şe i ma fa şta piö be, notèr. Şe, a l'è brao dè fa dèi bei laür, ol òm... Ma l'è kuat a 'l sae... kè l'völ pò mia di indormèt, nè, ña pacòkòt. A l'völ di şapiènt è pròdènt, dè şai pèr tep kèl kè l'va be è l'fa be dèlbû... mia adoma dè fa töt kèl kè ş'pènsa è ş'ğa ria a kòmbinâ! Ma èpém pò a ko ko' 'şte şömmie, dokâ. Şèğönd votèr... èl ol òm kè l'ğa şömèa a i şömie... o èle i şömie a şömèağa a l'òm? Se, şe... başta isè... K'i şa şömèa... l'è ü fato. K'i

èpe pò fò ü dè l'otra... l'ê òna pènsada mağare a göšta in part: kè l'äbbie rişèid dè 'l Dio ol sò fiat pèr l'ánima ü falí dè palca, o ün animâl sa bèl è fac... kèl kè kón-ta, ke, a l'ê dè l'òm kè ş'diş «a imàgine di Dio», è dokâ, l'ê l'òm kè ğa toka şömèa-ğâ piö tat a 'l Dio, koğâ i sömie! ...Ira o mia, belí, ê? Pò... iv veşt amô, otèr, i şö-mie a 'nda là a capâ i şèndèr sò 'l ko, pèr kuarişma, ê? È... dè morte i dèenta şèndèr akâ lure kompâñ dè l'òm, êkola... ştèşa tèra kè 'l Dio l'ă fac sò l'òm, l'ia fac sò a lure, pöl daş... ma però, a l'ă laşa rèştâ şömie, lure.

Buna. Pò, per fala kórta, ko' 'sta stòria ke 'lla şömeansa: ü pader... fal kosê, fal sò kî, ke l'ğâ şömèa, è...? Èe... brae töc, êkola: a l'fa şö ü şcèt, pròpe! Kè dèfati ol Sîpûr a l'm'ă fac sò kè m's'ê göšto i şò şcèc, è fènida ke: şò scèc mè a êş dèlbû, dokâ! Kè quando L'mè arda a L'völ vèdèş det indè şpèg... è pòa notèr... a ardâş det a m'dösèrêş vèd amô 'mpo Lül

Şe, l'ê ira: m's'ê bu dè 'nda so şö la lüna. Te ta diğèt kè ta l'set: pötôşt... êl mia ira kè invece ta ğa krèdèt... dato kè t'l'et pròpe mia fac te, ol vîaş, nè, ña ta şet iştâc là o ke a èdèl, se o nò? Ta ğa krèdèt, è başta. È pòa me komè te. ...Se, cêr-tosa, la lüna la ğ'ă mia det la ştèşa lüs dè 'l sul: dè fò, le l'ê şmorsa, è la fa adoma şkuase dè şpèg. È dè 'l sul... a m'pöl dièrtîş a di kè l'va ña a fil dè korènte ña a pile... ma kè però l'va a ğaş. A l'rèştâ amô şèmpèr dè troâ ki kè l'ê şò la dita d'i bömbola... o ki kè dèrv fò è şèra fò ol sò röbinèt... şè la bömbola l'ê 'l sul. Mia ira? Ü per dè dumela añ indrè, dokâ, erğü', meno lok dè tace d'otèr è d'i piö tan-ce, a l'ă ülid di pròpe kèşto ke, êkola: kè l'èra òna ğrand'iştüpidada, kèla dè adorâ ol sul è la lüna – abè kè l'èra şèmpèr samô mèi koğâ adorâ è preğâ i animai è i piante, anse, in prâtika, i şò ştatüine dè lèñ o dè ram o dore... face şö a kuak ma-nere ko' i ma d'ün òm, è dokâ morte lé, ña şae ña brae, ña ie ña katie! È iura... l'èra ü şpètakol dè töc i de è in töc i kantû, iğâ dè èd dei artisâ piö o men brae a fa şö dèi figürine dè tôte i fòse è dè töc i kulûr, dè indorâ mağare... pò dè adorâ, è preğâ, è mètèş indèi şò ma... kè Fia face şö lur kompâñ k'i faa şö 'l bokâl è la şkaña è i kaşe dè mort, kè sèmai ğè tokaa a lure dè adorâ ki kè i ia face sò! È isè,

kon tōta la şò buna intènsiû, kon tōta la şò fantasea – pò ko' l'ispirasiû dè şö dè şura, nè! – èrgfû' l'g'ã üd la bèla pènsada dè... dè fa şö – adoma a paròle nè, mai négõt dè pitüråd so – ü bèl kuadrèti dè 'l Dio... kompân sè l'födèş ün òm pòa lü, ol Dio, beaponto; şul... ü piö brao dè töc i òmèñ: kè i òmèñ i è mia bu niğfû' dè «dağã ol sò frat» a i şò ştatüine: a 'l piö, a i trombe, o dò pile pèr ün'ura a i pöe; è l'òm... a l'è mia bu dè fa lèâ şö ol sul è la lüna, è dè fai kucâ so kuand kè ğã par a lü; è kuace laür amô l'è mia bu dè fa l'òm, pòa 'nkò... kon tōta la şò mèkâneka è la şò filòsofea è i şò ragiûs [raggi x] è i sò ròbòc... nè? Ardì ke: ü Dio... kè l'impashta şö impunî dè tèra è dè akua... Şarèşèv iştâc piö brae, otèr, a troâ òna fiğūra piö bèla è fūrba... al? È isè pòta, dè şfròs, a ğ'è èpîd fò, pèrò, ü Dio... diolte a 'mpo tròp a şòmèansa d'i òmèñ, ko' i sò difèc. Ma kèsto, l'è ün'otèr dişkòrs, a l'è.

– Nono... me ğ'õ fam... – È me ğ'õ şit, nono...

– Ma te, nono... ma kuando kè l'truna, è... ma ki kè sbarã kèi kanû lé isè ğròs, a... è 'ndoê, pò?

– È brao, te, balila, kè ta ma tènèt töc alegèr! I t'l'ã nèmô mia dic nişür' a te, kè i è i ângèi k'i sôğã a bòce... è èrgfû' i capa 'l nèrvûs, è?

– Nono, nono... kuando m'vai là amô 'mpo a göğã 'ndè l'èrba, è?

– Ö kapîd, ö kapîd, se: a l'è ura dè marènda, şo ştac longf... È fo şkomèşa kè ta ğã rièt ña piö a tènèla, te, dindû ğratakül', kè ş'ved kè la ta şkapa pròpe! Tò: àda lé, kè ğ'è lé la şeriöla ko' l'akua korènta... Indé, 'ndé... È te, ta şkápèla mia, a te? A sa, te ta şet òna scètèla ğrandèlina è pèrbè, nè? Ta ğã rièt a tènèla fina a ka, è? ...Ada là komè i ğriñòta, ko' i şò piştòle, i bèrèkî!

– Ma dài, nono... kè i ta şènt...

– A ğã ölèrèş a kè i ğã şèntèş mia: farèş komè a faş kapî? Ma... dim mia a me kè... ta dèntèt roşa, è! Di pötòşt «dài nono, kè şè la ta şènt la nona a parlã isè kon me»... diomandèşlivère! ...Tò, àdèi ke k'i ria, i maşci. Capì ke, suènòc, è 'ndi là dè 'l Brea a tō 'l ğèlato. Ü a pèr me... şè ğã rîi a portamèl fina ke 'ntreğ. Pò dòpo m'sa 'nvia a ka, kè l've tarde. Oè, è te, 'ndet mia, te: ta piàsèl piö 'l ğèlato, a te?

– Nono... ma ta parlèt pròpe be te, nè! Kuaçe laür kè ta gâ şet!

– Grazie dè 'l kòmplimênt, bèla stèla. È me g'ò 'nvidia dè te, invece, kè ta şet samô buna dè lèş è dè şkriv! Kèl kè l'è i laür dè şaiğa, pò, a i è mia tace kèi kè okör dèlbû, dàm a tra a me; è pòa kèi a l'è pötôşt kuèştiû dè krèdègfa... Ta şerèt rinkorsida, o nò, kè ò mia köntâd sö nègöt dè 'l cel, è? A l'è kè... kèl a l'so pròpe mia nè me kom'a fal komè a şta şö... kè l'sömèa ü koèrc, kè l'ò sa dic, sèdènò ü tèndû, mia kèl d'i finèstre, nè: kèl d'i paştûr è d'i indiâ è dè 'l cirkol... ma şènsa bakèc nè korde nè pai. Şarès kuriûş a me dè şaîl... è pòa dè şaî pötôşt komè fal komè a tèn det töt bèi a pòşt i şò ştèle è lüna è şul è pianèc! Kuank'i pènsaa kè la tèra l'èra piata è pugada so sö 'n verğöt, kòlone o èlèfânc: pugâc so 'ndoè lur pò... kèl a l'gâ 'ntèrèsa mia: i püdia pènsâ kè i ştèle i èra 'nkòlade şö o 'ncodade şö a 'l koèrc, kè l'giraa lü, mia i ştèle kampade 'nn'aria... Kè pò l'è mia cel, kèl indokè m'vèd det a gfulâ i rèoplani, nè: kèla l'è amô aria takada a la tèra... e lur, i g'â 'l sò mutûr, kèi!

– Makè tèndû, dai, nono! Rotönd kompân d'ü balû, pèr tèn det töt? E dèpo, dè là, dè şura, gâ şarès kosè, dè fò, è? Tace balû d'otèr... töt şènsa fil a lur, nè sura nè sota? Kuando kè diènte gfranda, öle pròpe stödiâl be. Şkòlta piötöst, adèş, nono, intât kè g'è mia ke i picinî... È... kom'èla... ko' la sò kòstola dè l'Adamo, è?

– Aa... stèli dè la tò nunî: ò kapîd, adèş, ol tò problèmî! Braa, te: çapa mai nègofa pèr or kulâd, te, fò kè... l'or kulâd! Iura, şkòltèm amô a me, te, komè kè la pènse me. Koşè diğèt, te: et veşt amô, te, ü tòr a krompâ ol vèdèl... o... nò, mağare t'et mai veşt na öna bòbòna ia, te... fòrse amô amô öna poia... kè ta şet naşida kè 'l tò sio Pòlo l'ia sa şèràd fò 'löltèma ştalèta, 'là là a Mülina...

– Ma nono... ma i bòbòne ma i è kèle ke la dis sèmpèr la mama i popone, kuando la fa «tonebilone» a fa durmî 'l picinî, è? È ölèl di kosè, pò, «tonelöanğfa fâ balâ la stanğfa», è?

– A, şe, còè nò... i popone... i è mistèr dè mame, kèi; è i stanğe me şe ş'ere te gâ pensaa a kèle dè 'l treno, prèsempe. Intât, dè miştèr... otèr kè kèi dè 'osare, indè eta a n'n'è a öpe paş, fin'a ü dèpo. Nò... şkòlta be: i bòbòne a i è i ake, o nò!? I et

pò este kuak volte, è? A, braa. È 'tura... rèsuna kon me. Et vešt amô, te, ün òm... a krompâ ü şcetî... ün òm ko' la pansa grôşa isê, pèrkê l'işpêta? Nò, è... Braa, êkola: ta gâ edêt mia dope, te! ...Kê şügö g'ërêl, dokâ, a köntâ şö è a şkriv so kè l'Adamo l'era ştac trac fò (*stai trajfö*) dè la... dè la şò kôştola dè la Eva, è? Kêi k'i şkoltaa è k'i lèsia a l'avrêş dic töc söbêt, ü tri o kuatèrmela aņ fa, «bèl laúr, dèlbû malfâ, pròpe: gâ öl göştö 'l Dio, pèr fa naş ün òm d'öna fomna!». Et kapîd, adêş, a, ştèlina bèla, la pènze komê me, è? Bisònaa fağâ kapî kè 'l prim òm... a l'era mia naşid dè la sò madèr kompâņ dè töc i otèr dòpo. Şèdènô... Dimèl te... êl vira?

– Ma cèrto! Şè nò l'era mia 'l prim. È la şò madèr, èrèla naşida dè ki, le, alura?!

– Pròpiamenta, êkola, braa şçeta! A t'et kapîd a 'l gful! Ta şet tóta nèuda dè 'l tò nono! Ma bisònaa akâ şkiâ dè fağâ krèd kè l'òm a l'födêş naşid dè... dè ü «dio–dona/madèr»... pèrkê iura dè «die madèr» a n'n'era in gir a tròpe, è şa n'parlaa mia pròpe şèmpèr be... pò i g'ia şèmpèr a 'mbisòņ amô d'ü dio maşc, tat pèr kambia... Ta laşe di kè ròba... O...: a l'è mia töt ke, nè: m'ă mia ŋamô dècidîd notèr komè kè l'è 'ndaca. Pèrô, la kôştola, kèla m'l'ă mètida a pòšt. A la gâ okoria mia a 'l Sîņûr, pèr fa şö la Eva! Ma... bisònaa pör di kè a 'l Dio gâ okoria ŋa la Eva pèr fa şö ol Adâm... è kè 'nsoma, pèrô, dè kuak bande l'ă pò be şkomènsâd... ma mia kompâņ k'i fa i papâ è i mame dè töt ol mond, a la şò stagû... È, a pròposèt, l'ă ñè dovrâd ü èrèm, o ü raņ, o ü per dè şömie sa bèle e pronte, maşc è fèmna, bèle marüde! Nò, nò: maşc è fèmna dè òm l'è èrğöt dè şpècâl, dè piö: a l'g'ă pènsâd Lü pò l'ă ülic Lü 'n famèa, kèi, s'i gâ sta: rèğördêş be şèmpèr! È g'i ă pò dac in küra spècâl a töt ol sò ünivèrs, finakê l'dis Lü, me krède, piö tat amô dè kuat a L'g'ă dac a lur la sò tèra dè kürâ! Ta şa rèğördèt, nè... «A şò şömèansa»: k'i gâ şömèe piö tat a Lü kopè a i animai... k'i şie bu dè fa piö tat kompâņ dè lü, s'i öl, pötôşt dè fa adoma kompâņ d'i otre bèşce, o pègo! ...A l'set: a g'ere pura, prima, kè ma şirkaèv èrğöta dè 'l pèkât originâl ...è şkuase adêş ma dispiâs dè ñn miğâ pròpe parlâd.

– Ma dâi, nono... èrğöt pòa domâ, o nò!

– Braa, bèlèsa: mai tròp frèsa, te! 'Ndomâ o pus, o şenô dümînika kè e, kè m'va so 'n bici a la fèsta 'lla Basèla, è. Tat, a m's'ê mia isè... originai, me è te, dè ìl fac det o dè fal notèr, kèl, dè pèkât... e ñè dè troâ komâ i ã fac præcis ol Adâm è la Eva... ñè dè şkancelâl fò! È pèr me, l'è pò mia stac pèkât a dağa öna piadina in du a 'stès pom... kol sò brao èrèm det! Kè, pò, ö a sèntíd a di kè ġ'è det a 'mpo de skonfü-siû, 'ntrè pom è mal... kè notèr in dialèt a m'dis piö be 'ntrè mel è mal. Tè piâsèla, la mel, a te, è? Òco... nè! Ma... pèkât dèlbû 'nvece l'è stac dè acètâ mia kè 'l Şiñûr l'èra là a pèrdunai... è sirká fò dè skapâ, pötôst, è dè perdès, è pèrd la fidüca ü dè l'otèr è töc du la konfidènsa dè 'l Şiñûr, dè saí piö ñè be pèrkè şta a 'l mond insè-ma! Kèl se, 'ndè eta... ma l'impara præst a fal töc, öne ül... O, nè, te, ta rèkoman-de, pèrò: kèşta ke dèl pom kè l'è mia 'l pom dè la Eva è ñè dè l'Adâm... è kèl'otra 'lla kôştola... 'köntègla şö a niğû, è prim dè töt ña a la tò amisuna dèl kôr!

– Nò, nò, nono. Pròpe bèle! Ma a ki, ñak a le: ña la Tèrèsi dè tèrsamedia?

– A, bè... A la Tèrèsi, a l'so mia şè 'şto momènt ke i ġâ intèrèşa kèi laúr ke, o pötôşt ol tò küsi kè l'fa raguñèria, kol sò muturí növ. Kara te: 'köntègla mia şö ña a la tò nona... şèdèno... a m's'ê prènòtâc pèr l'infèrno töc du, me è te! Otèr kè pör-ğatòre! È pò... komâ k'i diş, sarâl vira o mia... i ma diş isè kè 'l car d'i ştèle... öna ştèla... la pödèrêş vêş impiada dè kişâ kuat tep, è notèr ke èd mia ñèmô 'nkö 'l sò lömî: ġa öl paşènsja, o nò, è la rièrà şà a la lüce dèla èritâ 'ntreğa, kom'a l'è! Ma adêş başta, nè, koi döbe: şèdèno... şè m'sa mèt dre a krèdèğa piö kè l'è ü be kè l'ğâ şee 'l mond, è kè l'è be kè m'ğâ şee pòà notèr... alura... adio rèsunâ! É şà, dè braa, kè m'saliüda la Madunina, è pòà i nõşc pòèr morc, rèkuèşkampempacèâmèn, è ânème pörğante preği pèr notèr kè m'fa l'ofèrta pèr votre kè şiv indâc aante: è dè pörğâş, a m'ğ'âvrâ pò isè 'mbisôn a notèr, la şie komè kè la şie, a l'ura nõşta. ...Nò-mèdèpatris, è Nòşkòmprolèpia.

(Kuand kè ol Dio l'ă fac sô töt komè kè l'ê)

De pos ke i s'ê metîc idrê a skrîv so ergôta, a g'ê skrîid so ke i nosc pader a i ă semper kôntada sô a prima issê, êkola!

E se ta ôlet kapî ergôta, te skôlta e po kapés!

De prenspe, a g'éra negôt de negôt in nisalóg (*nigalóg*), e ña prope nisú (*nigü*), fo ke L'Ü, Ol Ünek, Lü ke nisú i ă fac sô e ke l'ă fac sô töt Lü, perkê negôt de kel ke g'ê inkó a l'mond a l's'ê fac sô persokónt. E, dokâ ...de prenspe g'éra sul Lü, L'Ü Şul, Ol Prim senza prima e L'Öltem senza dopo, Prim senza seğönd e Öltem senza prim. A g'ê ñe mesüra de paragonâl, Lü: Fo de töt kel de grand, e Det in töt kel de pikol ke s'mesüra! Ke de Lü, Ol Ü, töt a l'ria fo e Lü l'ria fo de nigü e de negota: a l'ă inviäd fo töt Lü e ñe ergü ñe ergôt d'oter a i ă inviäd fô Lü... e prima e senza de Lü g'ê ñe öna lôjika ke teñ, e l'ê a lôjiko ke la lôjika ñe i a ôbligé ñe i a mesüre ñe i a impedese, Lü ke l'g'ă de respöndega a nisú ma de töt a l'sa kúra. E per finî fo ke: Lü, ke g'ê adoma de üliga be, fo ke ta pjase e ta eñe bu de igen a pura.

Prope, êkola: se te ta set ü de noter e insêm kon noter ta ôlet vês kol Siñûr e la so benedissjû, issê komâ i nosc [*nost*] pader antenâc a i ê stac kol Siñûr e i so benedissjû, alura te ta g'et de saî e de krêdega te, e ta g'et de faga imparâ a i to sccec e a i sccec d'i to sccec, issê kompân ke m'ê stac fac imparâ a noter e l'ê Ol Siñûr a famel saî: ke de prenspe a l'mond a g'éra nisú ñe negota issê komâ l'g'ê adês, fo ke Lü, L'Ü, ke nisú i ă fac sô e ke l'ă fac sô töt Lü e ke l'g'ă a kör töt, ke l'ê tötta e adoma roba so de Lü. E poa noter inkó ke m'ga s'ê adoma per Lü; ke Lü Şul a l'ê komâ l'éra semô e komâ l'sarâ a semper, Kel ke semper a l'krea; e noter, invece, prima... a m'ga s'éra mia, e adês a m'kambja... e domâ m'ga sarâ pjö a la stesa manera kè m's'ê ke adês inkó.

De prenspe, dokâ, a kel tep ke Kel ke g'éra sul Lü l'ă fac sô cel e tera... a g'éra ñe tera ñe cel; a konfrönt de adês a g'éra töt vöd, senza det negôt de kel ke g'ê komâ l'ê

adês... e töt foşk; e a l' so post d'i aküe de şura e de şota de adês a l'sofîâa adoma ü gran ventisêl: ol so respîr del Siñûr... per di issê; o sedenô: ol rumûr del so pensêr: ma amô per di, ne: ke perô g'éra ñemô mia ñe rumûr ñe músika. E quando ke l'ã po ülid Lü, öna olta, Ol Siñûr a l's'ê dic issê: – Me oi la lüs –. E issê l'ê stac a l'ato: la so parola del Siñûr l'ê staca faca lüs! E Ol Siñûr, a g'é sömeâd ü bel laûr, anse du: ol car koi so kulûr e ol foşk senza, e i ã teñic issê. E l'éra stac a l'ato akâ ol prim rumûr: ü scarû ê ü bordêl, ke per förtüna g'éra ñe ög a êdel, ñe orege a sentel... o poerêc a lur!

Po, Ol Siñûr a l's'ê dic issê amô: – Me oi ü gran silter ke 'ndelmês: po, sö de şura i aküe piö ligere, e so de şota kele piö pesante –. E issê l'ê po stac a l'ato! A l' silter dopo noter a m'g'ã metîd nom “ol cel”: e l'éra ol seqõnd gran bel laûr ke OL Siñûr a l'faa sö. Po, a l's'ê dic issê amô, Ol Siñûr: – Me oi dèi tokèi de lüs κ'i berlüse fo in gir per ol cel, ke so söla tera i ga fage car onû la so part in bel urden. E l'ê stac asê üllil, per Lü, e a l'ato l'ê stac issê: ke per noter, êkola, issê g'é stac ol de e la noc, e sö in cel do bele löm, öna ke n'n'ã fac sö piö grosa e roşa e kolda per ol de, e öna piö picena e smorta e frega per la noc, e kon kela l'ã metîd sö poa tate stele: töt bei laûr de fa girã inturen a la tera per seña ol tep e i diresîû, i de i mis i staçû i añ e i noste feste... oriënt e ponênt, setentrîû e meridiû. E la g'é pjasida asê a kela nöitâ ke, kela d'i tre.

Po Ol Siñûr a l's'ê dic issê amô, öna olta: – Me oi tôte i aküe de şota tôte insema, e ke ga see a ü post söc. ...Dic e fac: a l'ato issê l'ê stac, e montañe e montañete e pjenüre e fupû! Ke, dopo, noter a m'g'ã metîd nom... a i aküe grande “ol mar”, e a l' söc “la tera”. E desã ke l'éra dre Ol Siñûr a l's'ê dic a issê: – E ke la tera la ma şa kvarce po so de erd, oñe erba e pïanta kol so bel armî, e oñe fröta kol so –. E issê l'ê po stac a l'ato: la so parola del Siñûr l'ê staca faca ia, l'ê dèentada eta: la tera l'ã dac fo e sfons e erbe e pïante e fröc, töt kol so bel armî onû ol so.

E issê l'g'é prope pjasid a l' Siñûr: quarta gran bela nöitâ.

Po, Ol Siñûr a l's'ê dic amô issê: – Me oi töt ol mar de şota pje de animai ke şgatola det... e ol cel de şura pje de kei ke gula –. E l'éra dre amô a dil, ke issê l'éra semô bel e

fac delbù! E issë l'ă fac sô tate besce det indel'akua, d'i balene a i pesî, e tate sô indël cel, d'i kolebrî a i âküele. E l'ê stac ñak kontët asë de êdele tôte... e i ă benedide:

– Raşî per be tôte, deentî a miër e impjenim sô ol mar e ol cell –

Po, Ol Siñûr kela olta là a l's'ê a dic issë, amô: – Me oi ke poa la tera la see tôta pîena de tîc i so animai: de kei domesteg a kei selvadeg, de kei ke rampa a kei ke strôsîa –.

E issë l'ê po stac a l'ato... normâl! Oñe animâl l'ê stac fac sô seğond la so manera: kei ke dopo i şarâ selvadeg, domesteg, ke strôsîa, ke rampa... E i g'ê pîasiç tîc asë, benedêc a lur komâ kei oter. Ön'otra gran bela nôitâ o no?! E m's'ê a kela d'i şik, akâ se la sômeerês de fa per tri adoma kela.

Po dopo de kei lâur ke Ol Siñûr ôna olta a l's'ê dic issë, staolta: – E adês, sà ke m'fa sô l'om, ergota ke l'ma sômêe... ke l'ma figüre pîo tat de töt ol rest! A l'farâ komâ ol so padrû d'i pes del mar e d'i osêi del cel e de tôte i besce sô 'l terë –.

E issë, la so parola del Siñûr l'ê staca faca om: Ol Siñûr, îstaolta, a l's'ê trac insêm ergû ke l'ga sômêe, ke i a figürês pîo tat koñê töt ol rest ke l'ia semô trac insêm finadês: k'i g'es ol so pîaşer de koñoses e de eñes bu ü per l'oter, de servîs e de gudîs! A i ă fac sô maşc e femna, e i ă po benedîc a lur a basai sô e digâ issë: – Raşim per be... deentî a miër, e impjenim sô ol mond e fim buna kompañia a me. La tera... v'la do a oter de goernâ, po va do ase de tratâ töt ol bescâm de akua e de cel e de söl, e va do ase akâ de tratâ oñe sort de pîante, koi so bei armî oñona. Ke, intrâ erbe e fröc... a ge n'ê semper asë per tîc kei ke respira e maijal –

Ke, defati, l'ê po stac issë a l'ato.

E alura Ol Siñûr, a ed töt kel ke l's'ia trac insêm kela olta là, in ses volte de poş ke l'ia decidid Lü, adoma a pensâl e a dil... a l'ê stac kontët asë, e g'ê prope pîaid töt, negöt de di, negöt de stört. E alura, trac insêm töt issë bel e urdenâd in ses volte... ke adês noter a m'pöl a di “in ses de”, a köntâ komâ l'm'ă fac imparâ Lü, a şul e lüna... a g'ê restâd ü bel lâur amô, de fa, kel d'i set: l'ă ülid posâ e god impö de 'l so laorâ (...disém issë: perکہ Ol Siñûr ñe l'laura ñe l'desmêt de laorâ, el) e l's'ê dic issë amô, staolta, kela olta là: – Kesto ke l'ê töt per me! –; e l'ă benedîd sô amô töt.

Tep de benedissîu e negôt d'oter, dokâ, êkola! E l'ê po stac ol esempe a per noter: ses völte a laorâ e a trafegâ, e kela d'i set a posâ e a benedî; ses de per fa e desfâ e per vend e per krömpâ, ü de per gudi e per lodâ!

E se te ta set ü d'i noşc, ü del Siñûr kompân ke so del Siñûr a m's'ê noter, te dokâ ta sa regorderê semper... e semper ta ga krederê e ta kônterê sô issê kompân ke m'ê stac kôntâd sô a noter, e kompân ke noter a m'sa regorda e m'ga kred: ke issê l'ê îndaca kela olta là ke Ol Siñûr l'â l'â trac insêm e urdenâd ol cel e la tera, k'i g'êra ñemô mia... e kondû pensêr e la so prima parola l'â trac insêm, a l' so post e a l' so tep... tôta intre-ga la so kreassîu îndêl isplendûr de tôta la so armuñusa diersitâ. E ta l'set, e ta ga l'di-gerê a i to şcec e po a i to neuc... s'i völvêş d'i noşc: ke kuand Ol Siñûr l'â ülfid tra insêm cel e tera, ñe g'êra tera ñe g'êra arbôşt ñe erbeta, e g'êra ñemô mai pjiuid sô l' terê, ñe rüt, ñe ergû de dal fo e de laorâ ol terê... e Ol Siñûr ôna olta l'â manimâ trac insêm e urdenâd be benone töc i laûr, disém issê: de l' prim ke l'â fac sô, ôna gran bola óne-ka de vapûr... finâ a l'öltem, ol om, ke per kel l'â dovrâd a ergôt de töt kel ke l'ia fac sô prima; tat a l'ê, amô inkó kuand a l'sa desfa sô, ol om... a l'deenta amô la so braa braka de tera ke Ol Siñûr a l'â ülfid fağa mia mankâ ñe a lü... kon töt ol sang e la inteligensa e ol so fiat ke l'g'â dac, in so figûra de Lü ke i a faa sô, indôna parola.

Alura, té a met, te: l'â fac issê a fa sô l'om, êkola. L'â impastâd sô per benî ôna braka de tera (kol'akua del neol ol piö olt, cêrtosa), e kuand ke la g'â üd la furma ke l'vülia Lü a l'g'â sofjâd sô ü basî söl müs, ü respîr de eta... mia adoma kela ke l'g'ia sa dac a töc i otr'animai. E issê l'om l'ê po deentâd viv, animâl e in piö so sömeansa del Siñûr ke i â fac sô, parola del Siñûr piö cara e piö ia e piö libera konê töt ol rest. Po, Ol Siñûr l'â fac troâ det l'om in mes a ü gran gardî, piê de bei fîur e de fröc güstûs. G'êra là tate pïante, îndêl so gardî del Siñûr per l'om, e do ke i éra i piö groşe e i piö bele: ôna pïanta buna per la eta adoma, e ôna pïanta per l'om impô specâl, ke la püdia fağa a mal. E Ol Siñûr perô l'â isâd söbet ol so om, kela olta là ke i a fac sô e i â metîd det îndêl so bel gardî, a l'g'â dic issê de kûragel per benî e de gudîn pör, kol servis de töc i so bei fröc... ma perô “de kel bel pïantû ke ta n'katerê e ta n'majerê mia so de piö de ü fröt [a

l'an], ke ol segõnd a l'ta farêš sôbet a mal, prope... e de kel oter bel pñantû ke ta l'digerõ me kũand ke la so frõta la sarâ marüda e buna per te!"

Po, sôbet, Ol Siñûr l'ã mia ülid lasâ là l'om persokónt, isperád. Kompân ke l'ia samô perád, du a du, töc i otr'animai ke l'ia sa fac sö, e adês g'í faa ed töc in fila a l'om de fãgei koñõš, e issë manmâ ol om a l'ga metia ol so nom a oñû... issë, per lasâ mia là l'om persokónt, ke l'sa tüia fo de töc i oter per de animai, škompañád, Ol Siñûr a l's'è dic issë, staolta, kela olta là: – Oi mia ke l'om a l'rešte ü sul... prope kompân ke õ mia ülid restâ sul ña me, e ña me õ mia troád töt ol me brao godimët a sta adoma ko' i me bei animai; ga forõ sö ergú ak a lü de kompañia, e ke l'ga dage õna buna ma; ün oter a n'na forõ sö, k'i see ü per l'oter kel ke ga manka e kel ke ga okõr, s'í õl! –.

E dic e fac: ol om... de la so prima dörmida a l's'è desdád fo... l'ã fac prope ü belnegõt, lü: a l's'è desdád fo in du, e i s'è ardác indei õg e l'éra komâ s'í födês semper istác in du, ke ü l'ã capád per ma kel oter e i s'è dic issë töc du, là denâc a l' Siñûr töt kontët del so bel laorâ: – A, prope! A m's'è du šteš... e grassje tat a l' Siñûr. Oš e karne, pel e sang ü de l'oter, ü per l'oter, se m'völerâ! –.

Issë po Ol Siñûr l'ã finid de fa sö l'om, mašc e femna a lur du, a so sômeansa ü de l'oter e töc du figüra de Lü ke i a faa sö! Ke de lé l've po fo ol komandamënt “a ta ga ölerët be a l' to isî kompân se ta šareset amô te lü, e l'sarâ po issë ke ta ma ölerë be delbû ak a me... ke v'õ fac sö me töc (du)!”.

E se te ta set ü de noter, kompân ke noter a m's'è so del Siñûr, te ta l'set, e ta ga kredet e ta sa reğordet e ta ga fet imparâ a i to sccec e a i to neüc, ke l'è stac issë ke Ol Siñûr l'ã kreád, prima k'í ga födês – e amô adês issë i a krea! – om e fomna, mašc e femna, om e oma, dona e don: töc du a so sômeansa de Lü ke i a faa sö, e ü per vütâ kel oter a kurâ e a gudí ol so bel gardí indokê Lü i ã metíc det, ol šjur Adâm e la šsjura Eva, töc du a fa i šsjor (perõ, “o' šsjur padrû” l'restaa amô adoma Lü, l'Ünek “ol Siñûr”)!

E lur du i éra det là indêl so bel gardí bei bioc, senza freg ñe kold e senza ergõña ñe katierja.

Öna olta, i ä est ü lösertû dre a l' bel pïantû de la fröta “adoma öna [per volta]!”... e l'majaa so de göst i so bei fröc de kel bel pïantû lé, prope, ü dre l'oter e kon pro, ak! E alura, ü d'i du apena ke l'ê stac ü momëntü deperlü, l'ä ragunâd persokönt e l's'ê dic issë: – A... kom'ela po, ke, ke m'ê stac dic issë ke kela pïanta lé issë bela la da öna fröta elenusa a majân so de pïö de öna [per volta], e? Áda po lé... ke n'na maja so kon gran botëp tre po kuater ü lösertû del gener... e i ga fa negöt de mal! –. E... ga paria adiritura ke kela besca là la ga disês issë “ma ke pura g'et de kosê, po, e?! T'äi köntâd sö ergöta ergü de tokâ mia öna fröta issë mai bela e güstûsa, te, maqare? Tò: áda ke me n'na ma(i)e a do a do e i ma fa negöt de bröt... e so mia lok komâ te, me! A so padrü de majâ töt kel ke öle, me, e l'so me kel ke g'ö de fa!” ...

A l'éra prope düra: la fröta l'éra propja bela, kel animâl lé i a gudia prope... e n'na faa a borlâ so ü per lé a portada: g'éra ñe imbisôn de strepala so... Şà, ke ma n'proa amô ü falí, dà: öna sgañadina adoma, ne, issë adoma de proa. E in boka l'éra delbü güstûsa, prope kompân de prima! E alura... sgaña so amô ü bukû... e pörtega là kel'otra de faqa proâ akâ a kel oter: ke l'boka a lü! E issë... “T'è buna amô, le, la fröta...” e ma l'sera a semô, kel: “ma, a te: ta par mia de sta mal... issë bjot: kuârces so dokâ, áda lé in ke stato ...e a me ...ma e adôs a impö de freq!” e “Áda lé te, invece, g'et mia impö de ergöña... e me invece ma e adôs ü kuldû!” ...

...F atolê, la fritada (sensa öv) l'éra faca: i ia bokâd in du, komâ du bokalû! E... töc ros, ta sêntei mia Ol Siñûr in gir per ol so bel çardí, ke l've 'lâ a troai? E alura, áda po te: mai söcedid ñe pensâd prima, pötöst de indaga inkontra töc du insema, kompân de semper, a ga e in ment de... skondes, ü de sà ü de là! Ma Ol Siñûr a i a cama:

– De ke banda set po, a te [de ke banda set]: ma ölet pïö ed [ma ölet pïö be]?

E jura ü l'g'ä üd pïö pura amô e l'g'ä respondid issë: – Íga paşjensa, Şiñûr: a t'ö şentid, ma l'ê ke... so ke töt bjot e alura... –.

– Kosê ölel di kosê po bjot, e? –. – A be, êkola, pota... l'ê ira: prima s'ére mai ñe rinkorsid... –. – E, cêrtosa! Fo skomeşa ke t'et vülid majâ so a maneta ol fröt ke t'ie dic is-

sê de tokân mia du [insema], ne, te² –. – Se... ma, no, perô, êkola... ð mia kominçâ me per prim –. – Ee... cao! A riâ prim o segðnd... in du, ke, l'fa mia ðna gran diferen-sa! E te... kose me diget kosê, te, e² –. – A, se... me perô ne, ð mia fac töt permekönt, e... ñe per dat kuntra a te, ne, me! A m'l'ã fac imparâ e m'l'ã esebîd issê be kel bröt ani-mâl iskifûs là, a me! –.

– E te ta g'e dac ðna sgañadina amô, adoma ðna de proa, mia ira? E adês... amen! Pekât! A turnâ indre s'pöl mia, l'ê mia asê de fa (a)parî negöt, per voter, uramai! Adês g'í adoma de saî kose s'iv trac sö 'l gjob: e va dige me ke l'sarâ prope mia ü piasêr! A ko-minsâ de kel poer lösertû lé, ke g'la perdunerî ñe piö e g'la firî pagâ kara asê... e kon lü po ak a tötê i me pôere besce selvâdege, ke... de adês a inda inante sirî bu adoma de fas de 'l mal, oter a lure e lure a oter, e po de sbranâs sö, e i lösertû a(r)derî adoma de spatarai sota i pe, presempê. Po oter du... adio poesia e gardî imbandîd töt per voter! Ormai, invece de das ðna ma intrâ de oter kompân ke v'ð fac sö me... feneserî per vulî(s) komandâ(s) a baketa oñú kel oter... tat kola forsa, kuat kola förberêa... po ga n'sarâ finâ a de kei k'i sarâ mia kontêc komâ i ê fac sö, ma i völerâ... de maśc fa a de femna, po de femna fa a de maśc; e g'ê de bel ke ga eñerâ ñe in ment de pensâ sö ke pöl das k'i sbaļe ergotina a lur, no: i sarâ adoma sigúr k'i sbaļa töt kei oter, e prima i so genitûr, e prima amô de töt... me a fai sö! Me, ke la eta l'ð inventada de preensepe ñe maśc ñe femna: perô i omeñ i ð ülíc söbet adoma de persune o maśc o femna, finakê dige me... dopo ï fac a i me brae proe dierse kon dei otr'animai: e me g'avrêd de im-buniġa a lur i me perkê e perkome, e perkê i laše mia sirkâ fo lur ü per ü o ga sirke mia ol permês de fai eñ granc adoma de pir o de pom e mia de töt du insema... o ñe de ü ñe de loter, per intât! E i völerâ po fam ved lur a me komâ ke g'ð e ke pöde fa o mia... E issê, po, ma lagerî piö ase ñe a me de ütâv, kompân ke ülie; e invece sir-kerî e sa inkrederî de fa semper kel ke ülî oter, kompân kola pñanta, ke s'érev issê be isâc, ñak! E issê amô, dokâ... sang ke kor e dulûr per naš... prepotense e invidje oter du... beġe de fradei e sang ke kor... fadiġa e südûr de per de a tra a kampâ in mes a

plok e spi e besce perikuluse e terë ke brüsa o ke neġa e ke sa reulta... finakê a la tera turnerî, kompân ke de la tera eñî... prima amô de ĩ ñe proâd ol prim bukû de la lekorña ke s'ere dre a fa eñ sô per voter sönkel oter bel pñantû ke in banda. E issë, ĩ sirkâd fo – kontëc voter – de restâ òna braka de sender a me dispozišijû kompân de töt ol rest! Ma rinkrës per voter: ma l'è prope kel ke ĩv vülid “proâ e šai”... kar i me scec! A v'l'ie dic issë mai be: de 'šte do pñante ke... šì mia padrû, oter! E adês, po, šì adoma šervidûr, o del be o del mal: e la šarâ düra a širkâ fo! E de kela bela pñanta lé... to, ke va eñerâ bune i fo(i)e, almeno – .

E defati, tò: g'ê partid ol freq e ol kold, la ergoña, la pura, la förbesja [förberëa], a daš la kolpa ü kon l'oter e fidâs mia ü de l'oter, abekê a püdî mai fa a meno töc du... e töt ol rest ke m'koñôš a finatröp be de poš ke m's'è našic ü per ü... per istâ mia ke adês a köntâ sô amô töt ol mal del mond.

E pensâ ke, “per proâ [amô] söbet” ol fröt k'i g'ia mia de proâ [do olte insemâ]... a i ä lašâd indrë de “proâ” kel oter in banda, ol fröt del pñantû bu adoma per la eta, kuando ke l'sarës istâc marûd!

E intât k'i širkaa de škapâ – se, prope: amô škapâ: kompân de noter... pötôšt de digâ “perdünem” – e de tö sô ü per de foe grande ašë – disém issë – “de kuarcâs so” ...i s'ê troâc de fo de 'l so bel ġardî, e ñak a ardâ indrë... m'g'ã ñemô de troala, la strada ġöšta de turnâ det depernoter.

Abekê, Ol Siñûr a l'm'äbe mia kašâd fo senza 'mpo de kompañia, ne, tate brae besce mia adoma katie; e in fi d'i könc a l'è là amô a špetâm, ü per ü, ne, kol fröt de la pñanta buna ke intât a l'marüda per noter: ke Lü l'm'ä fac sô per troâm, e prope mia perdem.

E dokâ, kešta ke l'è poa la nosta fidüca, la fidüca d'i nošc pader e d'i so pader d'i nošc pader: Ol Siñûr l'ä fac sô be – anse: l'fa sô be – töc i so laür, e g'ï ä indei so ma amô semper Lü e ġa škapa negöt. L'ä mia sbašâd, Lü, ña l'è rabjûs! Lü l'perduna, Lü... e l'ġa da 'l tep a oñü... de decentâ amô adoma ün otr'Adâm–ke–l'ġa–šta–mia–

se-no-l'ga-ed-det-car-kompân-ke-l'dis-lü, ne... opór ü Krist-ke-l'ga-sta-ak-a-
 ĩga-de-pagâ-lü, per ol so be e per kel de töc.

E te, kon noter, ta pretenderě mia de ĩ semô kapîd det töt, del mønd; ma ñe ta ša
 refüderě de kapiġa det vergõt; ta pretenderě mia de ĩġa kapîd det semô töt de l'A a
 la Seta, tôte i šo parole del Siñûr... ma ta ġa krederě ke l'A e la Seta i ġ'ê delbû: e mia
 per finta e mia a kasaco e mia per fa parole šensa šüġo, e mia per imbroyâm sö; i ġ'ê
 lure e m'ġa s'ê noter... ñe noter ñe lure komparíc persokónt, e ñe padrû ü de l'oter:
 ma det indü alfabet e indü disên senza döbe urdenâd (ke presemp e l'leu l'maja mi-
 ġa la förmġa, l'la pesta; ma la fürmġa, a šo tep, del gran leu... la fa det pastî pastû),
 det indü proġêt ülid, e ülid be.

Te školtem, dokâ, e stém semper töc insêm ko' l' Siñûr!

Po, sö la šo parola: amen!

Dic intrade noter, indön'oreġa: varġânt sura "kel ke ġ'éra mia de majâl":

"perkê de šġûr kel de ke ta n'majerět so [ta eñerět a šaġ poa ke] ta tokerâ akâ mör,
 te: [e alura, pota: ta šalüde amûr per la eta, te... deante a la pura de mör ke la ta ca-
 perâ! Po, adio konfidensa e fidüca de me... ke v'ö fac sö a me figüra de me e ke ma
 šoméi: ma mia stes de me, mia dupiû a pari de me, e mia poa oter isjôr e padrû
 kompân de me kreadûr!"

PIER ESPESIE

Û TRIMELA AN DOPO L'ORIGINAL
 (1999 – a *Seriât de Bergem*)

OL LIBER “GÈNESI”

“...e pa i me pes i sa la paserâ mia tat be...”

=====

PREAMBOL

!Stà be atènt, te ke ta leset sö kei laür ke, per ol to be! E krèdega po kon töt ol to kör a kel ke könta, sedenò ta capet mia la strada gösta de la to eta, te. Íga respèt de kel ke ta leset sö det ke, te, akà s'ì è mia töc sökerì de mandà so o tötä 'müsika de balà, e se i laür i è mia semper indàc e i è mia istàc iskrüic so semper koma t'avreset dic te e ta sarès piasid a te: e digè mia adoma d'ì virgole e de kuak ponti de piö, kuakdü' de meno, pe de impó de sang' o de akua de trop. Ta pödet kapiğa det tat o mağare a pok, te deperaté, ma però mai töt o neğót deltöt'.

Ta g'et de saì söbet ke kesto ke, ke ta sa metet dre a les sö adès, a l'è ol nost liber de 'l so prenspe de töt, de koma i nosc pader de noter e i so pader d'ì nosc pader a i ä semper köntàd sö ke l'è indaca isé kela olta là ke Lü, ol nost Deo, Ol Û, l'ä decedìd de fa sö ol mond, indokè m's'è det poa noter amò adès ke, a köntağa sö i stes laür a i nosc [*a i nos*] iscèc, e a i so scec d'ì nosc iscèc... ke g'ì köntè sö akà lur isé koma i è skrüic so a i so scec e a i so neüc de lur... s'ì vöì kapiğa det verğót de 'l mond e s'ì vöì vès d'ì nosc, e insèm a i nosc [*nos*] pader de noter restà det indela so màneğa de Lü, ol so e ol nost Deo: ke deperlü' e per prim l'ä fac sö töt e töt a l'fa e l'desfa, Ol Ünek padrù de töt, ke l'm'ä ülid e l'ma öl be a noter finà de prenspe e l'm'ä a fac saì Lü töc kei laür ke per ol nost be de noter... finà a 'l so tep ke l'ma farà piö tat be amò koma l'ä fisàd Lü de 'l prenspe; ke Lü sul, Ol Piö Ol de töt e de töc, a l'völ a l'pöl a l'komanda; e l'isbağa mai neğót kon nisü'... e meno

amò l'ǵ'ǎ interès a imbroiàm sö noter, Lü; lma m'sa imbroierà po sö a benone noter pernos(t)könt'... se m'völerà saigèn de piö de Lü, benedèt e po amen!

Oi po ñe pensà ke m'völe piö saigèn de Lü... kompàn de tace però k'i dis ke lur ǵa okór mia l'ü ñe ol du o 'l tri e ñe 'l növ: l'i farès istà insèm töt adoma kondü sero o sento seri, lur!

Te lès sö töt po impàra be e fà imparà kel ke könta. Sedenò, a l'valerà ǵran pok akà se t'évrè lesid sö e imparàd a memoria poa töc kei oter liber ke i è stac iskrüic so dopo e k'i è ñemò de skriv so, kon töt kel k'i avrà skoprìd e inventàd dopo, senza sontaǵa là o töǵa via 'l so ponti a öna "i" de fa böta via kesto ke, de liber.

Po, amò ü laür, sa ke m'ǵa s'è... anse, fà du: kesta ke l'è mia ritmètika ñe giometrea: ma però senza kesto ke... l'poa lure do i ǵ'ǎ ñe süǵo ñe fondamét: ke l'sarès kompàn de di ke i nömer (o i parole o la lògika) i ǎ kreàd lur ol mond, prima amò de èsǵa poa lur per dìn verǵöt e mesüràl!

OL LIBER DE 'L PRENSEPE DE TÖT

ko 1.

Ol ünivèrs, prima, a l'éra töt vöd e möt e desèrt. A ǵ'éra ñemò mia neǵota de töt kel ke noter inkö' m'ved, a m'toka, a m'sent e m'mesüra; neǵöt de neǵöt de töt kel ke l'sa fa e sa desfa, a l'kres e l'deperés, a l'sa furma e tresfurma insèm a noter. De preñsepe, ǵ'èra semò e adoma Ol Deo, e i a l'sa adoma Lü koma: ke Lü ñe mai l'komensa, e mai a l'kambia, e mai a l'fenés.

De preñsepe, dokà, Ol Deo l'ǎ kreàd ol cel e la tera, e iura a 'l momènt... a i éra erǵöt de mia isé be fenid e destekàd fo kompàn ke i è adès. Ol fosk... a l'kuarcaa so töt de sima a fond... e ü ent de la madona a l'sofiaa det insö' e insö per töt ol mar de ömedetà ke la faa töt ü, de sura e de sota. E Ol Deo l'ǎ dic isé "l'A ǵa see car, ke, adès!": e ǵ'è komparid la lüs. Mía ke lü la ǵa okorès, ne, ñe ke l'födès a 'l fosk, Lü: öna oia. E Ol Deo l'ǎ est ke l'éra bela, e isé i ǎ teñida destekada fo de 'l fosk. Ol Deo l'ǵ'ǎ metid nom "ol

de” a l'car, e “la noc” a l'fosk. E de l'fosk de la noc d'i tep g'ê riad fo matina, la so prima bela gurnada de l'tep de l'mond (ke, per Ol Deo l'ê però semper adoma “adès”, ne, e mai ier ne 'ndomà: dūra de kapì, per noter, ma mè a refordàs).

Po, Ol Deo l'ã dic isé: “!A gã see ü gñan silter, ke l'ma desteke fo ol muntù d'i aküe!”.

E isé l'ê a söcedid. Ol Deo l'ã fac det ü gñan silter, e l'ã destekad fo i aküe de sura d'i aküe de sota. E Ol Deo l'g'ã metid nom “ol me cel” a la banda de sura de l'gñan silter.

Ol Deo l'ã po dic isé amò: “!I ma sa türe insèm indü post sul töte i aküe ke g'ê sota ol cel, e l'salte fo ol söc!”. E isé g'ê a söcedid. Ol Deo l'g'ã metid per nom a l'söc “la me tera”, e a i aküe de sota trace insèm “ol me mar”: e Ol Deo l'ã est ke l'éra ü bel laür.

Po, Ol Deo l'ã dic a isé: “!La tera la ma sa kuarce so töta de erd, la ma böte fo i piante ko' i so raìs, e ope gener de fröta ko' l' so armì!”. E Ol Deo l'ã est ke l'éra ü bel laür.

Ol Deo iura l'ã dic isé “!I gã see sö d'i löm indel silter de l'cel, de töm fo ol de de la noc ü dre l'oter, e i sarà i seþ per i diresiù de seþà e per i feste, per i de e per i stagù, e poa per i aþ de köntà. !I cirkule e i berlüse sö indel cel, per fam car so sö la tera!”. Ke isé g'ê a söcedid: Ol Deo l'ã fac vep fo do gñan löm, la piö gñosa per ol de e la piö pice-na per la noc. E dopo, i stele: de l'silter de l'cel i gã fa l' so carì a la tera. Ol Deo i ã metide sö là per refojà ol de e la noc, e per tö fo ol car de l'fosk. E Ol Deo l'ã est ke isé l'éra ü bel laür, kol so sul, la so lüna, i so stele. E isé g'ê epid sira delbù e po matina delbù, ol prim de de la prima setimana de l'prim mis de l'prim an... del prim taküi, se gã födès istac là ergü' a seþal so, a köntà. Po Ol Deo l'ã dic amò isé: “!I aküe de sota i ma büliqfe de tate besce ke sçatola det, e sö la me tera e indel me cel i gñule det i osei!”. Isé, Ol Deo l'ã kreàd i gñan mostri de l'mar, e töt kel ke noda e sçatola det indì aküe, e töt kel ke gñula sö la tera e sota ol cel: po l'ã est ke l'éra ü bel laür. Ol Deo i ã benedic sö töc: “!Rasi... deentü tance, e impienim sö i aküe de l'mar, e poa töc i osei i rase, koì so brae ni a l'söc!”. Ol Deo l'ã dic isé amò “!La tera la ma büliqfe de töte i kualetà de besce: selvadeqfe, domèsteqfe, e kele ke strösia e ke rampa”. E isé g'ê po söcedid. L'ê Ol Deo, ke

l'ã trac insèm töc i animai seǵõnd ol so gener: kei ke dopo i sarès deentàc selvadeǵ, kei k'i sarès deentàc domesteg, e kei ke strösia sö 'l teré e ke rampa.

E Ol Deo l'ã est ke l'éra ü bel laür, töt fac sö ǵran be.

Po, staolta, l'ã dic isé, Ol Deo: “!Sà... ke m'sa fa sö i omeǵ! I fo sö per sömeàm a me, k'i ma deente kompàn de tace (de) noter pitüràc so söndü küader viv. I ma farà de padrù sö i pes de 'l mar, sö i osei de 'l cel, sö 'l bescàm, sö i besce selvadeǵe po söнкеle oter ke strösia e ke rampa”. Isé, po, Ol Deo l's'è kreàd i prim omeǵ a so sömeansa de Lü, oǵü' kompàn d'ü Deo fac sö a statüina: masc e femna i ã kreàc: e nisü' d'i du, per vêsǵa e per ês divèrs de kel'oter, ǵa toka dei sküse o 'l permès, ñe per acetàs e per das isé komà l'ê. A i ã basàc sö e benedic töc du, kon keke parole ke: “!Rasi, oter: deentim tance, impienim sö de set la tera, ǵoernila, po fim de padrù oter sö i me pes de 'l mar, sö i me osei de 'l cel e sö 'n töte i me besce k'i sa möv sura la tera: padrù a oter isküase kompàn de me”.

L'è stac Ol Deo, prope... ke l'ǵ'ã dic isé a i prim omeǵ, kela olta là, “Va do a oter töte i piante selvadeǵe, oǵõna ko' i so rais, töte i piante de fröta oǵõna ko' i so armì: e isé ǵ'ivri töc ol vost brao maià. Töte i besce selvadeǵe, e töc i osei de 'l cel e töc i oter laür viv k'i sa möv sö 'l teré i maierà l'erba, freska o sekada”. E isé ǵ'ê po söcedid.

E Ol Deo l'ã est ke töt kel ke l'ã trac insèm a l'éra prope ü bel laür delbù, fac sö töt ǵran be. Isé ke po, a sto pont, Ol Deo l'ia bel e fac sö töt ol cel e töta la tera e töt kel ke ǵ'ê det: e l'éra töt bel alurden. E alura, po, fenid ol so bel laorà, Ol Deo l'ã posàd.

A fa sö 'l könt a l've fo, isé, ü ses de de laorà: de 'l prim ke l'ã fac sö erföt, de indoke a 'l seǵõnd l'ã fac det ol cel e la tera, po a 'l ters l'ã metid sö i so stele e i ǵran löminarie, e a 'l kuart l'ã fac ispontà fo i so erbe e i so piante... po a 'l küint l'ã metid aturen töc i so animai: finakè a 'l sest l'ã trac insèm ol om, èkola. E dokà a kel d'i set de, disém isé, per teǵ ol könt ke m'ã inviàd fo... a 'l de kel d'i set l'ã posàd, èkola: e kel de lé i ã benedic sö isé: “!Kesto ke l'è 'l me de, ü de töt per me!”.

!Èkola! Isé, dokà, l'ê koma mè köntà sö la manera ke g'ê ol cel e la tera e töt kel ke g'ê det, de kela olta ke Ol Deo i a krea: e l'krea töt per gudin Lü; e poa i so kreadüre i ê kreade per gudi la so tangenta; e a l'om a l'gâ da l'öfese de küraçle, cèrtosa, ma per gudin akà lü, l'om, e prope kompàn de l' so Kreadür, poa lü fermàs e posà ü de dopo ses de laorà e de afare: lü de töt per lodà ol so Deo, ke l'gâ pensa Lü a töt kel ke l'krea e l'porta Lü töt a bu fi, per gudin! E isé de pos de iura a s'pöl mia fa laorà niçü' set de sö set, besce ñe omëñ, senza fai posà ü.

ko 2.

Poa kesta ke però l'ê ön'otra manera buna de köntà sö la manera ke g'ê stac ol om e la dona... kela olta là ke Ol Deo i ä kreàc, dopo ol so cel e la so tera.

Kuand ke Ol Deo, dokà, ol padrù de töt, a l'ä fac sö cel e tera... so ke sö la tera a g'è-ra ñemò mia ü fil de erbeta indei kap... e meno amò ñe sese, ñe piante. Ol Deo, ol padrù de töt, l'ia ñemò mia fac piöv, e g'èra ñemò mia l'om de laorà sö ol teré. A g'èra sul ke nebbia ke epia sö de l' söl e so de l' cel, e töt ol teré n'n'èra ömed. E iura 'L Deo l'ä raspàd sö de l' teré ü falì de tera 'ömeda e kon kela lé l'ä trac insèm ol om: po l'g'ä sofiàd det indel nas ü fiat de eta: isé l' om a l'è deentàd ü laür viv e inteligènt.

Po amò, Ol Deo, ol padrù de töt, a l'ä pientàd so ü gardì là de la banda indokè l'nas ol sul, indela regù ke öna olta i gâ disia “ol eden”, ke l'sarès po a di “!ke bel post!”, e l'g'ä metid det ol so bel om ke l'ia fac sö. A l'ä fac ispontà fo de l' teré ta-te bele piante de tôte i kualetà... !e i éra ñak bele asé de ed, e i so fröc a i éra ñak bu de maià! E det indelmès a l' so gardì l'ä pientàd so do gran piante piö bele d'i otre: öna kela de kopòs ol be e basta; öna, kela de proà töt e dokà poa ol mal.

Det indel “eden” a l'pasaa det ü bel fiöm ke l'banaa töt ol gardì e l'sa faa fo in kuar-ter ram. Ol prim a l'sa camaa ol Pison, ke l'gâ faa de kornis a tóta la regù ke öna olta i gâ disia la regù de Àela indokè g'ê l'or: töt adoma or bu, ne, sa bel e pront; po g'ê là amò ak adès la rasa presiusa e la preda de ones. Ol sefönd ram a l'sa cama ol Gi-

kù, e l'kor töt aturen a tötä la Tiopia. Ol ters a l'sa cama ol Tegfre, ke l'kor indokè l'nas ol sul, de là de Asür; e ol kuart a l'sa cama ol Öfrät.

E Ol Deo, l'padrù de töt, l'ã capàd sò l so bel laür, ol om, e i ä metid det indel so bel gardì “l'eden”, per laoraça la so tera e tèpeçla de könt, e l'indaa so Lü a faça kompania ü per de olte a l' de. E l'g'ã urdenàd isé, a l'om: “Ta pöt maiàm so la so fröta de kualsease pianta de l me bel gardì, ma mia kela de kela pianta là, sedenò... ta sa ferét adoma ke de l g'fran mal, po anse: se ta n'maierét a de kela, ta tokerà akà mör disperàd!”. E l'isperaa ke a l'om a l'g'a interesès ü bel neçföt ñe de l mal ñe de mör disperàd, senza iça de sta lé a köntaçla sò tat longça sönkei du bröc laür lé, là in mes a tace e po tace d'oter laür isé bei, po... e in banda a la pianta de l be e de la eta: a i éra fac sò inteligènt asé, o no?

E dopo, Ol Deo, ol padrù de töt, l'ã dic isé “A l'ê mia ü bel laür ke l'om a l'see desperlü': çã foró sò me ak a lü erçföt de ütäl, erçfüt' ke l'g'a indaçe be a lü”. Ko' 'mpo de tera, Ol Deo, l' padrù de töt, l'ã [l'ia] fac sò masc e femna töte i besce de la kampana e de la boskaia e töt i osei de l cel, e l'g'i ä [g'ia] portàc là a l'om, per ved koma i a camaa: e opöna de 'ste besce la g'avrès vüd prope kel nom ke l'om a l'g'avrès dac. E l'om, dokà, l'g'ã (g'ia) po dac ol so bel nom a töte i besce ke dopo i sarès deentade selvàdeçe, a kele k'i sarès deentade domèsteçe, e a i osei po a i pes: ma, de töte ñe öna e ñe ü i éra [stac] bu de indà be per daça öna ma a l'om kompàn ke çã okoria e ke l'vülia Ol Deo. E iura, ol Padrù de töt a l'g'ã fac veç adòs a l'om ü song' bel fond, ke l's'ê po indormentàd indü bel insòn: po... l'g'ã töld fo ü per de bei laursì e a l' so post l'ã seràd sò be töt; e kon kei laursì là Ol Deo ol padrù de töt a l'ã trac insèm la fomna po g'l'ã metida là apröf' a l'om. E iura l'om, a desdàs fo... l'ã dic sò bel fort isé: “!A, ke çrassia: kesta ke se l'ê ma e pe kompàn d'i me, e senza kua poa le, boka e nas koma i me! La sa camerà la me fomna e la me kompana: per-kè l'ê staca traca fo de me, fo de l om, e m's'ê du kompàn, ke s'pöl a di m'fa ü sul in

du. !A se, prope: gja so mia adoma me e so mia deperme! Ma tokerà mia kontentàs de sta ko' i animai”.

E l'è po indaca isé: ke amò inkö' l'om a l'laserà indré ol so pader e la so mader... ma l'laserà piö indré la so dona, kuand ke i a troa e i sa kompapa insema, ke i du i sa reförda ke 'l Deo padrù de töt de ü n'nà fac det du, e du i ã metic insèm Lü per la eta. Du, ke a Lü i g'ã de respöndeğa ü per ü, e poa ü de l'oter, e töt du a de töt ol gardi.

ko 3.

Teném be a met, però, ne, ke l'kambia prope neföt se 'nvece... mağare l'ã fac sö prima la dona, e dopo l'è a kela ke l'g'ã töld via ergöt per fan det ol om...

Fatolè, ol om e la so dona (la dona e ol so om) a i éra là töt bei bioc töt du, ma ne i g'ia freg ne kold, e ne i g'ia pura ne ergöna.

A g'éra là, in mes a töte i besce, ol serpènt... ke l'éra po ol piö fürbo de töte kele ke l'ã fac sö Ol Deo, ol padrù de töt. E l'g'ã po dic isé a la dona, ol serpènt: “E isé po, Ol vost brao Deo... !l'avrès dic isé a oter du de maià mia so ne ü de töt i bei fröc de töte i piante de 'l so gardi, ne!”. La dona la g'ã respöndid isé a 'l serpènt: “Ma no... a te: !ke noter a m'pöl be maià so töt i fröc d'i piante de 'l gardi! Adoma de kela pianta là ke g'è là indelmès a 'l gardi, Ol Deo l'ã dic isé de maiàn mia la so fröta, anse de tokala pak, sedenò a m'mörerà ak”. “!Á là... ke l'è mia ira ne 'mpo, ke möreresev! — l'ã dic ol serpènt — ?Kose ölel di kosè po, “mör”, e: i mağare est ergü' a mör, ke, oter? Anse, Ol Deo i a l'sa a benone ke, se n'na maeri, va sa derverà fo i ög, a oter du... e deenterì poa oter kompap de Lü: !ke... koposeresev töt poa oter du!”. E iura la dona... la g'ã ardàd piö be a la pianta: la so fröta... la g'ia de ès gran buna, prope, de maià, isé bela koma l'éra là de ed; e isé tata l'éra la so oia de sai akà le töt kel ke g'éra de sai. Mia per vès küriusa, ne... !ma per saigã poa le kel ke g'è po de sai... o no! E dokà, n'n'ã töld so ü fröt e l'ã a sçanàd sö. Po g'l'ã dac akà a

'l so om: e poa lü dağa öna bela sşanada in kompania. Poa lü ne mia per fa 'l depiö' o dağa kuntra a erfü': per sai! Isé ke... delbù gâ s'è dervid fo i öğ'a töc du, e i s'è po a rinkorsic !...ke i éra là töc bioc kompàn de do besce de kele otre, prope! E iura... i s'è metic dre a liğàs sô kuak foe de fiğ'aturen a i cape e ardàs a treèrs.

Vers a sira, ol om e la dona a i ã sentid ke Ol Deo, ol padrù de töt, l'indaa a spas fo per ol so bel gardi. E iura per mia fas ved ñe edel, i s'è po skondic... là in mes a i piante de 'l gardi. Ma Ol Deo, ol padrù de töt, l'ã camàd ol om e l'ğ'ã dic isé “?Indo set po kasàd indoè, te, e?”. E l'om a l'ğ'ã respondid isé: “A, e... ò sentid i to pas ke indel gardi, e ğ'õ üd pura, ke so ke töt biot”. A l'ğ'ã domandàd “?E ki ke t'äl fac kred a te ke l'va mia be, ke l'è mia bel, a ês lé biot, te, e? ?Et mağare maiàd so 'l fröt ke tñe dic isé be de maià mia, te, e?”. E 'l om a l'ğ'ã respondid: “Pota... l'è staca ke-la fomna ke ke ta m'et metid in banda te, ke la m'ã esebid kel fröt là: e me l'õ maiàd dopo de le”. E Ol Deo ol padrù de töt a la dona: “?Et fac kosè po, te, a?”. E la dona: “A, pota... l'è stac kel to bel serpènt là a imbroiàm sô, le me ò po adoma sşaninàd so... de proa, èkola!”.

[O: pöl das: finaké... i éra töc laür “dic” adoma koi ög e koi ma e kol kör, ne: ke, finaké... l'Adàm e la Eva i ğ'ía forsàk ñamò de 'mparà a “parlàs e kapis” kola lenğua e kola us, de là de kuak vers—rumür elementàr, mia trop divèrs, de prensesepe, de kei de kuak d'otr'animai. Ke, difati, i sa kapia be kol serpènt...]

Iura, Ol Deo, ol padrù de töt, a l'ğ'ã dic isé a 'l serpènt: “Per kel ke t'et fac, te ta sa tirerét adòs ista maledissü ke de mes a töte i me besce: !ta strösierét sô la to pansa, semper de skundù e töt uncù, ta lekerét sô la polver de 'l teré töc i de de la to eta, te! !Ta meteró kontra la dona, a te: e i so secc de le kontra i to secc de te! I so secc de le i ta spatarerà so ol to ko, akà se te ta sirkerét de piağà i so pe. E, sa ke m's'è dre, e ta gâ set piàsìd isé tat k'i s'è fidàc de te: ta gâ piaserét amò de piö... röstid: ke gâ foró inventà a prest ol föğ, e mia 'doma per iskoldàs, poeri a lur”.

Po l'ġ'ă dic isé a la fomna: “Ta laseró patì asé, te, intàt ke ta speterét, e ta meterét a l'mond i to scec indel to dulùr. E ta serét tirada de l' to om a sensa ùlil, !ma l'ta fa-
rà lù a de padrù, kompàn ke t'e kredid de faġa tel”.

E infi l'ġ'ă dic isé a l' om: “!Ta ġ'et dac iskólt a la to dona, te, e!? Intàt, l'et maiàd sò ol fròt ke me t'ġe dic isé be de maià mia! E adès, per kolpa to de te, ke t'e ùlid sai poa kom'i va i laùr a l'inkontrare... pekàt delbù, ma dispiaàs prope per voter: ta koproserét ol teré a de maledissiù per te e, piò adoma de gardì: ta fadiġerét asé, per tran fo de maià de per de, finakè ta kamperét, a l'ta böterà fo spi e erbe e tat de fastòde, pòtòst ke papa bel'e faca... e ta n'névrèt mia piò asé de maià sò poa te i erbe k'i kres indel kap. Ta meteré 'nsem ol to pa ko' l' to sùdùr e la to famea la ta kosterà asé... finakè ta turnerét indré a la tera de indoke ta set istàc trac fo, se: ke ta s'éret a te semò òna braka de polver... !e òna braka de polver t'e ùlid deentà amò isé a la svelta!”.

Ol om, dopo, l'ă camàd la dona “la eva”... ke l'sarès po “la mader de tōc i nosc”, la so mader de tōc i omeġ e tōte i done, dopo de lur du k'i ê stac la prima fomna e l' prim om; e le i ă po camàd “ol adam”, per di “(m's'è) omeġ (e mia adoma besce)”.

E Ol Deo, ol padrù de tōt, dokà, l'ġ'ă fac sò a l' so Adàm e a la so Eva du stras de pel e ġ'i ă fac kaà sò. Po, Ol Deo, ol padrù de tōt, l'ă dic isé amò: “Áda lé: ol me bel om... adès se l'ê deentàd prope kompàn d'ùn oter me: ù ke l'ġa sa prope tōt, adès... !akà kel ke l'ê l' so mal! Adès, mè prope mia lasaġa tokà poa kel'otra pianta là... mia ke l'ma sa 'nkrede padrù lù poa de kela là, !e l'sa kùmbine pego amò, a, a... proà isé de proal”.

Ol Deo, ol padrù de tōt... abekè kontra oia e dispiaàs asé k'i es vùlid prope koproès poa i laùr a l'inkontrare e i es sirkàd fo – padrù, e! – de fidàs mia de Lü... a i ă lasàc liber a la so manera de lur: l'ă kompànàd l'om e la dona de fo de l' so bel gardì, “ol eden”, e i ă lasàc là de fo, a laorà la tera bandunada, a ed kosè i éra bu de fa

persokönt', ko' la tera, e tace animai ke l'g'ǎ mandàd dre, mia piö töc isé bei küec e sae kom'a i éra prima là de det. E isé dokà, l'è fenida ke l'ǎ kasàd via 'l om, e l'ǎ metid là de g'uardia a "l'eden" i so àngei kerübì, de la banda indoe l've sö 'l sul de 'l so gardi, kondöna sbada töta fìame e berlüs': k'ì g'ǎa mia de lasàl indà là apröf', oramai, a kel'otra pìanta là, finakè l'disia Lü. E lur, d'ü paradìs in tera i s'è troàc de fo pötöst indöna tera pörq'atore... e kuak volte i n'ǎ fac dét a ün inferen!

ko 4.

Ol Adàm, l'è po indàc insèm ko' la Eva, la so moér, ke isé l'è staca prepa e la g'ǎ üd ol Kai: ke 'l so nom a l'völ di "g'rassie a 'l me padrù ò krompàd ü scet, g'ǒ üd amò ün òm" (?üliela po di "g'rassia de 'l nost Dio", o "de 'l me om"?). Po la g'ǎ üd, a so tep, akà ol so fradèl de 'l Kai, ol Abél, ke l'völ di erq'ot a kel, però ma l'sa pe piö.

Ol Abél l'è deentàd ol prim pastür de armènc; ol Kai 'l prim ke l'ǎ laoràd tata tera. Öna olta, a 'l so tep, ol Kai a l'g'ǎ portàd là de oferta a 'l Padrù de töt ü kuak fröc de la tera e de 'l so laorà: ma erq'ota isé a kuak manere: ke defati l'éra isé a kol so pader e la so mader, ol Kai: spelòrs, e töt invidiùs de 'l so fradèl. Ol Abél, lü, l'g'ǎ portàd là de oferta a 'l Padrù de töt kuak noeli d'ì so animai, e g'n'ǎ ofrid i tok piö bu de maia, e 'ntat a l'kanta. Ol Kai, g'ǎ è parid ke 'l Padrù de töt l'ǎ est ontera asé ol Abél e la so oferta, ma mia isé tat ontera poa lü e la so oferta de lü. Ol Kai n'n'ǎ üd a mal... e l'ǎ capàd la rabbia. Ol Padrù de töt iura l'g'ǎ dic isé: "?Inkemanera, po, set deentàd nek, te, e? A fa, kel müs lé isé long? Se ta fet be i to laür, ta turnerét ke de me bel küet, a fas vüli be; sedenò, ol pekàt, ke l'è lé ku(a)càd so sö la porta de 'l to kör... a l'völerà komandàt lü te. !Ma ta set te ke ta g'et de komandà lü, e mia kuà piö tat kel, kopè i bu sentimènc!"

Ü de, intàt ke ol Kai e ol Abél i éra dre a parlàs là in mes a i so kap, e i deskütia amò de i to kavrù ke rüina töt ol me ort... e de 'l to ort ke ta g'et mia de cintàl ke l'è

a tera mea... e iura poa l' lac d'i to kavre l'è roba a mea... e me gfa l'digè a l' papà... e te digèl ak a la mama, ma me so nasid prima de te... e iura me g'ói de basà 'ndokè ta spüdet te..., ...ol Kai l'gfa s'è bötad adòs a l' so fradèl l'Abél po, üil o mia, ma nisü' i a obligaa... la i ä a kopàd!

Delé mia tat, piö tarde l' Padrù de töt a l'g'ã domandàd a l' Kai: “Te, ?e indoel' po ol to fradèl, e?” “!A l'so mia, me! ?Soroi mağare ol so gwardià de l' me fradèl, me, komà lü l'varda i so kavri, e?” “Al ?Kos'et po fac insèm te, e!” l'ã tekad amò Ol Padrù de töt: “De l' teré, ol so sanğ de l' to fradèl a l'ma cama me in gđese! E de adès dokà, te ta set ü maledèt a eta, rebötad indré de l' teré banad sö de l' sanğ de to fradèl ke t'e kopàd. E te... kuand ke ta laoreré ol teré, a l'ta darà men vontera amò i so fröc presiüs. !Ta serèt ü ağabónd, e ü ke skapa semper, a l' mond!”.

Ol Kai, alura, a l'g'ã dic isé a l' Padrù de töt: “A, propel !Trop gfos a l'è ol kastig ke l'ma toka denàc a la me mader e a l' me padrù! ?Foroi komè, me... a turnà a ka e skampà, adès, e? Inkö' te ta ma kaset via de l' teré bu per vês laorad, le ma tokerà a de sta skondid deluntà de te! Soró ü vağabónd, ü ke skapa semper, po opü' ke l'ma troerà, om o bestia, la l'pöderà a kopàm a bu derito!”. Ma ol Padrù de töt a l'g'ã respondid isé a l' Kai: “!No: kel ke nas fradèl de l' Kai e koperà l' Kai... a l'sarà kastiğad set volte de piö de l' Kai!”. E l' Padrù de töt a l'g'ã metid adòs ü seņ, a l' Kai: ke ki ke i a inkontraa... a l'g'ia mia de kopàl.

E isé, po, ol Adàm e la Eva, ke finaké i ia est a mör adoma piante e animai... kola mort de l' so poer Abél, a i ä est impó piö de isì poa la so, de mort. E i ä 'ndopiad de per de la so pura... tat kuat ke invece de per de a l' Kai la gfa pasaa. E i ä a imparad, manmà k'i g'ã üd gřassia de deentà eg, k'i g'ã üd imbisòn poa lur d'i piö sueņ; e isé i g'ã fac imparà ak a i sueņ de iğa kūra e rispèt a d'i sceti pisèn: ke kel i a fa semò a i besce, e senza spetàs po de ès vütade lure de ege, kele; ma i omeņ, l'è a per kel k'i sa tö fo d'i otre besce: ke i gřanc i gfa sta dre piö tace aņ a i so picinì, e k'i su-

en i għa sta dre mia adoma a i scetì ma poa a i so eci... de ès mia adoma besce.

Ol Kai l'è indàc iħà a sta indela tera k'i għa dis "a Nod" de là de "l'eden" indokè l'lea 'l sul, piö 'hà amò, amò piö deluntà de 'l so bel gardi de 'l Padrù de töt. E 'l Kai l'è indàc insèm ko' la so sorela ke l'ã portàd via 'nsema, ke l'è staca prepa e la g'ã üd ol Enok. Po ol Kai l'ã trac impé öna sità ke l'g'ã metid de nom ol so nom de 'l so scet. E a Enok g'è po nasid ol Erad, ke l'è stac po ol so pader de 'l Mekiaél. A 'l Mekiaél g'è po nasid ol Metesaél, ke l'è po stac ol so pader de 'l Lamek...

Ol Lamek a l'ã töld do moér: öna la sa camaa la Ada, l'otra la Sela. La Ada la g'ã üd ol so Gabal, ol prim pader de töt i singfer k'i lea fo ol so bescàm de karne e de lac e de pelàm, a 'nda de sa e de là. Ol so fradèl, ke l'sa camaa ol Gùbal, l'è stac ol prim pader de töt i singfer k'i suna amò a 'nkö la kitara e ol sifol. La Sela, le, la g'ã üd ol so Tübàlkaim ("kel ke l'dovra 'l fer"), ol prim de töt i singfer k'i è frer de artikoi de brons e de fer, po i molite e i mapà. La so sorela de 'l Tübàlkaim l'era la Naama [e l'è staca a le la prima de kele ke... 'nkö m'sa reğorda piö 'n kosè: pöl das, i so secc e è stac i prim a te sö e leà fo i kaai e a strüii sö, per vèndeì, e po ü kuak a per fai balà, de fa diertì la set e għadepà erfota...].

Ol Lamek l'è stac kel ke l'g'ã dic isé a i so moér: "!'Te Ada, e poa te Sela, skoltim be me, otre! Done de 'l Lamek oco, sti be a l'öc: per öna ferida ke g'ö üd, me ö kopàd ün om, e adoma per ü sgraf ö kopàd a ü scet, me! Ma... se 'l Kai, kel k'i a kopa a l'g'ã de ès kastiğàd set volte... !ki ke kopa ol Lamek, setanta olte set!"

Isé dokà i g'ã üd pura pö tat de lü, po d'i so secc, pötöst ke de 'l Sijùr.

["...Per öna ferida, so pront a kopà, me, e koperó fo a ü scetì, adoma se l'ma sgrafa sö. Se po sa 'nkredi ke ki ke kopa fo 'l Kai l'veperà kastiğàd a mör set völte... ! g'ì de sai a ke me g'ö pura ñe de ès kastiğàd mela ölte!"]

Intàt, a turnà 'ndre ü tok, prima de mör poa lur du, l'Adàm l'era indàc insèm amò kola so moér... ke la g'ia dac amò tace secc e tate scete. A 'l so ters mascì, i g'ia me-

tìd per nom ol Set, ke la Eva l'ia dic sö isé “Ol Deo l'm'ä dac amò ü scet, a l' so post de l'Abél, kopàd fo de l' Kai, so fradèl”. Dopo, poa ol Set a l'g'ia üd ü scet, insema kondöna d'i so sorele, e l'g'ia metìd de nom ol Enos. E l'ê stac po de iura, ke s's'ê tekàd là a preġà l' Padrù de töt, Ol Deo, kol so nom ke ope ü l'g'a daa, divèrs d'ün oter: i s'ê metic dre a daġa tace nom (prope tüso l'Adàm ke l'nominaa lü a so piasér töc i oter laür kreàc, aturen) dre a i laür indokè ġa paria de edel det piö tat e piö isi, “ol so Deo de lur” pötòst kopè “l' so Dio de l' nost pader Adàm”; ke isé, i ê po 'ndac a fenì de adorà e preġà tace nom—parole e tace nom—laür... k'i faa sö e i pitüraa lur koi so ma, de leņ e de fer e de terakoca, e dor e darsènc... per vèdei e tokai, èndei po krompai, skartai o kambiai det seġònd i so oie e ki ke usaa e pikaa piö fort e dre a töt kel ke ġa faa pura o mal, de skià... e ġa okoria o ġa piasia, de otèņ ! Senza lasà fo, ne... poa kei k'i 'ndorerà e i adorerà propiamenta akà kuak liber, dopo, ki a öna manera ki a l'otra: e de tate parole i sa farà sö tate fröste e kadene, invece de skale per ol cell E, fo dre a ope èpoka, èkola... töc kei k'i adorerà poa lur “ü deo sul”; e diġe mia ol sul, ma... ol so “deo sold” (...ol kuarti; mia l'Ü—Tri).

ko 5.

De kela olta là ke Ol Deo l'ä kreàd ol om, i a fa sö ke l'g'a sömea töt a Lü.

A i a krea masc e femna, i a benedés töc du insema, e de iura l'g'a met per nom “om(eņ)” a töc e a töte, a i masc e po a i femne de om. E isé, po, de l'Adàm e de la so Eva a eņ inàc, dokà, masc e femna, om e fomna i ġ'ä üd i so scet e i so scete in so fiġüra de ü de lur du, e a onü' i ġ'ä dac ol so brao nom. E de iura, po, o' scet a l'g'a lasaa l' pader a la so moér de lü, e l'indaa kond'öna sceta d'i oter, a fa sö la so famea; la sceta la ġa lasaa la mader a l' so om de le e la 'ndaa kond'ü scet d'i oter, a met sö famea, a ülis be e servis lur du, kompàn k'i ia fac akà lur i so pader e i so mader. I ġ'ia i so scet po i so scete fin'a öna bela età de eg, iura, ke 'nkö' m'sa 'nsona piö ñe de riaġa a iġen fin'a isé eg, le anse ñe de rià a età de l' gener, scet o mia!

E dokà, i omeņi s'ê metic dre a deentà semper piö tance, sö sö la tera: ġa nasia d'i sccec po piö tate amò però ġa nasia a d'i sccte. E i sccec, benedic de 'l Deo, ġa piasia i sccte, benedete a lure, e i sa sirkaa fo töte kele k'i ġ'ia oia. Ol Padrù de töt, però, l's'ê dic isé, iura: “Ma, de sigür', ol me fiat de me... ke ġ'ö sofiäd det me de fai deentà iv... i ġa rierà mia a tepel det semper in bu stato, in kela braka de polver ke i ê: àda te, kom'i sa sbat! !Áda: sà, metémġa ü sen(t)vint'ap per ü: e l'ê asé, per lur! De-senò (sedenò), oter ke i me künì e i me rac! E dopo... la so braa sorpresina, lur: k'i farà sö po i so bei kõnc insèm a me, töc e oņe ü. Il ò mia fac sö per bötaì via isé, me... ñe ò kreäd per ol perneġöt la me bela pianta per la eta!”

K'i see stac po aņde dudes mis o ü de piö ü de meno e mis de trenta o de inte de ...!semper òna bela turta l'éra! E l'ê po 'ndaca a fenì, d'i 930 aņ de l'Adàm, a i 969 de 'l Matüsalem, a i 950 de 'l Noè, ma 'l so Sem semò adoma 600... a i 205 de 'l Terak, pader de l'Abràm riäd a 173, a i 140 de 'l Gob, i 120 de 'l Mosè (indel 1450 prima de 'l Gesù; e 450 aņ piö tarde) i 70 de 'l re David. A ġ'ê a de di ke “ol liber ebré” de la Bibia a l'met in mes 1650 aņ intrà l'Adàm e 'l Noè, ol “liber ġrek d'i Setanta” a n'na met in mes 2242 e ol “liber samaretà” adoma 1307... po ġe n'ê a dei oter amò; insà e 'là s'salta senza pura d'intreġe “generasiù”... e per “pader-iscèt” a s'völ di apena “paréc drec”, sies neùd de prima, sies de seġonda. Ol “liber katolek romà de la Volġada” l'te 'l kõnt de 'l “liber ebré”, però ol “liber romà d'i marter kristià” l'ġa a dre a kel “ġrek d'i Setanta”...

Töcimanere, turném indré, adès. Kuand ke i sccec i indaa insèm a i sccte, a 'l so tep d'i prim omeņ e done dopo i prim du kreac de 'l Deo... a l'veņia fo diolte poa dei omasù ġranc e ġros oter ke noter... ke m's'ê sa mia d'i piö pisèn. E i ê akà dürac isé ü bel tok, ñak, k'i ê po stac i ġrandòm d'i tep indré, töc i eroe famùs e i ġiġante e kei ke ergü' i ġa disia “i sccec de kuak deo e de kuak dea”, mia adoma de omeņ e fomme kompàņ de noter. !O: morc töc a lur, ne... de fa piö tat pietà amò d'i oter, normai o pigmé (k'i kampa amò a 'l de de 'nkö, lur)! Skomparida a la so “rasa söperiura”.

Ol Deo, però, l'ă est a prest ke i omeņ a 'l mond i deentaa semper meno brae e semper piö kativ... ko' i so pensér ultàc dre tötùra a 'l mal, e a kel ke l'éra piö mal amò. E dokà... n'nă skuase üd a mal de ü fac sö, e l'g'ê despiasid tat, ke l's'ê dic isé "A l'töeró fo de 'l me bel mond, kel bröt marsù de om ke, ke ö kreàd me! E fa negót... se insèm a lü isé rebèl, a skanceleró fo akà töt ol me bel bescàm ke rampa sö 'l teré e ke ğula indel cel... e ņa i me pes i sa la paserà mia tat be..."

Ma per förtüna, ol Noè l'ă troàd ğrassia in tep, sö là, de 'l Padrù de töt: e isé kesta ke adès l'ê la so storia de 'l Noè... ke, senza la so, ğa sarès piö staca ņe la nosta, dopo, de storia.

Mia kompàn de töt kei oter de 'l so tep, ol Noè... l'éra invece ün om göst e senza katerie... e l'sa portaa indela manera ke ğa pias a 'l Padrù de töt.

A l'ġ'ă tri scec, lü: ol Sem, ol Kam, e 'l Gafet.

Ol mond a l'éra töt mars per kolpa so d'i omeņ, isviolense despertót'...

Ol Deo l'ġ'ă ardàd so a 'l mond: e l'ă est ke töt i ġa imbrokàd la leanda de fa de 'l mal a kaape, e senza lape... ol mal kompàn de 'l be. E iura Ol Deo, ol padrù de töt, a l'ġ'ă dic isé a 'l Noè: "A ö decedid de fala po fenida fo... ko' i omeņ! Per kolpa so de lur, defati... ol mond a l'ê töt pie de sviolensa, e l'ma pias piö. !Oi desfai sö töt, lur e poa la so tera sota i so pe! Te, fàs sö ön'arka, te... ü bel barkù de lep. T'la ferét sö kon tate stanse, e t'la impeğolerét sö be de fo e de det. Ta do me po i mesüre, àda. A t'la kuarcerét so kondü tec ke sğóta so de fo, a spiöènt. La ğ'ăvrà de ês a tri pia, ü de bas per i besce sota 'l teré, ü de sura per kele ke ğula, ü de mes per kei (kele) otre, e ta ğa feré det la so bela porta d'öna banda sula, in kosta. Me foró rià fo öna ğrand'inondasiù, per töt fo töt kel ke kampa: !töt kel ke l'sa möv sö 'l teré l'sarà de sfàd sö! Te invece ta sa salverét: ma sa impeņe me, kon te. Ta ğ'et de 'nda det inde l'arka te, la to moér i to scec e i to spuse. Ta ğ'évrét de fağa indà det akà ü per de oņe sort de besce, ü masc e öna femna, per tēņei viv de skorta insema kon te. De oņe rasa de osei, oņe rasa de animai, oņe rasa ke strösia e ke rampa, a n'na

eperà sö kon te ü per, de salvaġa la eta. Te tràs insèm oġne gener de laür ke okór de maià, fà sö öna bela skorta: la ta eperà buna de maià te e po lur”.

E l' Noè l'á fac a pontì töt kel ke l'ġ'á dic isé ol Padrù de töt.

ko 7.

Po, ol Padrù de töt a l'ġ'á dic isé amò, a l' Noè: “Pàsa det indela to arka, te e töt a la to famea. A ò be est, me... ke de töt a kela generasiù ke adoma te ta set a post. T'ò sö kon te ü set per, masc e femne, de töt e besce ke t'ê permetid de maià e de fa sakrefese. De töt e otre besce de l' teré, tön sö adoma ü per, ol masc e la so femna. Ta ġ'e de tö sö akà set per d'oġne kualetà de osei, masc e femne, de teġ amò ia la so rasa, ke tace i pateserà asé, a sta det indel'arka. A i pes de fo... ġa pense me. Me de ke öna setimana foró piöv so sö la tera per kuaranta de e kuaranta noc senza mai desmèt. E isé, foró skomparì d'la tera töt kel ke kampa... abekè l'ò fac sö amò me”. Ol Noè l'á fac be a pontì töt kel ke ol Padrù de töt a l'ġ'ia urdenàd: a l'ġ'ia sa i so bei sessent'ap, a l'èpoka ke ġ'è epid so ol so bel deslövio e l'akua l'á kuarcàd so la tera.

Per iskampà de l' deslövio, ol Noè l'ê indàc de det indela so arka, kola so moér, i so scec, i so spuse, e ko' i besce bune e mia bune, koi osei e kele ke rampa e strösia sö l' söl. E kompàn ke Ol Deo l'ia komandàd a l' Noè, i so besce i ê indace det kon lü det indela so bela arka, a per, masc e femne. E dopo öna setimana, ġ'è po riàd so ol so bel deslövio so sö la tera. Prope: ol de ke l' Noè l'kòmpia i so bei sessent'ap, ol segónd de de l' segónd mis, intàt ke fo a l' merkàt kei ke endia ömbrele i ardaa in aria per ved se finalmèt l'éra ura de afare a per lur, kon kei bei neolù là a esta... manimà... ġ'è riàd fo kompàn d'öna tremenda trunada de luntà, po (laür po ġa de kred) i du ġran sere dela pienüra i ê turnàc indré, a eġ fo de sa e de là, spüncàc indré d'öna spaentusa onda de l' mar olta trenta meter riada fina là, ke la laġaa e la desfaa sö töt e la neġaa det töc manmà ke la epia inàc... inkontra a i muc! Mía asé: delé mia tat... sigür': a l's'è metid dre a piöv (öna bela konsolassiù per ki k'í i a spetaa, e

ke tarelada per kei ke għa għirnaa sō fin'a sik menüç' prima e adès i sirkaa töc de bran-
kà sald e tekàs a ergföt ke staa a għala e de sbat mia kontra i oter o i besce o i karèc o i
tec e töt kuaat ke la korenta föriusa la muntunaa sō e la spüncaa e sura e sota)!

Buna: i s'ê dervide fo töte i fontane sota la tera e sura 'l cel, e töte i aküe i ê epide
sō e so de sviolensa mai 'nsoṇada: po, l'ã piöid so sō la tera per kuaranta de e kua-
ranta noc.

Indel so de, dokà... ol Noè l'éra indàc de det indela so arka ko' i so sceç, ol Sem ol
Kam e 'l Gafet, ol Noè kola so moér e i so sceç koi so moér. E insèm a lur g'ê 'ndac
de det oṇe tipo de besce selvàdeḡe e domèsteḡe, e oṇe rasa de besce ke ströisia e
ke rampa, e töte i kualetà de besce ke għula. E isé dokà, g'ê epid det indel'arka del
Noè kon lü ü per de oṇe laür ke kampa, masc e femna de töte i rase i ê indace de
det, fo k'i pes: dre a kel ke l'ia urdenàd Ol Deo. Po dokà, ol Padrù de töt a l'ã seràd
fo Lü dre a 'l Noè la porta de l'arka: ke l'ã a prest tekàd là a dondà, sō 'l laḡ agitàd ke
l'sa faa tötaturen... ma senza treekà. E l'ê stac po amò Lü, Ol Deo, ke là de det l'ã
mia fac saltà fo l'inferen, a pestàs sō piàs e sbranàs sō: ma, koi so skorte ke l'ia fac
sō ol Noè dre a 'l so urden, i ê indàc töc dekorde asé de skampà, kei ke i éra destinàc.

E 'l so deslövio l'ê indàc aante sō la tera per i so kuaranta de bu. E l'akua l'ê kresi-
da, e l'ã leàd sō de 'l söl l'arka. Po l'akua l'ã capàd forsa asé e l'arka a għala, bela piata e
largħa koma l'éra e sota d'ü bel meter e pasa per ol pis, la indaa de sà e de là. E sem-
per piö forta l'akua l'ã siḡetàd a kres sō la tera finà a kuarçà so töte i montape, !k'i ã
kuarcade so de 'l töt, e la g'ê a pasada sura ü bel set meter e pasa a i sime piö olte!

A g'ê mort töt kel ke kampa fo sō la tera... losei, besce domèsteḡe e selvàdeḡe,
töte i besce piö picene ke sa möv sura e sota 'l teré... !e poa töc i omeṇ! Prope: g'ê
mort töt kel ke prima l'éra iv sō 'l teré söc. E ṇe i pes... i se l'ê mia pasada trop be.
G'ê stac desfàd sō oṇe furma de eta sō 'l gir de la tera söca, i ê stac isterminàc fo
töc... omeṇ e besce, serpenç e oseli... A g'ê skampàd adoma ol Noè e kei ke g'éra

det kon lü det indela so arka, le i pes e i mostri de 'l mar ke g'ê parid a 'l Padrù de töt! E 'l leèl de l'akua l'ê stac sö bel volt per i so bei sensinkuanta de... se va sömea pok, a oter.

ko 8.

Ma Ol Deo l's'ê mia desmentegãd de 'l so Noè e de töc i so animai selvadeg e domesteg ke g'êra sö kon lü det indel'arka... L'ã fac sofia sö ü ent sura ol mond, e l'akua l'ã tekãd a kalà so. A g'ê stac serãd fo i sorsie sotatera e i skorte de sura 'l cel, e l'ê stac fermãd de piöv, a la fi d'i so bei kuaranta de e kuaranta noc. E isé dokà, dopo ü sen(t)sinkuanta de l'akua l'ã tekãd a kalà so, e a 'l de dersèt (dessèt) de 'l mis kel d'i set l'arka la s'ê po pugada so söndü bel ispiàs sura 'l mut ol piö olt d'i montajne de l'Àrarat. L'akua l'ã sigetãd a kalà so finà a 'l mis kel d'i des. A 'l prim de de kel mis là g'ê komparid fo amò i otre sime d'i muc. Po, pasãd fo amò kuaranta de, ol Noè l'ã dervid fo la finestra ke l'ã fac det indè so arka... l'ã lasãd indà fo ü krov... e 'l krov l'ã piö ülid turnà indré: l'ê stac là de fo per i sime d'i muc e l'maiaa i karope ke g'alesaa tötaturen. Per ved se l'akua la s'êra retirada de 'l teré, so de bas, aturen de kuak bande, ol Noè iura l'ã mandãd fo öna kolomba. Ma kela... l'ã mia troãd ü post söc de maia sö ergöt, kuak gre o kuak erem: l'akua la kuarcaa so amò töt ol teré e i piante, fo ke i sime e 'mpo de koste töta preda d'i muc: e dokà l'ê turnada là indel'arka: e 'l Noè l'ã metid fo la so ma, e i ã portada de det amò.

Ol Noè l'ã sptãd amò öna bela setimaneta, po l'ã mandãd de fo amò la so kolombela. E vers a sira l'ê po turnada indré amò de lü: !ma la g'ia indel bek ü rameli de piana de ölia! Ol Noè iura l'ã po kapid ke l'akua l'êra indaca so d'i muc fin'a 'l teré bu. L'ã sptãd amò öna setimanina, e l'ã lasãd indà fo amò la so kolombina... ke l'ê po pe piö turnada indré.

...Ol prim de de 'l prim mis ke 'l Noè l'g'ia i so sessentün'ap, l'akua l'ia lasãd söca amò öna bela feta del söl. Ol Noè l'ã töld via 'l tec de la so arka (ke isé g'ê g'ulãd via söbet töc i osei, liber amoturna)... a l's'ê ardãd inturen e l'ã est ke ol pia tötaturen, so

sota, l'éra dre a sügã sö per beni. E ol de dersèt del seǵõnd mis ol teré l'éra töt bel e sügãd sö. Iura, Ol Deo l'ã dervid fo amò lü la so braa porta de l'arka, e l'ǵ'ã urdenàd isé a 'l Noè "ǵÉ po fo de la to arka, te... kola to moér i to scec e i to spuse! Fà ep fo poa i besce ke ta ǵ'et sö insemi, de töte i so rase: töt ol bescàm, töc kei ke strö-sia e kei ke rampa: !ke i sa spande fo amò öna olta per la tera, i rase amò, po i ma de-ente tace asé!".

Ol Noè dokà l'è 'ndac so de la so bela arka koi so scec, la so moér e i so spuse; dopo i ê indace so a töte i so besce, ope rasa amò ke strösia e rampa (kei ke ǵula i éra sa bel e partìc): töt kel ke sa möv sö la tera. Ol Noè l'ã fac sö söbet ü bel altari per ol Padrù de töt. L'ã sirkàd fo öna besca per ope kualetà, de kele bune de fa sakrefese, e i ã brüsade sö sö 'l altàr, töte intreǵe, adoma in sakrefese de ringrassiamènt a 'l Padrù de töt. Ol Padrù de töt, a l'ǵ'è piàsìd ol bel pensér de kel ǵrassie là [abekè la manera, a, !menomàl ke a la fi m'l'ã po kambiada!] e l's'è dic isé:

"!A maledeserò ñe piö ol me bel mond per kolpa so de 'l om! L'è ira oramai, ke finà de apena riàd a 'l mond a l'ǵ'ã semò in kör e in ment tate bröte inklinasiù... ol om. Ma me, però, oi piö destrüs' sö töt kel ke kampa, kompàn ke ö fac istaolta ke. De adès finakè foró dürà ol mond, !somnà e reǵoi, freg e kold, estàt e inveren, de e noc... i fenesarà piö ñe mai d'öna banda e de l'otra töt insemi!".

ko 9.

Ol Deo l'ã po benedìd sö ol Noè e i so scec e l'ǵ'ã dic isé "ǵ!Rasim amò, deentì amò tace e po tance... e impienim sö de set ol mond! Töte i besce, ol bescàm, i osei, i animai selvadeǵe i pes... i ǵ'ãvrà pura de oter. E oter pöderi dovrài töc: va do de maia töt kel ke sa möv e l'kampa, kompàn ke v'ére dac prima i erbe e i fröc d'ì piante. !A ǵ'ivrì mia de maia, però, la karne kon det ol so sanǵ, ke... det indel sanǵ a ǵ'è det la eta: e kela l'è adoma roba mea de me! Sedenò, !sa meteró de mes me a kastigà! Kastigéro ope besca ke l'ãvrà kopàd ün om, e kastigéro poa ope om ke l'ãvrà kopàd ün

otr'om [o poa ön'otra pòera besca senza ês in perikol o mör de fam]. !Ki ke kopa ün om... a l'venerà kopàd d'ü om, e töc du i sa rinkorserà ke l'om a i ã fac sö Ol Deo in so figüra de lü, e ke la so eta d'ün om a l'è so adoma de 'l Padrù de töt! E oter, loter rasim, deentì tace, spandìs fo indel mond... e impienimel sö be amò de set!''.

E dopo, Ol Deo l'g'ã dic isé a 'l Noè e a i so sccec: "Me, ol Padrù de töt, a fo ü pato insèm kon töc voter ke e kon töt kel ke kampa aturen a oter, i osei i besce selvà-degè i animai domesteg... töc kei venìc fo de l'arka kon voter po töc kei ke kamperà de adès a indà inàc, a 'l mond. Ma sa impepe, me ol Padrù de töt, prope me kon voter: !ol mond... a l'sarà piö ñe mai kuarçad so töt d'i akue de 'l me deslövio, ñe i neđerà so piö tötta la tera per desfamla sö!''.

[E mia adoma isé tat per di: de tate bande l'è po stac a tat indré, kol'akua... !kì s'è furnàc i gran desèrc de la tera! Töcimanere, per impó l'akua la g'è mia mankada, a 'l Noè e a i so sccec; e anse, de istint... infin'a i neüc d'i so neüc a i è stac be a la largà de 'ndokè n'n'era 'mpo tata... fo ke 'nda a peskà erföta; e forsàk a i ã tepid de ög po de könt l'arka de 'l so nono, sö là de sura, e bei nec i sentér de riağa sö.]

Po, Ol Deo l'ã dic amò a isé: "Va do me adès ü seņ de 'l me pato ke ö fisad me kon voter e kon töt kel ke kampa insèm a oter, per töte i generasiù ke gja sarà a indà in-nàc. Ö tekad sö a 'l cod... ol me ark de gfüera, in mes a i néoi, me... !e l'sarà prope kel ol seņ de 'l impèņ ke ö capad me kon voter per ol mond! Kuand ke me muntuneró sö i me néoi a fömelgà sö 'l mond, dopo l'venerà fo ol me ark in pas, ol arkobalé: e ma sa reğorderó de kel ke v'ö imprometid a oter e a töc kei ke kampa d'one rasa e kualetà: i me akäe i invierà ñe mai piö fo ön'otra olta ol so deslövio, !e isé me destrüseró piö ön'otra olta töt kel ke kampa! Ederó a me l'arkobalé a rià fo d'i néoi !e desmentegferó piö ol me pato fisad öna olta per töte de me kon töt kel ke kampa det indel mond!''.

Kol Noè, i è indàc fo de la so arka i so tri sccec: ol Sem, ol Kam ke l'sarès po stac ol so pader de 'l Kanan, e 'l Gafet: e de kei tri sccec là de 'l Noè la g'ã po üd prenepe amò tötta la popolasiù d'tötta la tera.

Ol Noè l'ê stac ü kontadi, e l'ê stac ol prim a pientà so e kürà la it.

Ü bel de, dokà, l'ã biid ol vi, a l's'ê incoketad sò, po l's'ê indormentad là töt biot e balürd det indela so tenda. Ol Kam, ol so pader de 'l Kanan, a l'ã est là ol so pader töt biot e balürd, e l'ê korid de fo a digel a i so fradei... po l'gripotaa saldo. Ol Sem e 'l Gafet, iura, a i ã capad sald ü mantel, i sa l'ê bötad sò sò i spale, e a kaminà indre i ê 'ndac det a kuarcà so ol so pader ke l'éra là töt biot e balürd. E, sikome ke i ardaa de l'otra banda, lur du i ã mia est ol so pader in kel istato là.

Kuand ol Noe l'ê stac desd e fo de la so coka... a l'ê epid a saì kel ke l'ra fac ol piö suen d'i so tri scec, e ke l'g'ra gripad dre. E iura l'ã po dic isé: “!Maledet ol so Kanan, e l'ga façe de servidur a i so (servidur d'i so) fradei de 'l so pader!”. Po l'ã dic isé, amò: “!Ol Padru de töt, ol Deo de 'l me Sem, a l'see benedèt! !Ol Kanan a l'see ol so servidur de 'l Sem! !E Ol Deo l'ga façe post a 'l me Gafet... ke l'istaçe be insèm kol so fradèl piö grand! !E ol Kanan... a l'see ol so servidur poa de 'l Gafet!”.

E dopo ol so brao deslövio... ol Noè l'ê skampad amò ü bel tresen(t)sinkuant'an: kuand ke l'ê mort, dokà, a l'g'ra i so bei növsen(t)sinkuant'an [...semper s'i nömer i ê stac köntac, e köntac sò gösc: erfü' i dis 120 adoma a fa sò la so braa arka. Ma noter a m's'ê a sa be metic dekorde ke det ke i ê mia i nom e i nömer a köntà de piö, a la finfi. E l'ê a lecet de pensà ke ga tokerès pötöst a i tri scec de 'l Noè d'ês camac “i pader de töt i mestér in gir per ol mond”, se 'l deslövio l'ã skancelad fo delbù töt kei oter epic fo de 'l Kai e de 'l Set prima... e cètera: o no!? Senza fas po mervea ke per ü bel tok amò i (segónc) prim omen i ê stac töt “sengüep” ke 'ndaa de sà e de là dre a i posc indokè i troaa là de biv e de maià e sta a 'l kuldì lur e i so besce; e sul ke ü bel tok piö tarde erfü' i ã tekad a fermàs là 'n kuak posc per möes piö, o skuase: pöl das, senza piö refordàs e senza piö sirkà ol “gardi” de 'ndokè i éra partic]. E dokà, l'ê stac ü bel tok prima ke Ol Deo, ol padru de töt, a l'ga fisès alpiö' i so sen(t)vint'an per ü, mia de piö...

ko 10.

Ol Noè dokà l'g'fa i so tri scec, ke dopo ol so bel deslövio g'ê nasid i so brae scec töc tri ak a lur. De kei scec là, eko, g'ê po epid fo manmà töte i popolasü del mond, ke opöna i s'ê po portade indela so regù de la tera, e là i ä trac sö i so sità, i ä fac sö la so nasiù, e i ä parlàd opöna ol so brao dialèt.

D'i so famee d'i so tri scec de 'l Noè, g'ê epid fo öna via l'otra töte i popolasü, i nasiù, e i parlade ke g'ê (stac) indel mond dopo ol deslövio, prope, èkola.

[Kuat a di ke de siqür' però i so scec de 'l Sem i see po semper istàc lur kei "benedic piö tat de töc"... buna: lasémga l'so brao tep a la storia, de decidil, e?]

ko 11.

A g'éra stac però, prima amò, ü tep, èkola, ke töc a 'l mond i parlaa a la stesa manera, e i dovraa töc töte i stese parole. Öna olta, tace omeq epic ivià de la banda indokè l'lea ol sul... a i ä troàd öna bela pienüra, là intramès a i du gran fiöm, e là i ä fac sö i so ka. Po i s'ê dic isé ü ko' l'oter: "lSà dokà, ke m'sa fàbrica i noste brae prisme... e i nosc bei kuadrei m'i fa kös indel so brao furen!". E i ä pensàd sö, po i s'ê metic dre a dovrà i kuadrei a 'l so post d'i plok... e poa ol botöm' k'i ä troàd là a l'so post de la palca; e i s'ê dic isé, alura: "lForsa, noter! lSà, ke m'sa tra impé öna bela sità bela forta! Po, m'fabrikerà a öna bela tor... de tokà ol cel: ke isé m'deenterà famüs, e m'sa ederà despertöt', e m'sarà ne piö sperdic insà e 'là per ol mond... !po m'ga komanderà ak'a néoi e temporai! Anse: m'ligerà la lüna ke sura po m'la kuarcerà so e m'la deskuarcerà so komà ma pias a noter, po maqare a m'salterà a sö. E se ol Dio l'völerà dim verqöt a noter, a l'veperà so ke lü... e noter a m'veperà sö ke per parlà 'nsem kon lü a pari!".

Ol Padrù de töt, a l'ê epid so a ardaqa a kela sità là, e a la so tor k'i éra dre a tras in pé "finà sö a la porta de 'l cel"... seqönd lur. E l's'ê dic isé: "lÁda ke po... ke kesce ke i sa inkrèd de fa sö adoma la so nasiù de lur... e de intendes semper töc be adoma

intrà de lur, a dan de kei k'i għa starà mia! E kel a l'sarès adoma ke 'l prenepe de töt kel k'i sa inkredè k'i ê bu de fa insèm lur persokönt'! De ke a indà inàc, i sa inkrederà k'i pöl fa töt kel k'i öl lur: mağare... dovrà lur i me fölmeņ kontra ki ke i dis lur, le mia adoma per fa piö car de noc! !Sà, ke m'indarà so a ed ü fali i so laür, prima k'i sa fağè deltöt' ol so pes (pego) per lur, i me brae padrù... del föm!"

E ol Padrù de töt a i ä po lasàc ispandis fo amò in gir per töt ol mond... dopo ke la so tor esagerada, disém isé: la s'è spaentada persokönt', a ed i néoi, e l'è borlada so de piö de mesa sönkei k'i a faa sö e sö i kuriüs là aturen: e n'n'è po epìd fo ü macèl asé... e i ê stac öbligàc a rinkorses ke i sa troaa po mia isé töc dekorde, de fa sö la so bela sità e la so tor isé e mia isò: e i kapi i ä tekàd beğa e la set la s'è smesada sö kontra, e tance i ê indac ivià piö deluntà k'i g'ä riad de kel post disgrassiad là, dre a töc i enc. E kela ke g'ê restàd a i ä po camada "la babel": ke, de "porta del Dio", l'è deentada post de skonfüsü intrà tace omeņ ke dopo, kol pasà del tep, i sa kapia po ñe piö kei de sà kon kei de là; e isé, a i ä spandìc fo per töt ol mond, opü' la so rasa opü' la so nasiù e ol so dialèt.

Sensa sta ke a di sö dela skönfüsü ke g'ê saltàd fo piö tarde amò, ne... kuand ke i s'è metìc dre a sirkà de intendes mia adoma isé a us e a möv i ma, ma erğü' i ä pro-àd a spiegàs poa in manera de iğa erğöt indì ma e sota i ög de fa ato, niğer sö biank, e mia adoma parole ke għula vià: prima, tace disepi de omeņ animai piante e laür; e, dopo, dei disepi divers per oņe ers dela us... intaiàc det inde preda, o indel leņ, o indel fer, o pitüràc so sura serte pei de animai... e förtünàc kei k'i éra bu d'dovrai.

[...E de ke a indà inàc, ol nost "Liber" ke m's'è dre a les sö a l'ğa a dre adoma a kei k'i għa interesa piö tat de töc i oter: sarès a di, ke l'sa interesa piö tat de kei epìc fo de la so famea de 'l Sem... ol prim d'i so tri scec de 'l Noè, kel ke 'l Noè l'ia benedìd sura töc i oter. E l'part, "ol Liber", ko' l'Abram, ke l'è riad fo öna bela traca dopo 'l so prim parét ol Sem.

Noter ke per adès a m'diđerà adoma ke ol so pader de l'Abram a l'éra mort indela sità de Karan, a la so bela età poa lü de dösen(t)sik aþ: ma ol so scet, però, l'avrès kampàd semò ü bel tok de meno de lü... intàt ke Ol Deo, ol padrù de töt, l'éra dre amò a fisaða impò per volta i so sen(t)vint'aþ per ü a i omeþ, mia de piö.

E m'farà amò apena do parole, gösto de fas ön'idea de kel om ke: ol Abram, ke l'sarà camàd “ol so piö gřand amis de 'l Deo Ol Padrù de töt”...

Ma kesta ke, però, l'è semò oramai piötòst “öna storia d'i nosc tep”, koþè piö “la storia de 'l prenepe de 'l tep”.]

ko 12.

Kela olta là, dokà, ol Padrù de töt a l'g'ã dic isé a l'Abram, ke iura i a camaa amò “ol Bramì scet de Terak”, èkola: “!Piènta ke la to tera, te... la to trebù', po la famea de 'l to pader; po a là indela tera ke ta foró ed me! Me foró sö kon te öna gřan popolasiù e öna bela nasiù. Ol to nom a l'deenterà famùs. Me ta benedeseró sö e te ta seré in benedissiù per tace d'oter a 'l mond. Me gřa foró de 'l be a ki ke ta farà de 'l be a te, e meteró a post me ki ke ta farà de 'l mal. Per to meso de te, me oi benedi sö töte i set de 'l mond”.

Ol Bramì... l'è partid de kel post là, de Karan, dre a 'l so urden de 'l Padrù de töt.

Iura, a l'g'řa semò i so setantasik aþ... !e þe ü scet so de lü e de la so moér!

E g'è partid insèm a lü la so moér la Sari(na) e ol so neùd ol Lod, iscèt de 'l so fradèl de lü. A i ã töld dre töt i so be ke i řa trac insèm finadès, e i so servidùr k'řa krompàd là a Karan. E i s'è inviàc iřa vers a la tera de(l) Kanan. A i ê riàc là a Kanan, po 'l Bramì l'řa streersàd fo la regù finà a Sikem, là a 'l so roer (roér) de 'l Mor.

In kela regù là, a kel tep là, g'ëra semò là i Kanané, i neùc d'ři neùc d'ři so neùc... del Kanan ol so scet de 'l Kam, ke l'éra o' scet ke 'l Noè l'řa maledid... perke l'řa töld per ol kül .

Ol Padrù de töt a l'g'è komparid a 'l Bramì e l'g'ã dic isé: “Kesta ke l'è töt a tera ke

me gja doró a i to scec e neuc, e a i neuc d'i to neuc". In kel post là 'l Bramì l'ã fac sò ü altari per ol Padrù de töt, ke l'g'éra komparid prope là. E dopo l's'è trasferid vers a la montapa de là de Betel, de indokè l'lea ol sul. L'ã pientàd so la so tenda là a mesa strada intrà Betel, de la banda indokè l'va so 'l sul, e Ae, de la banda indokè l'lea ol sul. Poa là l'ã trac impé ü altàr per ol Padrù de töt. E de là, a tape, l's'è inviàd ità vers la regù del Negeb.

Kela olta là, öna karestea vaka la g'ê borlada adòs a tötä la regù de Kanan.

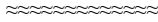
Per iskiala, ol Bramì a l'è miçràd indel Gito... indokè l'è stac là gjan pok. E dopo, a i so otantasesàn, a l'g'ã üd ü scet... de la so serventa de la so moér: ke le, la so Sari, la gja ríaa mia a ifen, e la gja dic isé de traçen insèm ü ko' la so Açar, de üliça be lur du, e fal deentà grand e bastù d'i so aņ d'i kiei biank...

Ma l'è pò stac a i so bei nonantanöañ ke, ü bel de, l'g'ê komparid ol Padrù de töt, e l'g'ã 'mprometid ü scet prope ko' la so moér... kè isé le la sarès po deentada "la Sara la gjanã", e lü "ol Abràm, ol ram bel gjan" ke l'avrès dac ü bel muntù de fòe e de fröc, lol so pader de tata set senza pe nömer!

Tat a l'ê, ke amò a 'l de de 'nkö a n'n'è... n'na mör e n'na nas tace k'i pöl e i völ vês köntàc amò "de la so famea d'l'Abràm".

Buna. E poa noter a m's'è amò interesàc, sura tôte i otre storie köntade sò in kel liber là ke m's'è dre a capà indi mà, a öna storia suertöt': a kela de erçü' epid fo amò prope de kela famea lé 'll'Abràm, ke l'è kampàd, lü, de mes a "l'età del brons" ü kua-termela aņ fa; öna storia invece la nosta de dumela aņ fa: ke l'sarès po lotrer (l'otr'ier) ...konfrönt a 'ndokè m's'è partìc noter ke a lesì sò e köntà sò.

Katèrina Balorès

I STÒRIE DÈ L'ABRÂM

*in libera riduzione dialettale bergamasca
seguendo in gènere il racconto biblico*

(DÒPO KRÈASIÛ È DÈSLÖVIO È BABĒL...)

[Finadès a m'ă kōntād sō kel ke s'sa tremanda de mela e po tace mela añ e pasa 'ndela tradisiù mediorientâl sura la kreasiù del mond ünivèrs e del om. E s'pòl di a de sigŭr ke g'è det akâ la so ma (la so... lengua) del Kreadŭr, a kuak manere, a fam saî kei laŭr lé.

Laŭr ke i ě stac metĭc so sō la karta e dovrâc in partikolâr de òna set... ke n'n'ă fac i sō fondamĕc drec dela so, de storia, kuando ke i s'ĕ metĭc po dre a 'mbastĭn sō òna. E de adès a 'nda 'nnac, po, 'sta “storia santa”... l'ĕ a facel de sĕntela prope a 'mpo antepâteka, kŭsida sō a tate... “storie de sbrufŭ”.

Ma mĕ a kapĭ ke l'ĕ òna storia de storie kōntade sō e skrĭce so (*skriide so*) indŭ momĕnt ke i trebŭ d'i ebrĕ i sa sĕntia kuater istrasŭ a spas, de mes a tate d'otre trebŭ piō grose e stâbei, per no di de tate nasiù forte e ssiore... i sa sĕntia de ĕs piō nisŭ (o ñemô mia nisŭ) konfrōnt a i oter (ŭ per tōc: a i gi-siâ)... e dokâ g'ĕra gōsto 'mbisōñ, invece, de ĭga poa lur ergōt de antâs so e tras insĕm senza pure ñe sŭdisiù, e anse... ko' 'mpo a de prepotensa per la fresâ, e sigŭr (o fem iskuase sigŭr, de solet) de ĭga lur de la sō banda ol Dio piō fort... e piō fŭrbo (“ol piō olt de tōc i oter dii de tōte i otre set del mond!”). Ŭ bel tok prima de riaga a kapĭ e krĕdega delbŭ ke, de Dio, o n'n'ĕ ñe ũ, o n'n'ĕ ũ sul, e ke kel a l'ĕ mia certo là o ke a fa i sō komoc de ki ke usa e paĝa e pĭka de piō... o de ki fa aparĭ de lōcâ e de mōr inocĕnt adoma per ĭ perdid in guera).

sura ol Abrâm

Buna, alura. Dëm a ed, po, ergöt de piö de 'sto benedët Abrâm.

...Saendo a bel car ke l'ë òna storia, in fi d'i kõnc, ke prope a kei k'i sa cama tötura "i so scec" la g'ã mia fac imparã tat de bu, se i ë dre amö a 'nkö a tekã bega a sang de e noc po festa e 'ndillaür (amür de fradei...) per i so deriti, ke a i so doër i ga penserã magare dopo, ne, apena ke "kel oter bastãrd ke l'avrà kapïd kï ke komanda, ke!" (o se no "...cërtosa: démga 'l tep, e 'l komandãnt del cel e dela tera i ã met alurden Lù, kei là! Ma 'ntat... a l'm'ã mia komandãd a noter de sta ke a capale e basta, ne?!"... i sa dis, de tôte do i bande 'n güera de sinkuantã. E noter a domandãs kï e komê i ga fornës tata roba de fa tata karne de macêl: "ol so brao Dio d'i esêrciti de oñũ", magare? Mia certo 'l Dio "sura töt i esêrciti"! Oë...: ö mia dic "ol dôlaro", me, ne).

A: e amö ü laür, anse, fã du... A di isë, so mia dre a di ke i storie d'i oter (set o nasiü, o regü po religü, de prima, de iura e de dopo; finã a kuak krestia de 'l de de 'nkö in kuak nasiü "progredide"...) so mia dre a di ke, a konfrönt, a i ë tôte or kulãd, ne; e l'Abrâm, se, l'sarã ü sprakü de kei bei akã lü, ma det töt a la finfi poa simpatek, lü, fúrbo 'ndela so onestã e onêst indela so förberea, fúr-tünãd indela so sfürtüna, e, de mort, nominãd "viv" del Gesü. Me, ma pias ü karêt... la so mania de tra 'mpe altarï insã e 'fã: e ga ede det la so manera de diga a töt i oter aturen "adì be ke, per me, oter si mia i me padrü, ñe i padrü delbü de ergöt: ma ke 'L Padru delbü de töt e de töt a l'g'ë, e me l'koñoše be, e trate e ma sa range kon lü de persuna, me, prima ke kon töt i osc kapitrebü, k'i ë mia i me kapï, e ko' i osc padrünsi de ergotina, k'i ë mia i me padrü... e poa kon töt i osc re, e finã a koi osc idoï, ke i ë mia i me re de me e ña i me dii ...abekê me i respete töt, s'i ma respeta lur me, e i ma da ase de kampã a la mea, de manera!": e per ün omasï in gir per ol mond... me ma parerës ak asë, 'nde so eta. Del rest, poa ergüdoter i ã sogãd be kela karta lé kon lü kuak

volte... presempre ol Melkesedêk. A...: e 'mpo, ga ede det a la so manera de met ol so timber, kond'un altarî, sô i terê ke l'tokaa, impö koma tace d'oter i metia sô 'l so nom, invece, sô la moneda κ'î batia; po anse amô a 'nkô s'vüsa de mê-tega sô adiritura 'l so nom de 'l Siñûr... ke isë, κuak brae persune i pöl a fa skönfüsü; ütade de κuak d'otre, 'mpo men brae, ne.

LA "STORIA" DEL ABRÂM

[Gênesi, 12]

Kela olta là, dokâ, ol Padrû de töt a l'g'ã fac saî isë a l'Abrâm, êkola, mort e sotrâd ol so poer pader: – (Ènd fo i to deriti ke sô la tera 'ndo l's'ë fermâd ke oramai 'l to pader, te, e tös fo d'i pe e d'i bege e d'i figure koi to fradei, e kon töt i so scec de lur, te... senza scec!) Piènta ke 'l to país, te, la famea del to pader e la to trebû, po à là 'ndel país ke ta forö ed me. Mía pura, te! Me oi fa sô prope kon te öna gran popolasiû e öna bela nasiû. Ol to nom a l'deenterâ famûs despertöt a 'l mond. Me ta benedeserö sô, e te ta serët in benedisiû per tace d'oter. Me ga forö del be a kei κ'î ta ölerâ e i ta farâ del be a te, e meterö a post me κi ke ta maledeserâ e ta farâ del mal a te. Po... per to meso de te, me oi benedi sô a tôte i otre set del mond, kele κ'î ga starâ! –

Ol Abrâm a l'ë partîd de kel post là, l'ë 'ndac via de Karan dre a 'l so urden del Padrû de töt. A l'g'ïa, iura, setantasiκ añ. E g'ë partîd insêm a lû poa la so moër la Sarî(na), e 'l so neûd ol Lot, ol iscêt del so fradêl del Abrâm. A i ã töld dre töt i so be ke i ïa trac insêm finadês, poa i so servidûr ke i ïa krompâd là a Karan. E i s'ë po 'nviâc iħa vers a la (sô) tera de(l) Kanan. A i ë riâc là a Kanan, e l'Abrâm l'ã streersâd fo tötâ la regû fin'a Sîkem, là a 'l so roër del Moro.

In kela bela regû là g'ëra sa là, a kel tep là, i Kananë, i scec d'i so scec d'i scec... del prim Kanan, o' scet de' scet ke 'l Noë l'ïa benedid sô... a l'inkontrare.

Ol Padrû de töt a l'g'ë komparîd a l'Abrâm, e l'g'ă dic isë: – Kesta ke l'ë tötâ tera ke me ga dorô a i to scec e neûc de te e po a i neûc d'i to neûc –.

In kel post là, l'Abrâm l'ă fac sô û altâr per ol Padrû de töt, ke là l'g'ëra parlâd isë be, e dopo l's'ë trasferîd vers a la montaňa de là de Betêl, in diresiû de la banda 'ndoke l'lea l sul. L'ă pientâd so la sô bela tenda a mesa via 'ntra Betêl (de la banda 'ndoke l sul a l'va so) e Ae ('lla banda 'ndoke l sul a l'lea). Poa là l'ă trac impë amô û altâr per ol Padrû de töt. Po de là, a tape, l's'ë 'nviâd îhâ vers a la regû del Negeb.

Kela olta là, ôna karestea vaka la g'ë borlada adôs a tötâ la regû de Kanan. Per iskiâla, ol Abrâm a l'ë migrâd indel Gito. Prima de riâ là, però, a l'g'ă dic isë a la sô moër, la Sarî: – Te ta sê ôna gran bela dona... Kuando ke i Gisiâ i ta ederâ i penserâ ke ta set la me moër, e iura po i ma koperâ fo me, e te i ta la serâ ia... Iura, me ta dige isë: impiasër, te dîga isë a töt ke ta set la me sorela, te: ke isë, pötöst de kopâm me, i ma traterâ be poa me –. E isë i ë po stac de korde. Defati, apena ke lur i ë riâc là indel Gito, i Gisiâ i ä est ke la Sara l'ëra gran bela... dei funsiunare i ä esta be, e i ä antâd so la sô beleša deante a l re Faraû. Isë l'ë staca portada là a l so palâs del re... e per le i ä tratâd be poa l'Abrâm: i g'ă regalâd tace pegre, bô, aseñ e asne, sêrvente e servidûr, e finâ a kuak kamei. Ma però l' Padrû de töt a l'g'ă kasâd adôs dei bröte maladie, per ol fato ke i ia töld sô per lur la Sara, la sô moër del Abrâm.

Ol re Faraû iura l'ă camâd là l'Abrâm e l'g'ă dic isë: – Kose m'et kômbinâd kosê, po, te, a me... e? Inkemana m'et mia mandâd a di ke l'ë la to moër, e... te? Ta m'et kôntâd sô ke l'ëra la to sorela... e ta m'et laşada tō sō de moër a me! Tötla sô amô te, adês... po sparês! –. E l re Faraû l'ă dac fo urden de fa 'nda via l'Abrâm ko' la sô moër e töt kel ke l'g'ia dre.

[Gênesi, 13]

Isë, dokâ, l'Abrâm a l'ă pientâd lâ ol Gito e l's'ë 'nviâd iĥâ per ol Negeb kola so moër, tîc i so be... e 'l so neûd ol Lot, ke l'ga 'ndaa dre 'n kompañia...

Ol Abrâm, a kel tep là, l'era ü grand isiorasû: a l'g'ïa ü bel muntû de be-scâm, e po de arsënt e po de or. E de 'l Negeb l'ë 'ndac inâc finâ lâ a Betêl, in-doke l'ïa semô pientâd so la so tenda òna olta, prima, a mesa via 'ntre Betêl e Ae. E là 'ndoke l'ïa sa trac impë ü altâr l'otra olta, a l'ă pregâd ol (so nom del) Padrû de tîc. Poa ol Lot, ke l'era semper in vias kol Abrâm, a l'g'ïa de so tace besôc e tace bô e tate tende. E dokâ, prope per kel, per ü ros' isë gros' de be-scâm i prac de albâ i era mia semper asë per tîc du: forsura, a kel tep là, indêl istês teretore g'era semô lâ a i Kananë e i Peresî...

Ü de, g'ë scopâd fo òna bega 'ntra i so pastûr del Abrâm e kei del Lot. Iura l'Abrâm, a ed ke 'l so neûd l'era prope dela so risma kompâñ de lû kol so pader, e g'era oramai piö ñe meso de teñel sota, suen e drito ke tat a l'era... a l'g'ă dic isë a 'l Lot: – Noter du m's'ë kompâñ de fradei, e dokâ l'g'ă mia de êsga de bege 'ntrade me e te, e po ña 'ntra i me pastûr de me e i to de te. E iura, sâ, dokâ, ke m'sa met dekorde: ü de ke ü de là persokönt, e po amen. Ta g'et ke sota ôg tîta kela regû ke: buna: se te ta 'nderët a mansina me 'ndorö a dreca, e se te ta 'nderët a dreca me 'ndorö a mansina –. Ol Lot a l's'ë ardâd aturen, e l'ă est tîta la pienûra del Gordâ (prima ke 'L Padrû de tîc a l'desfês sô i sitâ de Sôdoma e de Gomora, finâ lâ a Soar l'era tîta ona piana kola so bela akua de bañâ e fa kres.. iskuase kompâñ del so bel gardî del Padrû de tîc, ol Eden... e kompâñ dela regû del Gito indei posc i piö bei...) e dokâ 'l Lot l'ă sirkâd fo per lû tîta la pienûra del Sordâ e l's'ë inviâd iĥâ vers la banda de 'ndoke l'lea 'l sul. E isë i s'ë po separâc, ü de sâ ü de là.

Ol Abrâm l'ë stac de ka là 'ndela regû de Kanan, ol Lot invece indei sitâ de la pienûra, e l's'ë spuncâd iâ finâ a Sôdoma.

Ma... i sitadî de kel post là i éra tîc fac sò tat mal, k'i n'na faa det de tîc i kulûr de ante a 'L Padrû de tîc... A m'vederâ po dopo fin'a ke pont.

Kuand ke 'l Lot l'ë 'ndac iviâ, ol Padrû de tîc a l'g'â dic isë a l'Abrâm:

– Árdes in gir be, te, de kel post ke 'ndoke ta set ke te, fâ girâ i to ôg in sò e in so, de sâ e de là, te. Buna: me ta dorò a te per semper, e a i to neûc po a i sò neûc d'i to neûc, tîta la tera ke ta edet te de ke. Me forð deentâ tace e po tace i to neûc de te e i scec d'i to neûc, ke ñe nisŭ i ga rierâ mai ñe a kîntai, isë kompân ke s'ga rierâ mai a kîntâ tîc i gre dela polver de tîta la tera. Adês vâ po là te, pestûla per long e per larg tîta 'sta regû ke, ke me t'la dorò tîta a te.

E iura l'Abrâm l'ã spostâd ol so kampamêt iâ là vers i roèr de(l) Mamr, là a Ebron, e poa là 'n kel post là l'ã fac sò amô ü altâr per ol Padrû de tîc.

[Gênesi, 14]

E adês, êkola, âda ke kosê, g'ë söcedid a 'l so tep del Amrafêl, ol re de Sènar, e a 'l so tep del Ariok, ol re de Elasar, e a 'l so tep del Kedorlâomer, ol re de Elam, e a 'l so tep del re de Goim, ol Têdeal... Tîc kei re là i g'â fac gûera a 'l Bera, ol re de Sôdoma, e a l'Ersa, ol re de Gomora, e a 'l Senab, ol re de Am, e a 'l Semêberol, ol re de Sêboim, e po a 'l re de Bela, ol Sear. Kei re ke, dokâ, i s'ë trac insêm là 'ndela al del Sedem (là 'ndokê noter a m'kînta sò, adês a g'ë là ol Mar Mort). Tîc kesce re ke i éra stac sota a 'l Kedorlâomer, ol re de Elam, per dudesân, ma 'n kel d'i tredes i ga s'ë reultâc kontra. E l'an dopo, kel d'i kuartodes, ol Kedorlâomer ko' i oter re dela so banda de lû i ë eñic inâc e i ã ensid kontra i Rêfaem a Ástarot Karnaem, kontra i Süsem a Am, kontra i Ememêc a Sae Keriatem, e kontra i Ürete sùra i montañe de Seer finâ a El Paran, ke l'ë ormai adôs a 'l desêrt. E dopo i ë turnâc indrê e i s'ë fermâc là a En Mespat,

ke l'sarēs po a Kades. Là, i ã ensîd kontra i Malecęc in töt ol so teritore de lur, e fina a kontra i Morě κ'i staa là d'i bande de Asasu Tamar. A 'sto pont, i s'ě troác mūs a mūs kontra kei oter re ke m'ă dic sō prima, κ'i éra là pronc a kombât indela al de Sedem, propiamenta per faga gũera a l'Kedorlâomer e a i so tri kompâr, e lur a i éra in sik kontra kuater. Kela al là l'éra piena de pośc de botõm: i re de Söd e de Goim... indel iskapâ i g'ě borlâc prope indelmês, e kei oter iskampâc i s'ě retirâc e skondic sō dre a 'l mut. Kei oter ke ensia, dokâ, i g'ă portâd via töt i so be e i skorte de maiâ de Söd e de Goim, e i ě po turnâc a ka soa töt kontęc.

Ma... i s'éra a portâc dre poa ol Lot, ol neüd del Abrâm, kel iscêt del so fradêl ke l'istaa beaponto là a Söd, e i ã töld sō poa töt i so be de lü, indel turnâ a ka soa. Ü de kei skampâc a l'ě eñîd insâ a kōntaga sō tōta la facenda a l'Abrâm, ol ebrě, ke l'istaa de ka là apröv a i roër del Mamr, ol Morě, ol so fradêl del Eskol e del Aner, ke i éra so amis del Abrâm. Apena ke l'ă sentîd a di ke 'l so neüd a l'éra stac capâd presuněr, ol Abrâm a l'ă trac insêm i so omeñ: kon tresen(t)desdõt d'i so servidûr i piö fidâc [e 'mpo de omeñ d'i so du amis ke m'ă apena dic sō] a l'g'ě korîd dre a kei kuater re là finâ a Dan. Po, l'Abrâm, de noc, a l'ă şpandîd fo töt aturen i so omeñ a skuadrû... e l'ă ensîd lü kontra töt kei re là κ'i turnaa indrě bei küec, e l'g'ě stac amô a i kōstole finâ a Koba, sura Damâsk. Isě, l'g'ă töld fo d'i ma töt ol so brao botî de gũera κ'i ãa fac insêm kei là, l'ă desliberâd fo ol so neüd, ol Lot, kon töt i so be, e poa tōta la poplasiû, omeñ e done, ke kei là i ãa fac presuněr.

Dopo i batîd ol Kedorlâomer e i re so amis de lü, ol Abrâm l'éra dre a turnâ 'ndre a lü. Iura, ol re de Södoma l'g'ě 'ndac inkontra 'ndela al de Sav, κ'i ga disia akâ "la so al del re". E kela olta là ol re de Salem, ol Melkesedęc, l'ă portâd là 'l pa e 'l vi: a l'éra re, lü, e poa ministrânt del so dio ke lü l'camaa "ol piö olt";

e dokâ l'ă benedîd sô isê l'Abrâm: – Ol Dio ol piö olt de töc... ol kreadûr del cel e dela tera, a l'ta benedeşê te, Abrâm! E te, 'nsem a me benedeş' poa te lû, ol Dio ol piö olt de töc i oter, ke l't'ă fac vens kontra i to aersare! –.

Ol Abrâm, a l'g'ă ofrid a l'Melkesedêk òna part oñe des sura töc i be ke l'ia guadenâd lû a ens. Po, ol re de Sôdoma l'g'ă dic isê a l'Abrâm: – A me, te dâm indrê i me omeñ... po tèn lé te töt ol to botî de gûera –. Ma l'Abrâm a l'g'ă respondid isê: – Me gûre, ke deante a l'Padrû de töt, Ol Piö Olt, kreadûr del cel e dela tera, ke me porterö via ñe ü fil de kel ke l'ě roba to de te e ña òna stren-ga töerö dre, d'i to de te! Ke te ta g'ăbet ñe mai de di sô isê: “ol Abrâm, a sô me ke l'ö fac deentâ sior”! Oi negöt per me, me, fo ke pagâd kel κ'i ă maiâd i me servidûr, e la sô part ke ga toka a kei κ'i ă kombatid per me, lur ol Aner, ol Eşkol e l'Mamr: kei, lur i toerâ sô kel ga toka a lur.

[Gênesî, 15]

Dopo kei laûr ke, ol Padrû de töt a l'g'ă dic isê a l'Abrâm, in visiû:

– Íga mai pura, te! – a l'g'ă dic isê. – Ta teñe me la me ma sô 'l ko, a te, ta fo me de skûd inviolabel! E la to part de te la sarâ la piö granda de töte i otre –.

Ma l'Abrâm istaolta l'g'ă respondid isê: – A cêrtosa, te, 'l me bel Padrû de töt: ta fet prest, te! E... kose ma derêt kosê, po, te a me, e... ke me sô ke amö a sensa ñe ü scet?! A sô uramai dre a fa fagôt e 'nda fo d'i păsere... e âda po te: ki ke pianserâl sô la me tomba, e... deenterâl ki padrû de töt, a la me ka, e? Ol Eşeser de Damâsk! Prope, êkola! Ta m'et dac ñe ü scet ke l'ě ü, a me, te: e isê po ü servidûr, e mia ergü del me sang, a l'ma deenterâ padrû in ka mea! –

E l' Padrû de töt a l'g'ă fac, alura: – No, ta dige! Mía ü d'i to servidûr, ma prope ü ke naşerâ de te... a l'sarâ padrû in ka toa dopo de te: ü scet to de te, prope! – po i ă fac indâ de fo dela sô tenda a cel vert e l'ě 'ndac inâc isê:

– Árda sò 'l me cel, te, e kònta i me štele... se ta se bu d'kòntale, te –. E dopo ù momènt amò: – Kei ke eñerà fo de te i sarà tance kompâñ de kele! Fides, tel

Ol Abrâm a l'g'ă ùd fiduca del Padrû de töt, kel ke l'g'ia dic: e l'ë po stac per kel ke 'L Padrû de töt a i ã teñid per om gòst e fidët!

E 'L Padrû de töt, kela olta là, a l'g'ă dic isë amò a 'l so Abrâm:

– Sò me... me ke ga sò e sò 'l padrû de töt... a t'ò fac eñ via me de Ûr, la sò sità d'i Kaldé, per dat a te tötà kela tera ke –. [Ma... sarâl mia stac, pötòst... “per dat a te tötà la tera del mond”, l'ă pensâd magare ergÿ, a 'l so post de l'Abrâm, ù bel tok piò tarde: e n'na faa 'l so nòv masër e fatûr del Kreadûr, dopo l'Adâm falid trop a la svelta e 'l Noê... pasâd a 'l vi? Oter. Tòcimanere, m'indarâ a ed... la stòria la digerà.]

E 'l so Abrâm a Lü in tata konfidensa: – Ne, te, ol Padrû de töt e 'l me Dio de me... E foroi komê po, me, a saï ke tötà kela tera ke la sarà la mea e d'i me scec, a, te? –. [Fidâs, se... ma mia d'i dig indei ôg; o almeno de 'mpo de fòm, de saï ke g'ë 'l so bel rost indei paragi!] Iura, 'L Padrû de töt:

– Trâm insêm ke òna edela, te, òna kavra, ù bek, töt tri de tri añ, e òna tûrtura e ù piviû noei –.

Ol Abrâm, kol so servidûr piò fidët, l'ă trac insêm tôte 'ste besce... a i ã teade sò in du, po i ã metide so òna part de front a kel'otra, ma i osei kei no, a i ã mia teac sò 'ndelmês, kei. Po l'ă şpetâd ù señ so del cel o sò del terë, sönkele oferte là, se 'L Padrû de töt ga 'ndaa be 'l pato e l'ga pasaa det indelmês insêm a lü. G'ë a prest riâd so dei oselâs de kei κ'i maia i karoñe, ma l'Abrâm a i ã kasâc iviâ. Kuand ke 'l sul oramai a l'kalaa so a i ã 'mpiâd sò ù fògari, po... l'Abrâm a l's'ë sentîd a brankâ d'ù grand song bel fond e poa d'òna bela pura; ma mia ergöt de precîs, ne...

E prope iura, 'L Padrû de töt a l'g'ă po fac saï isé:

– Kei ke eñerâ fo de te, a 'l so tep i starâ poa lur de ka de forestër per ü kua-
tersënt añ indõna regû forestera, per lur: e a la fi, i sarâ konsâc mal asë, de
servidûr in kadene, e skisâc sota i pe. Ma... rierõ so me, po, e kastigerõ me ke-
la brõta set ke i a teñerâ là in kadene a servîi; e iura a 'l me tep ke dige me, tõc
kei là eñic fo de te i eñerâ via de kela regû là... po i sa porterâ dre a tat or e ar-
sënt! Ga olerâ ü kuater generasiû: ma l'ë sigûr, isé kompâñ ke ta parle me... e
tõc i to ke dige me i turnerâ 'ndre prope ke... e a kel tep là sorõ me a kasâ via i
Morë k'i starâ amõ ke sonkela tera ke, ke i sarâ tat kativ... de meritâs de ês
kasâc (i)via (kasâiviâ). Kesto forõ me, po asë de mei amõ, per kei k'i eñerâ fo
de te, a 'l so tep ke dige me. E te, ta dige, te ta kamperë la to bela etâ de eg, ta
mõrerë in pas, te, e ta g'êvrë la to bela tomba unurada prope ke –.

Kalâd so 'l sul, dokâ, g'ë stac õna noc foska asë, mia de skers. Manimâ... âda
po te: intât ke l'Abrâm a l'era 'mpisolâd via, ol servidûr l'ã est ü kolp de ent a
sgûrlî sõ la braska fogeta: l'ã desdâd fo 'l so padrû, e de 'l fog a g'ë eñid fo õna
torsa fiamenta, ke l'ë pasada det intramês a i besce kopade e sura i oseï... e
kuand ke l'Abrâm a l'ã finid de fregâs so be i õg de stremese... ü tok aante ke
l'leês ol sul... l'ã troâd tot bel e brõtolid!

Isë, dokâ, kela olta là 'L Padrû de tõt a l'ã po fac ol so brao pato persunâl, e
l'g'ã 'mprometid be ergõt de precis, a 'l so amîs Abrâm, e l'g'ã fac kapî isë, ke-
la olta là, bel car a pasâ det deperlû 'ndelmês a 'l sakrefese ritõâl:

– Me, ke so me (ke so Dio)... ta 'mpromete de dat a te, e a kei tace e po tace
k'i eñerâ fo de te... tõta kela tera ke ke la sa stend de 'l sere sõ 'l konfi kol Gi-
to finâ a 'l sere gros de là, ol Üfrât. Fâga mia kaso, te, se adês ke i ga sta de ka
amõ tõc i Kenëc, i Kenesëc, i Kamonëc, i Etëc, i Perëc, i Réfaem, i Morë, i Ka-
nanë, i Gergesë e i Gebüsë... pënsega mia, te: ga pense me! –.

[Gênesi, 16]

La Šarî, la so moër del Abrâm... l'éra mia staca buna de daga de scec. La g'ïa là, le, òna so serventa, òna de kele de 'l Gito, ke la ša camaa Aġar. La Šarî, dokâ, la g'ă dic isë a 'l so om ol Abrâm: – Pota, a te... ta edet a te, ke 'l to Padrû de töt a l'ma teñ serada fo: se ta olet prope ü scet, dokâ... iura, te va 'nsem a te kola me serventa, ke pöl das la ta darâ le ü scet per me, e senza pretese, ke parëc a n'n'ă mia ke aturen. L'Abrâm, la g'ë 'ndaca be, e l'g'ă dac iskölt.

Kela olta là ke la so Sarî la g'ă mandâd là la so serventa del Gito, la so Aġar, ol Abrâm e le a l'éra semô ü des añ κ'i staa là de κα 'ndela so regû de Kanan. E isë l'Abrâm l'ë po 'ndac insêm kola Aġar, ke l'ë po staca preña. Ma a troâs isë, le l'ë deentada söperba e l'ă tekâd a ardaga de 'l volt a 'l bas a la so padruna.

Iura, po... la Šarî la g'ă dic isë a 'l so om: – Bel laür ke t'et trac insêm, prope: ü bel desprese per me! E me, ke t'ö bötâd in bras me la me serva! Áda ke: de poş ke la s'ë rinkorsida ke la špeta... la ma capa me per la to sibra de te, le! A l'varde so 'mpo 'l to bel Padrû de töt, a ed ki ke g'ă resû e tort, de notre do, e ki ke l'ë amô la padruna, ke! – E l'Abrâm a le: – La serva l'ë la to de te: trätela 'mpo komâ ta par a te, po –. Isë, la Šarî la g'ă dac òna bela resentada a la Aġar, ke l'ë po skapada via deluntâ de la so padruna.

A i ä esta, fo 'ndel desêrt, apröf a òna sorgenta sö la strada per Süs, ol so angel del Padrû de töt, e l'g'ă dic isë: – De 'ndo eñet, a te, Aġar, serva dela Šarî, e? E 'ndo ed po? –. – A skape deluntâ de la me padruna... me e 'l me scet ke špete del so om de le 'l me padrû, prope – la g'ă respondid la Aġar. – E te 'nvece adês türna prope là de le – a l'g'ă urdenâd ol so angel del Padrû de töt – po öbedésega a le! –. Po amô: – Ta dige me, ke forö deentâ tace e po tace kei ke eñerâ fo de te... ke s'pöderâ ñe köntai. Te ta špetet, e ta g'ëvrët ü scet del to padrû. Ta g'et de camâl ol Esmâël. Ke 'L Padrû de töt a l't'ă skoltâd indela to

disperasiû. A l'kamperâ kompãn d'û poledrî sêlvadeg pront a tekâ bega kon tîc, e tîc i farâ a bote kon lû. E l'sa tîerâ fo be... a l'resterâ destekâd fo d'î sîc fradei -. Iura la Aġar l'ă dic sîc, e bel fort: - E avrêš vest delbû, me... kel ke lû l'ma ed semper me!? -. Ke isê... la ġ'ă po metîd le û nom a 'L Padrû de tîc: "ol Dio ke l'ma ed semper". E l'ê po prope per kel, ke kel post là l'sa cama isê amô a 'nkô: "ol pos de (me ð est ia) kel ke lû l'ma ed semper me"; e l'ê kel pos ke ġ'ê amô là 'ntre Kades e Bered. ...A l' so tep, dokâ, la Aġar la ġ'ă dac û scet a l'Abrâm, e l'Abrâm a i ă camâd ol so Ešmaël.

[Gênesi, 17]

Ol Abrâm a l'ġ'ia sa i so bei otantasêsân kuand ke l'ġ'ê nasîd ol so Ešmaël. E l'ġ'ia po semô i so bei nonantanôân... kel'otra olta ke, dopo, ġ'ê komparîd amô turna ol so Padrû de tîc, prope, e l'ġ'ă dic isê: - So me, me so 'l Dio kel ke l'pîl tîc. Dâm a tra a me, te, e te fâ semper adoma kel ke l'ê ġîst de fa kon me. A fo amô ôna olta ol me pato kon te, me, kompãn kol Noê: e ta dige isê me ke i to neûc, e i neûc d'î to neûc, i sârâ semper de piô e piô tance amô! -.

Ol Abrâm a l's'ê botâd so kol mîs indê tera... e 'L Padrû de tîc a l'ġ'ă dic isê amô, Lû: - Āda ke, êkola, kose ta 'mpromete amô ôna olta kosê me a te, prope ke 'nkô: ta sêrêt ol prim kapo, la porta de tate popolasiû, te. Ol to nom a l'sarâ piô adoma "ol Bramî"... ñe adoma "l'Abram, ol pader": ma "ol piô Abrâm amô: ol ġran pader d'û bel muntû de set senza nômer"! Ke, me ð prope fisâd ke te ta sêrêt... ol pader de mela generasiû. Ta sêrêt delbû oter ke ġrand, te, e ta invierêt fo tate bele nasiû... e de te l'veñerâ fo a dei ġran re! Oi mantêñ per semper, me, kel ke t'ð 'mprometîd ke a te 'nkô... e l'manteñerô abekê l'so semô ke n'na eñerâ fo, de te, a de kei mia prope skâmpoi de sant... ma per te me parle û parlâ sul, e sorô semper ol to Dio de te, me, generasiû dre a generasiû.

E a te e a kei ke eñerâ fo de te me va dorö de ošta per semper tötâ 'sta regû ke 'ndokê adês ta stet de ka te de forestër: tötâ la tera de(l) Kanan; e 'l to e 'l so Dio sorö me per semper! – Po, ol Dio l'g'ă dic amö isë a 'l so Abrâm:

– E te, e töc kei ke eñerâ fo de te, öna generasiû dre l'otra, oter g'ivri de regordâs e de regordâm semper ol me pato ke fo me kon voter. E firî isë, äda: sa caperî l'impêñ, oter... oñe maśc in mes a oter, de fağa la so fatürina 'n gir a 'l so sifulî: sa firî tea 'n gir a l'oradêl ol vost sifol... a señ e firma del me pato kon voter: kel a l'sarâ 'l vost pato kon me. Oñû d'i ośc maścî intrade oter, öna generasiû dre l'otra, a kel d'i so prim ot de ga firî fa la so braa fatürina. E isë stes ak a oñe servidûr ke l'va naserâ 'n ka o ke l'kromperî d'i forestër, ke l'veñerâ mia fo de te, ma ke perö ta l'ferë deentâ del nömer de la to famea. Oi prope ke ga eñe faca la so braa fatürina ke t'ö dic me, tat a i maśc k'i ta naserâ det indê to ka, kuat a i maśc ke ta kromperët de fo koi to solc. E a 'sta manera ke... prope kompân ke señî so semö i oste besce de oter, de sernile fo be de sigûr de kele so d'i oter... a 'sta manera ke l'sarâ señâd per semper sö la ošta pel ol me pato ke ö fac me kon töc voter, e l'sarâ kel ol vost pato ke firî semper a oter kon me, sö la ošta pel. Kel maśc senza fatürina, dokâ, kel om mia señâd isë sö la so pel, kel a l'see ñe mai köntâd det indel nömer d'i ośc, indel nömer d'i me... komâ so me per voter: perkê l'ë mia stac a 'l so pato kon me, e l'ë mia señâd de 'l me pato kon voter, lû là! –

E dopo amö, ol Dio l'g'ă dic amö isë, a 'l so Abrâm, êkola: – La to Sarî, la to moër... te càmela piö isë, de adês. De adês a 'nda 'n'nac, ol so nom a l'ë “la to gran Sara, la to regina”, ke la sarâ la so mader a de tace bei re. Ke, äda ke, te, êkola: adês, me ta forö fa sö ü scet prope de le. La benedeserö, prope le, a la finfî, e la sarâ gösto le a 'nviâ fo de te tate bele nasiû 'ntrege... e ga sarâ akâ dei re k'i eñerâ fo de le, t'ö dic! –

Iura, ol Abrâm a l's'ě bötâd so amô kol mûs indê polver... l'ă greñâd amâr, e l'pensaa sô isě, lû, det indel so kôr: – Ol Padrû l'ě Lû... E l'pôl a tòm in gir fina kê ġa par. Ma, sarâl mai posibol ke ün om a l'deente amô pader ai so sent'añ ...e ke, regina o mia, òna dona a i so noanta la pôde ġga? Ol so prim iscêt maśc, per sonta, po? Diorsâ (dio l'sa) kosê l'ě dre a kôntâ e a fa, 'nkô, 'l me kapo, ke... –. E iura l'Abrâm a l's'ě fac forza, e l'ġ'ă po dic isě, bel car, a 'l so Dio:

– Áda: ofèndes mia, te... ke me sa kontente ak. Ġa sarês semô a ke... ol me Ešmaël, o no: eta longâ a lû, e beâd lû, almeno! Ta pôdereset fal deentâ lû bel, fort e förtünâd, padrû de töt in ka mea dopo de me, a?, e n'n'ô asě, me, àda, te.

– Negôt afâc, invece! – a l'ġ'ă fac ol so Dio – La to moër, la to Sara, la ta farâ naš le ü maśc, ke te ta ġa meterët de nom “ol to Ešâk”... te ke t'et greñâd adoma a pensâġa, oter ke krêdeġa! A l'ě be kon lu... ke me oi mantêñ kel ke t'ô 'mprometîd amô ke 'nkô a te: e t'l'ô 'mprometîd per semper, poa dopo de lû, kon kei k'i eñerâ fo de lû, ke l'sarâ eñîd fo de te e de la to Sara! E, àda: oi dat iskôlt akâ per ol so be del to Ešmaël. A l'benedeserô poa lû, me: a l'ġ'avrâ ü ros de scec... a l'ġ'avrâ be a dudes prêncepe a lu... e poa lû l'sarâ la porta d'ona nasiû bela ġranda. Ma kel ke t'ô 'mprometîd me a te, kel a l'manteñerô kol to Ešâk, prope, kol to scet ke la ta farâ naš a te la to Sara l'anġië a kela stagû ke.

E, kôntâc sô be benone töt kei bei laür ke a 'l so Abrâm, ol so Dio del Abrâm l'ě turnâd sô 'ndel so cel.

Ol Abrâm l'ă trac insêm ol so scet, ol Ešmaël, po töt i so servidûr našic indê so ka de lû o krompâc de fo koi so sôlc. A fala kôrta... l'ă fac pasâ töt i maśc dela so famea, e prope in kel de là l'ġ'ă fac la so bela fatûrina a onŷ, isě komâ 'l so Dio l'ġ'ia urdenâd. E poa lû, a i so bei noantanôañ, a l's'ě fac fa la so fatûra, kol so scet ol Ešmaël a i so dudesâñ, töt du indê štes de poa lur kon töt i oter: de manera ke ġ'ě stac fac ol so brao taetî a töt i omeñ dela so famea... tat

a kei našic in ka de lü, kuat a kei de fo, krompâc koi so solc de lü.

E isë, in kel de là e 'n kei a röda... i so fomne i ä po est kon ke rasa de persua-siû, finâ a 'l sang, ol Abrâm e töc i omeñ ko' i scec a i ä 'mbastid sô 'l so brao pato a eta 'ntra de lur e kol so Padrû del Abrâm, ol Padrû de töt e de töc, ol so Deo per tota la eta. E de kel de là, i ä saïd töc e tôte s'faa komê a tō fo semper i so omeñ, i omeñ del Abrâm, a tōi fo d'i forestër.

[Gênesi, 18]

Ol Abrâm l'istaa de ka là visi a i so küerce de(l) Mamr.

Û bel de, indel'ura piö kolda, intât ke l'Abrâm a l'éra là sentâd so denâc a la so tenda, a l'g'ë komparid ol Padrû de töt, in kela manera ke. Ol Abrâm l'ä arsâd sô i ög e l'ä est là tri omeñ in pe deante a lü, mia tat deluntâ. Apena ke i ä esc de la so tenda, a l'g'ë kurid inkontra söbet, a l's'ë kürvâd so finâ 'n tera deante a lur tri, e l'g'ä dic isë a kel ke l'ga sömeaa ol kapo: – A te, siur ol me padrû... ta prege de pasâ mia via de ke senza unurâm me de fermâs ke de me, te. So ke aposta a servit te, me. Adês va forö söbet portâ ke la osta braa akua de laâs so i pe. Intât... oter posî ü falî ke sota kela bela pianta ke, ke dopo va dorö a ergöt de bu de maiâ. E dopo ke va sîri trac sô 'mpo i ale... pöderî metes amô 'n vias, oter. Ma de ke g'ivrî mia de ês pasâc per ol pernegöt –.

– A, be – l'g'ä dic lü là dopo 'mpo de ceremone “ne, ke bel sito, ke bel kam-pamënt... ma no, padrû, l'ë asë 'mpo de akua de biv, ke ta fet a trop, te”; ma l'Abrâm a dağa; e alura po: – A be, fâ pör komâ t'e dic te, ke a noter ma a be –.

Ol Abrâm l'ë 'ndac de det indê tenda e l'ë 'ndac là dela so Sarî: – Dâi, te – l'g'ä dic isë – 'mpâsta sô tre brake de fiur de farina, e fâ sô tre bele pañotele kol büs, te –. Po, lü l'ë korîd là 'ndokê l'teñia là i so besce, l'ä sîrkâd fo ü edêl bel gras e tender, e g'l'ä dac a 'l so servidûr, ke l's'ë metid dre söbet a pre-paragel; l'ä töld sô 'mpo de bötër, impö de lac, la karne kûsinada: e l'g'ä por-

tâd là töt a i tri forestër ke i éra riác là de lü. E intât ke lur tri i maiiaa, lü l'ë stac là a faga kompañia. Fenîd de maiâ... ol kapo l'g'ă domandâd a l'Abrâm:

– Gran bel post, e gran bu past! E 'ndoela po la to braa koga, la to moër la Sâra, e? – A l'ë là de det indê tenda le... koi so brae servente – l'g'ă respönd ol Abrâm. E iura amô 'l kapo: – Dîga te grasie per noter. Ma me ta dige a ke... deké un anêt a paserö amô de ke, me, e le... le la g'avrâ semô 'n bras... ol so bel iscetî, la to Sârî! –

Kûmbinasîû... la Sâra l'ă sentid töt a le, de la tenda, ke l'éra mia de luntâ de la pîanta, e... 'mpo kuriusa de kei tri omeñ là l'éra a le, a di la eritâ, la nosta Sârî. E isë... g'ë prope skapâd de griñinâ, indel so kör, a kela bela bötada lé de kômplimënt: ke, la sia po be le i añ ke la g'ïa e po i añ del so omaşî: e i éra ormai oter ke añ de fiölâ, la sa disia: – Ee, cêrtosa! Ştâ atenta ke sa mete dre adês a fa amô l'amûr kol me bel vegasî, ol me bel suenôt! –

E iura kel là ke l'Abrâm a l'ïa camâd propriamenta “padrû”... l'ă dic isë amô:

– Kose griñela a fa po, la to fomna (*fonna*), e? Éla magare sigûra delbû, le, de pûdi piö îga de sccec... n'na (*ga na; ga n'*) sala de piö del Padrû ke l'ga fa la strada a la eta, le? O äla magare fac fa i so karte a la strôlega, o fac les sô la so ma, le? Ga sâresel magare ergöt de 'mposibel, per ol Padrû de töt, e? Tö dic isë, e ta l'dige amô òna olta... ke me paserö de ke l'an ke e a 'sto tep... e a 'sto tep ke la to Sâra la g'avrâ sa 'mbras ol to scet! –

La Sâra la g'ă üd impö de ergoña, e la s'ë po a tradida persokönt, a eñ de fo: – Ne... ke... griñae mia per vu, me, e... sior –

Ma kel là l'g'ă dac bota, bel car e net: – Me l'so adoma ke u î griñâd fo de post, isiura. Però, tate grasie de 'l disnâ, de 'l pa a la turta de öa; po, a riedîs a töc du, anse: in tri! –

Ol Abrâm a l'ă fac sito... ma kola cera per edükasiû ke 'l kômplimënt a la

moër a l'ga piasia; po i ë leac sò tòc tri, e l'Abrâm l'ã ulîd kompañai ù tok.

Intât κ'i sa 'nviaa, i ga ardaa 'hà a Sòdoma, so là deante a lur, e 'l kapo l'sa dia isë... skuase a parlâ persokònt: – G'övroi de tēñega skondîd prope a kel braôm ke, kel ke g'ö 'n ment de fa, me, kose sò eñîd insâ a fa? El mia prope lû, kel ke l'g'ã de deentâ la porta d'ona set senza nòmer e forta, sorsia de benedisîù per tóta la set del mond? A i ãl mia sîrkád fo 'l Cel, prope lû, ke l'ga fage 'mparâ a i sò scec, e a tòc kei dela sò famea dopo de lû, a 'nda semper bel drec sò la via del Göst e del Sant, e mia de sà e de là a skândoi e porkade? E 'l Cel g'ãvrâl diolte dei segrêc, kon lû, 'ntat ke l'mantë kel ke l'g'ã 'mprometîd? –

E dokâ, a la finfi... l'g'ã dic isë bel car a l'Abrâm, ol padrû:

– Kel de bröt κ'i ma kònta sò kontra Sòdoma e Gomora, a i ë laûr tremênc asë, e la mesûra l'ë a strepiena. Trop gros, a i ë tòc i pekâc de kele do bröte sitâ lé... E i noda totura alegre det 'ndel so bröd uncû e 'nvelenâd, a sent a di. Ma adês... a 'ndo là prope me a ed se l'ë propiamenta ira... ke s'fa a fadiga a krêdega. Oi vèdega det car, me, òna olta buna! –

E 'ntat, kei oter du là i s'era 'nviac innâc de kariera.

Ol Abrâm, ke l'ë restâd là deperlû deante a 'l kapo–padrû... a l'ã 'ntûid vergöt de gran bröt indel'aria, per la sitâ del so neûd ol Lot... e l'ë stac ispirâd a di sò isë, in tata konfidensa, ke dopo poa lû l'sa spaenterâ mia de skers, ñak, a laûr fac, so là:

– Noter du... m'g'avrêsei de kred delbû ke ki ke g'ã mia kolpa l'indage de sfâd sò a la stesa manera de ki ke kolpe n'n'ã a kaañe? In kela sitâ là, pòl das... a ge n'ë det ù sinkuanta κ'i g'ã prope mia kolpa, lur: e m'volerês delbû fai mör a lur kon tòc kei oter? Inkemana, 'nvece, pötöst, ga sarâl mia perdunâd a tóta la sitâ... per amûr de kel ke l'ë göst per kei sinkuanta lé, e! Lun-tâ de noter... ol bröt pensër de fa mör ki ke g'ã mia kolpa 'nsem a ki ke g'ã

kolpa! Pöderâl magare das ke kel ke gǔdika be 'l mond intrèg... a l'ma fage det vergöt ke l'ë prope ñe 'mpo göst, e? –. – Buna, so dekorde a me: se sa n'troerâ det sinkuanta senza kolpa, 'n sitâ... – l'ă dic isë ol kapo/padrû – ô(le)rës prope a me ke per amûr de kei ga see perdunâd akâ a töt i oter, tötâ la sitâ –.

E l'Abrâm l'ă tekâd lâ amô sobet: – Àda ke: sorö a mat, ma... sa aske (sa orse) a parlâ kompâñ de ës ol Padrû de töt: me, ke so padrû ñe de ü d'i me de de skampâ. Però, pöl das ke n'na (g'na, ga n') kale adoma sík... a fa sinkuanta, de kei senza kolpa, de kopâ mia so –. E kel oter: – A no, prope: la pase a per kuarantasík, so dekorde a me ke sa n'farës negota –.

E l'Abrâm: – Metëm, però, de ïgen det sul ke kuaranta, e... –.

– A be, gösto, digerës a me, kuaranta l'ë asë de salvâ la sitâ, sé –.

– Ofendis mia, ne, per karitâ: ma... e kon trenta, e, faresev kosê, u, a? –.

– A... èe: per kei trenta lé, me ma sa fermerës amô, me krede –.

– E... e per vinte a, kapo... per vinte, m'ga perdunerësei po mia alistës: me-riterai òna isë bröta fi, kei inte lé, e? –.

– Lur no delbû, perdiol, kei. E dokâ, fem vinte inocênc... e intemela penitênc! –. Ma l'Abrâm: – Ne... capisla mia, kar ol me siür padrû: amô òna olta po basta, staolta: me per me, kapesë ke tire a 'mpo trop la korda: ma me sarës mia sigǔr de fa ü laür göst, se födës me a decid... a kopâ fo des bei angelî, per kastigâ desmela kan ker asasi! Però... adì po u adês, ne... ke me bofe piö –.

– E brao, u: e isë dige prope a me, ke 'L Padrû de töt a l'sarës mia piö stitek de u. E dokâ ke la ga 'ndage be, so lâ, e sa 'n troe det des. Adês però adio! –.

Po, l'Abrâm l'ă piö ñe sentid negöt ñe est nisǔ: e iura l'ë turnâd indre a la so tenda, e l'pensaa ke però almën sík... in ka del so neüd ol Lot... i sarës istác köntác de sigǔr: e dokâ... kisapo (kisa, pò).

[Gênesi, 19]

Kuando ke i du viasadûr i ẽ riac so là a Sôdoma, vers a şira, ol Lot a l'era là sentad so sô la porta dela sitâ, a capâ 'l fresk e a pensâ. Komâ i ă esc, l'ẽ lead sô e l'ga s'ẽ fac inkontra, a l's'ẽ kûrvad so deante a lur po l'g'ă dic isë:

– Va şalûde, oter du ke riî ke. Sô ke prope a servîv voter, me. Se ûli, sô kon-
têt ke eñi là de me, a ka mea, per la noc. Va şa laeri so i osc pe fogëc e 'mpol-
verëc, e dormeri kon pro. E domammatina (*domâ de matina*) bunura, se prope,
leeri sô... po 'ndiri aante 'ndel vost brao vias –. – A l'ẽ mia 'l kaso – i g'ă dic
lur du – a m'pôl benone a pasâ la noc ke de fo a i stele, noter –. Ol Lot, però l'ă
'nsistid asë, ke i du i s'ẽ po fermac là de lû e i ẽ 'ndac de det a ka soa. A l'g'ă
paregâd so de sena, l'ă fac kôs de fresâ û per de pa, şensa l'so leât, e lur du i ă
maiâd. Ma, semô prima k'i 'ndes a dormi... tace k'i staa a Sôdoma, sueñ e eg,
riac insâ a d'i riû piô deluntâ... i ă cirkondâd la ka e i vusaa sô isë: – A te, Lot!
Ëi 'ndoê kei du bei om k'i ẽ eñic ke de te, stanôc, e? Fâmei veñ ke de fo de
brao, tel –. I disia isë, perinviadelfatokê... i g'ă oia de tratai de bele scete, lur.
E iura 'l Lot a l'ga s'ẽ fac inkontra sô l'ôs de ka, a l's'ẽ şerâd fo la porta de dre e
l'g'ă dic isë: – Oë, fradei... va şkongüre de fa mia û brôt laûr isë a kei du vian-
dânc kel! Dîm a tra a me, oter: me g'ô 'n ka do bele otre scete, amô de maridâ...
do bele noele: va porte de fo kele... e firî kon lure kel ke g'î oia... ma tokim mia
i du omeñ, a! Kei i ẽ forestër... e i ẽ ke de me 'n fiduca! –. Ma kei là i g'ă re-
spondid isë: – Tênetle via be amô mpo te, kele do là: ke dopo i alerâ tat de
piô! Tôs po fo d'i pe, te... omasî! Àda ke, kel omasêt ke: eñid insâ de kisâ 'ndoê
a şta ke de ka... adês a l'vôl dim lû a noter padrû kel ke m'g'ă de fa o mia! A
m'ta kunserâ te pes amô de lur là, noter... t'ederët, tel –. Po, i ga rampaa adôs
...e i şirkaa de bôtâ so l'ôs. Ma kei du viasadûr là i ă slongâd fo i bras de l'ôs, i
ă trac de det ol Lot, po i ă şerâd fo amô be la porta. E 'n piô, i g'ă bôtâd fo sô 'l

mūs a tōc kei oter là de fo ù grand iscarù... de cekai tōc, sueñ po eg: ke isě, i ě ñe stac bu nišů de troá 'l bandol per veñ det in ka.

E i du i g'ă dic isě, a 'l Lot: – Ol Padrũ de tōt a l'm'ă mandád ke noter du a faġa saí se l'g'ă prope de desfá sō kel brōt pošt ke: ke... l'ě tremenda, ormai, kuata set ke la se lõmenta kon Lu kontra kei sítadĩ ke! E te, 'ndũina po te kose m'g'ă de kōntaġa sō noter, ke m'ă a be est asě, o no! Te, doká, porta fo de 'sta brōta sítá ke i to scec, i to sçe te, kei κ'í šará i to sender, e tōc i to parēc κ'í sta ke 'n sítá kon te, doká, per ol be ke ta m'et fac te a noter! –.

Ol Lot iigura l'ě korid de sà e de là a isá per be i sō scec, i sō špuse, e kei κ'í šarēs deentác i sō sender, e po i sō amís piō strec: – Lei sō a la svelta – l'g'ă dic isě 'l Lot – po škapì via de kel brōt pošt ke... ke 'L Padrũ de tōt a l'ě prope stóf, adēs, e l'ě sa bel e dre a desfál sō! –. Ma kei là... i s'ě 'nkredíc ke 'l Lot a l'éra dre a faġa ù škers de karneál! A l'éra apena tekád a eñ ol prim car de mattina, ke i du i g'ă metid fresá a 'l Lot: – Mōes po fo delbũ, adēs doká, te... – i ġa disia – tō sō la to moěr e i to do sçete ke ta g'et in ka e pàrt... sēdenō mōrerĩ a tōc voter inděl so kastig de kela brōta porka de sítá ke! –. Ol Lot... a l'era ñemō mia persuás deltōt; ma, síkome ke 'L Padrũ de tōt l'ia fisád de teñel viv... kei du là i ġ capád sald per i ma lũ moěr e sçete e i ġ prope rūsác fo dela sítá... po i ġ pientác là a diga “škàpa, po, te! Ġ'ě de mes la to eta, ke... l'ě mia ù sōġ! Últes ñe 'ndre, te, fèrmes mia 'n nisálōġ per tōta la piana ke aturen... iskàpa sō drec sō sō la montaña, te, ke adoma isě ta škamperèt a 'l disaster! –. Ma 'l Lot a lur: – No, no, padrũ: va preġe! Ede be ke sív istác bu kon me, ke v'ō servid be. Ši prope bu asě a teñem viv amō, me. Però, me g'la fo prope mia a salvám finá sura là sō la montaña isě de korsa, de škampaġa a 'l disaster e krepá mia det. Edĩ kel paisōt là? L'ě deluntá asě, o no, de ke, per voter... e mia trop per me: lašim ria là, va preġe! L'ě mia 'sta gran sítá, ma ġa storō be a me,

se skamperô -. – A be, êkola, ta koncede a kel – a l'g'ă respondîd ũ de kei ke prima 'l Lot l'ia camăd padrŭ – ...a m'desferă mia sŏ 'l paisŏt ke ta diget te... abekê l'ě ke aprŏf. Alura: sa mŏet po fo o no? M'ispeteră a fa kel ke m'g'ă de fa finakê ta serêt riăd iă lă te! –. E l'ě po per kel ke kel pais lă dopo i g'ă dac ol nom “a Soar”: sarêš a dî a presapŏk “ke pasensia!”.

Leăd oramai 'l sul e riăd iă ol Lot... ol Padrŭ de tŏt l'ă fac piŏv so de 'l cel solfer e fŏg sura i do sită de Sŏdoma e Gomora. Ol Padrŭ de tŏt a l'ă destrŭsîd kele do brŏte sită porke lă, kon tŏc i sŏ sitadî e animai tŏte i sŏ plante e i erbe dela piana 'ndokê g'êra i do sită! La sŏ dona del Lot, perŏ, la s'ě ultada 'ndre a ardă, 'mpo kuriusa e 'mpo a despiasida de kel ke sŏcedia. E isê... l'ě po deentada sŏ 'l post ōna bela statŭina tŏta de sal: e tat ke g'ě stac de kold e de sŏca, akă kon do gŏte ōne tri o kuater mis... a l'ě dŭrada ũ bel tok, de êš seăada a did, ki ke pasaa de lă!

Ol Abrăm, leăd sŏ (de) bunura, a l's'ě 'nviăd lă a 'l post indoke l's'êra fermăd lă a parlă kol so “padrŭ” e a salŭdăl: l'ă ardăd iă vers Sŏdoma e Gomora, per tŏta la piana fină a la al: e l'ă est a eñ sŏ de 'l terê ũ fŏm kompăn de kel d'ŏna fornăs. Isê, a la bunura, kuando ke l'ă skancelăd fo del post i do sită 'ndoke l'êra stac de ka 'l Lot, ol Padrŭ de tŏt a l's'ě regordăd del so kar Abrăm ...e per lŭ l'ă salvăd ol so neŭd de tŏt kel disaster lă.

Ol Lot, dopo... g'ě tokăd indă via poa de Soar, ke l'g'ia pura a fermăs lă: i ga ardaa tŏc istŏrt... de menagrăm! A l'ě 'ndaca a finî, ke koi so do scete l'ě 'ndaca sta amŏ prope sŏ lă sŏ la montaăna k'i g'ia dic kei du lă... det indŏna kaerna fo de 'l mond... dopo tace aň de sior e de botêp! La piŏ granda d'i so do scete, iura, la g'ă dic isê a la sŏ sorela. – Ol nost pader l'ě a skuase eg, uramai... e no tre do m's'ě ke sênsa omeň de ispusăs kompăn ke s'fa despertŏt d'i otre bande... Vê să, dokă, te, ke m'fară deentă 'mpo alegger ol nost pader kol vi, po...

m'paserâ la noc insêm a lû. isê almeno m'g'avrà dei scec, abekê de 'l nost pader amô: e 'l cel a l'ma perdune, ma l'ma da mia lû on'otra manera! –. E dokâ t'âle mia 'ncoketâd sô delbû 'l so pader, êkol, po... la sceta piö granda l'ê po 'ndaca 'nsem kon lû: ke perô l'sa rendia prope mia kônt de kel ke ga söcedia! Po, l'de dopo... steša leanda kela piö sîena! De manera ke, po, i sô do scete del Lot i ê stace preñe... e l'êra stac ol so pader de lure! Isê, la piö granda la g'â üd ü scet, ke la g'â metîd de nom “ol Moab”: ke l'ê po 'l prim e la porta de töt i Moabêc a del de de 'nkö. E poa la sêgonda la g'â üd ol so scet, ke la g'â metîd de nom “ol Ben Abi” e l'ê po lû 'l prim e la porta de töt i Abionêc amô de 'nkö.

Té a met, ke, ke de tate bande amô g'êra ñe negôt fo del normâl, i pader a 'nda 'nsem koi sô scete, iura a kei tep là; perô, mia in ka del Abrâm, e mia adoma perkê de scete lû n'n'es mia, de sô, ma perkê lû l'g'ia semô du dic de ko de piö e l'êra entrâd sô ü bel tok prima d'i oter ke ü laûr isê l'indaa mia be ñe 'n cel ñe 'n tera!

[Gênesi, 20]

Delê mia tat... ol Abrâm a l's'ê spostâd de Mamr vers a 'l sul del mesdê a Kanan e l's'ê fermâd là 'ntra Kader e Sûr. L'ê stac là de ka de forestêr a Gerar. Amô òna olta, poa là kuand ke s'parlaa 'n gir dela sô Sara a s'disia ke l'êra la sô sorela. E iura ol Abemelêk ol re de Gerar, a i ã mandada a tö sô per lû. Ma, de noc, ol l'Abemelêk, a g'ê komparîd ol Padrû de töt e l'g'â dic isê: – Ta toka prope mör, te... ke t'et töld sô kela dona ke semô spusada kol Abrâm! –. Ol Abemelêk perô l'êra ñemô mia 'ndac insêm kon le, e dokâ l'ã dic isê: – A tel, Padrû de töt... äda ke me g'ö mia kolpa, staolta! E 'kemanera òlereset po fam del mal a me e a la me set, te, e? L'ê stac ol to Abrâm in persuna a kôntâ sô ke l'êra la sô sorela, kesta ke, e mia la sô dona: e poa le l'ã dic de sê! Sôl mia stac in buna fidüca, me... a?! –. Iura po, amô 'ndel insôn, ol Padrû de töt a l'g'â po

respondid isē: – Sé, me l'so ke ta set indâc là sò la sò fidûca de lur, te... akâ se l'ë a 'mpo kômoda, ne. E dokâ, t'ô mia lasâd ofendîm a me, e t'ô mia lasâd indâ 'nsema kon le. Adês, perô, mândegla 'ndre, kela dona lê, a kel om là, te. A l'ë ù profêt d'i me, lù là: l'pregerâ per te, e te ta resterët viv. Ma se ta g'la de mia 'ndre sôbet, de sigûr ta môrerë, te e po tîc i to de te! –.

Ol Abemelêk l'ë leâd sò matina bunura, l'ã mandâd a camâ là tîc i sò konsi-
lêr de kort, po l'g'ã kontâd sò tîta la sò facenda: i s'ë ñak istremîc tîc asë, po!
Iura ol re l'ã fac camâ là l'Abrâm po l'g'ã dic isē: – M'et po kûmbinâd kosê, te
a me, e? T'ôî fac kosê de mal, me a te, de metem me e tîta la me ka e tîta la me
set in perikol... per ù pekât isē gros, e? Nisû l'g'avrês ñe mai de fa ù laûr kom-
pâñ! Ke intensiû g'iet po... a fam ù laûr kompâñ, a me, e? –.

Iura, l'Abrâm a l'g'ã respondid isē a l're: – A ma s'ô dic isē, me, àda: de sigûr
in kel sito ke... g'ë ñe 'mpo de timûr del Dio. E dokâ i ma koperâ me, de îga lur
la me dona e tîc i me be. E, daltronde, la Sara l'ë a delbû la me sorela, sceta a le
del me pader, ma mia dela me mader. Dopo, l'ë deentada a la me fomna. Isē,
kuando ke de la ka del nost pader ol me Dio l'm'ã mandâd fo 'n tera foresta...
sò metîd dekorde kon le: kualsease banda ke m'indarâ, te fâm ol piasher de di-
ga isē a tîc ke me sò l'to fradêl, me, e basta –.

Finfi, l'Abemelêk a l'g'ã dac indrë la sò Sara a l'Abrâm, po per sunta l'g'ã re-
galâd a tace pegre e bô e servidûr e servente. Po l'g'ã dic isē: – Áda, te: kesto
ke l'ë l'me teritore, êkola: te vâ a sta 'ndokê ta piâs de piô, ke a me ma a be –.
Po a la Sara l'g'ã dic isē: – Áda, te: a g'ô dac a l'to fradêl mela ko de arsênt: e
kel regâl ke l'ga fa ed a i to de te e a tîc i me de me... ke te ta set senza kolpa e
senza ergoña, e tîc i g'ã de saî ke t'et fac negôt de mal, ñe a me ñe kon me –.

Per kela facenda là dela Sara, perô, ol Padrû de tot l'ia fac in manera ke ol
Abemelêk, i sò done e i sò servente... i g'es piô ñe de îga de scec. Ma l'Abrâm

l'ă pregăd ol so Dio: e 'l so Dio l'ă fac guarî ol re Abemelêk i so fomne e i so ser-
vente, ke isë i g'ă po tûd amô de scec, dopo [storia ega, certo, kesta ke: e mia
de kuando ke l'Abrâm e la so Sara i g'ia sa i so bei sênt añ per ü, e le, po, la
spetaa! E stória a kûriusa, 'sta fôrberea de met semper in kolpa i re per prim,
sensa fal aparî, po tran a forsura (*fodsura*) 'l so bel pro oñe olta.

Ma beaponto... a turnâ a 'nda 'nnac, adês, sentî 'mpo amô a kesta ke, oter...]

[Gênesî, 21]

Kela olta la... ol re Abemelêk, kompañad del so generâl ol Pikol, a l'g'ă dic
isë a l'Abrâm: – Ede a benone, po, ke 'l to Dio l'ê semper dela to banda 'n töt
kel ke ta fet te. Buna. Te gürem a me, dokâ, adês ke deante a 'l to Dio, ke ta ma
tradeserët ñe mai me, te: ñe me, ñe i me scec e i me neüc, te, e töt i to. Kom-
pañ ke so stac onêst me kon te... poa te ta serët semper onêst kon me e kol
paîs ke l't'ă lasäd met so l'to kampamênt e sta ke de ka –.

Ol Abrâm l'ă dic isë, iura: – Ta l'güre, sigür! – Però, söbet dopo, l'Abrâm l'ă
protestäd kol Abemelêk per via d'ü pos ke i so servidûr del re i g'ia portäd
via de sviolensa. E l'Abemelêk l'ă respondid isë: – A ga 'n so prope negôt... d'ü
fato del gener, me... ki ke l'ê stac. Ta m'n'e ñe mai kontäd sö negôt ñe te, po: a
l'sente a di 'nkô per la prima olta, me –.

L'Abrâm, iura, staolta a l'g'ă regaläd lü a 'l re tate kavre e tace bö, e isë i ä po
fac ü bel pato ü ko' l'oter. De piö amô, l'Abrâm l'ă metid in banda set noelî d'i
so besôc de lü; e l'Abemelêk a l'g'ă domandäd kosê üliel di kosê, ü laûr isë. E
l'Abrâm a lü: – Ta g'et de acetâ te prope d'i me ma de me in persuna kele set
bele noeline ke, te de persuna. E a 'sta manera ke ta ma derët ato ke denâc a
töt i to e a töt i me, ke kel pos ke l'ö skaäd so me, kol to permês de te! –.

Kel post là del pos, dokâ, êkola, a i ä po camäd “ol bersebea”... per ol fato ke
prope là l'Abrâm e l'Abemelêk a i ia fac “ü pato ü ko' l'oter”.

Po dopo ï fac ol so bel pato 'n piena rēgola, là a Bersebea, l'Abemelék e 'l Pi-kol a i ě turnác là 'ndela so kapitál de lur, la kapitál d'i Feleste. l'Abrâm, lù, l'ã pientád so là a Bersebea òna piana de terebënt e dopo l'ã adorád ol so Dio ol Padrû de tót e de semper. Per ù bel tok de tep l'Abrâm l'ě stac là de ka de fo-restër indel so teritore d'i Felestě.

Prope kompân ke l'ia dic, ol Padrû de tót a l'g'ě 'ndac dre a la so Sara ko' la so grasia, e l'ã fac per le kel ke l'g'ia 'mprometíd. Abekě 'l so Abrâm l'era eg, e ña le propiamenta sùena... la Sara l'ě staca preña... e a 'l so tep ke 'l "padrû" l'g'ia dic la g'ã úd imbrás (*in bras*) ol so scet poa le.

Ol Abrâm a l'g'ã metíd nom "ol me Esâk", a kel so scet là ke l'g'ã úd prope de la so Sara. E a kel d'i ot d'i so prim de, kompân ke 'l so Dio l'g'ia urdenád kela olta là, a l'g'ã fac la so fatùrina ak a lù. Ol Abrâm a l'g'ia sa i so bei sênt añ, a 'l tep ke g'ě nasíd ol so scet prope 'l so ko' la so Sara, e la Sara iura l'ã dic isě: – Ol Dio del me om a l'm'ã regalád ak a me ol me amûr, de grîñá 'mpo akâ me kol me scetî! E kontěc o 'nvidiûs o spiritûs... i greñerâ 'nsem a me poa tóc kei ke eñerâ a saíl! Ke, àda te... êkola: kí ke l'g'avrěs ñe mai dic isě a 'l me Abrâm... "la to Sara la lacerâ i osc iscěc!", e!? E aděs, prope me, a la so bela etâ de lù, prope me g'đ dac ù scet... ù bel mascí, êkola! –.

Ol Esâk, dokâ, l'kresia normâl... A 'l de ke l'ã desmetíd de capâ 'l so lac, ol Abrâm a l'ã dac ù bel festû. La Sara l'ã est ke o' scet ke 'l so Abrâm a l'g'ia úd de la Agar la so serva gisiana, ol Esmaël, a l'sōgaa kol so scetî de le, e i a sker-saa ak "ol bel pisinî d'i so du nunî": e iura, piò tarde, la Sara la g'ã po dic isě a l'Abrâm, le: – Kâsem via de ka kela serventa sfacada ke, te... e poa 'l so scet de le! Ke i g'ãbe mia de faga de 'l mal a 'l to scetî... e l'g'ãbe po ñe de spartî so dopo, kel piò là... la to eredetâ de te kol me scet, kol to Esâk! –.

Ol Abrâm, g'ě dispiasíd asě ù laûr isě, sikome ke poa l'Esmaël a l'era 'l so

scet de lû, 'n fi di kõnc... Però, ol so Dio l'g'ă fac saî isê, a 'l so Abrâm: – Ígen po mia a mal, te, per la to sêrventa e per o' scet! Fà konteta in tót la to Sara, te, ke l'sarâ per via del so Esâk, ke te ta g'évrê i to neûc e i neûc d'i to neûc. Ol Esmaël, po... o' scet dela sêrva, poa lû l'g'avrâ grasia de 'nviâ fo ôna bela môca de set, ke l'ê to scet poa lû: ma mia 'nde to ka –. Iura, ol Abrâm l'ê leâd sô matina bunura, l'ă töld sô 'mpo de pa e ergôt e ôna bela skorta de akua, g'i ă bôtâc sô 'ngropa a ôn'asna, a l'g'ă fac tó sô 'l so scet a la Agar: e l'g'ă dac dre a tat or e arsênt κ'i ga rîaa a tó dre, po i ă kasâc ivia. Le, g'ă tokâd prope 'nda via, kompañada per û bel tok de κuak servidûr... e dopo, natûrâl, la s'ê perdi-da fo 'ndel desêrt de Bersebea... kol perikol a d'i ladrû, ñak a dil!

Kuando κ'i ê restâc senza piô ôna gosa de akua... le l'ă metîd so 'l so scet impô a l'ombrea kol asen, komâ la g'ă riâd, po la s'ê sluntanada û bel sento meter e paša e la s'ê sentada so akâ le, de manera ke la edia là ol so scet sô 'l mûs. E la sa disia isê 'n kõr, la Agar, oramai a disperada: – Oi mia, ma... ma tokerâ prope de sta ke a ed ol me bel iscêt a môr, kasâc via de 'l so pader tó du, me e lû... e kisâ ke mal ke m'g'ă po fac!? –. Po la s'ê metida dre a lócâ: e pûdiela fa kosê, sê no? Ma, a la finfi, ol Dio l'ă po sentîd o' scet a lómentâs, là senza piô i forse ñe de kõr là de la so mader: e iura, ol angel del Padrû de tót l'ă camâd la Agar sô de 'l cel e l'g'ă dic isê: – Íga mia pura te, ke 'l Dio l'iskolta la us del to scet... o' scet del so amis l'Abrâm, in fi d'i kõnc, e ke l'Abrâm a l'g'l'ă metîd indei so ma, e l'ê dre amô a pregâl per lû! Lêa sô bispa, te, tó sô 'l to bel iscêt e îga semper kûra de lû... ke ma l'farâ deentâ a pader d'û bel ros de set! –.

Po, ol angel a l'g'ă dervîd fo be i ôg... e la Agar l'ă est lé 'n banda ôna bela sor-sia, cara e freska... I s'ê trac impê e 'n forse tó tri, l'ă fac sô amô la so bela skorta, po via amô per ol desêrt: finakê, dre a ôna karoana de braa set, a i ê riâc là gôsto 'ndokê l'fenia 'l desêrt, e l'kominca ol Gito, d'i bande de Paran.

E ol Dio l'g'ă teñid sô la sô ma sô 'l ko dê scet, ke l'ě kresîd be e l'ě po deentâd ũ gran brao kašadûr... e la sô mader la g'ă fac tō de moër òna fomna del Gito, kompâñ ke l'éra a le.

[Gênesi, 22]

Delě 'mpo de tep, ol Dio l'ă metid a la proa isě 'l so Abrâm. A i ă camâd:

– Te... Abrâm, te! –. A l'g'ă respondid: – So ke, me... deante a Te! –.

E l' Dio l'ě 'ndac aante isě: – Tō sô 'l to Esâk, te, ol to unek iscêt ke ta g'et lê, e ke ta ga ôlet be asě, te... po àm là 'ndel teritore de Morea. Là, sô sôndû mut ke ta forō ed me, ta ma l'konsakrerêt töt e sul a me ke t'l'đ dac... ta ma l'derêt a me 'n sakrefese de adorasiû... ol to Esâk, te –.

Öö, lâ, madonimê!... poer Abrâm a lû: “Û l'ma l'fa kasâ via de ka, e kel oter... a i a ol Lû töt per Lû! El po dre a sôgâ a kosê... ol me brao Padrû de töt, e...? M'ăl po mia 'mprometid Lû, e mia adoma òna olta, de deentâ nono e bisnono in benedisiû!? E dokâ... Sarî grîña pör, prepâres amô, te: ke ta tokerâ amô a te, me dige”... l'ă pensâd sô. Po amen. A la matina bunura dokâ l'Abrâm a l's'ě şpakâd sô la sô braa leña de brúsâ 'l so şakrefese e i ă kargada sô sô 'l so brao asen; l'ă töld dre 'l so scet ol so Esâk, kon du servidûr, po i s'ě 'nviác iĥâ vers ol post ke l'g'ă dic ol so Dio. A l' ters de k'i kaminaa, l'Abrâm l'ă arsâd sô i ôg e l'ă po est ol post göšt per ol so şakrefese, piö 'nsô amô. A l'g'ă dic isě a i so du servidûr: – Stî ke ko' l'asen, oter. Ke me e scet m'indarâ sô sô là 'mpo a l' volt, per adorâ 'l Dio, po m'turnerâ sô a noter, e m'indarâ amô a ka... şe Dio ôl –.

L'ă töld sô la sô leña per ol so şakrefese, g'l'ă kargada sô sô la şkena a' scet, e lû l'portaa dre 'l so kortêl e kuak karbû fogêc de 'mpiâ sô 'l so bel fog. E in tat k'i kaminaa 'mbanda, tōc du mia prope aleger... ol Esâk a l'g'ă dic isě a 'l so pader: – Ne, u, pader... –. E l'Abrâm a lû: – Sé, kar ol me scet... – E l'Esâk a lû: – A ede ke m'g'ă dre sé la nosta braa leña, me, e poa 'l fôg: ma, e 'ndoël po ol

añeli per ol nost sakrefese, e... a u? –. E l'Abrâm, a fando parî (*fando aparî; a fa parî*) negôt, prope, abekê kol kôr a tamborela: – A kel a l'ga penserâ 'l nost Dio Lû de persuna sò là de sura –. E 'n'nâc isê û bel tok, û 'mbanda a kel oter ...finâ là. Ke isê, i ě po riâc prope sò 'l post ke 'l so Dio l'g'ia imparâd a l'Abrâm; e l'Abrâm l'ă fac sò û altâr, e kol so Esâk l'ă preparâd per be la so braa leña, e... 'mbuna manera ma a decîs, l'ă ligâd sò o' scet, a i ă pugâd so sò 'l so altâr, intramês a la leña, po slongada so la ma l'ă töld sò 'l so kortêl de sgosâ.

Imaginâs: tîc du so a piâns a la bunadedîo, e l'Esâk a kapîga det men ke negôt e a usâ la so part! Ma... propiamenta iura, sò del cel òna us l'ă camâd ol Abrâm: e l'era 'l so angel del Padrû de tîc, ol so Dio:

– Abrâm... te, Abrâm, a te! –. E l'Abrâm, mes îstremîd, per no di stremîd de mîr lû prim de' scet: – E amen... so ke, me: kose g'el po kosê amô adês, e? –. E l'angel a lû: – Tókem mia o' scet te, e! Fâga mia de 'l mal... guai a te! L'ě asê isê, per me. Adês a g'ô la me bela proa ke ta ga det iskôlt delbû a 'L Padrû de tîc, te; ke, ta set mia trac indrê ñe de ofriga 'l to ûnek iscêt, ke t'l'ă dac Lû! [Perô... l'ě mia 'nkela manera ke ke i a gradês, de konsakragel a Lû, Lû!] Árdes in gir impò be, lé, û momênt, te... –. Ol Abrâm l'ă arsâd sò i ôg, l'ă ardâd be de sâ e de là, e l'ă po est là bel aprôf û bel bek impegolâd det koi so koreñ det indei fraske là aturen: l'ě 'ndac là a tral fo... e isê i g'l'ă po ofrîd a kôr soleâd in sakrefese a 'l so Dio, oL Padrû de tîc, a 'l so post del so scet ol Esâk (...ke l'era a pôtôt û sganî de laûr – û sgargî a konfrînt del Esmaël: kisâ 'ndo l'era 'ndac a fenî, po, lû – e mia prope û bel tok de scetorlôt de garanti 'ndomâ ûn omasôt e û gran kapo kompân del so pader: ma l'era pîr semper lû “o' scet del Siñûr” regalâd a la so Sara, e l'meritaa mia ñe certo de mîr isê suen! ...Amenokê ûlî pensâ magare, a, ke 'l so pader... a l'g'es semô a pura de îga de molağa 'l balî trop prest, ke o' scet a l'tekaa semô a komandinâ e i omeñ i skoltaa uramai piò tat lû koñê 'l so pader...?).

Ol Abrâm dopo l'ă camâd kel post là “ke 'L Padrû l'g'ă pensâd Lû a pontî”, ke amô a 'nkô la set la dis isê “lâ sô 'l mut indo 'L Padrû de töt a l'g'ă po pensâd Lû”. Dopo, kela olta là... ol angel del cel a l'ă camâd òn'otra olta l'Abrâm, po l'g'ă dic isê: – Sîkome ke t'et fac isê e isê, te, ta se mia refüdâd de ofrîm a me 'l to scet, ol to sul iscêt ke ta g'et lé... me adês a gûre sô 'l me nom, êkola: me ta benedeserô tat e tat de piô amô, e forô deentâ kei ke eñerâ fo de te tace e po tace, kuate ke i ê i me stele sô 'ndel me cel, e tace kuace i ê i gre de sabia sô la rîa del me mar... kî ke ga rierâ a kôntai ârda po tel! E i deenterâ a padrû d'i sîtâ d'i sô aersare! E per so meso de lur k'i eñerâ fo de te a s'digerâ k'i ê stac benedic sô poa töt i oter a 'l mond! Sîkome ke te ta m'et dac iskôlt, prope, e t'et fac isê be prope kel ke ta disie me, te, êkola! –.

Ol Abrâm iura l'ê turnâd so d'i sô servidûr ke i a spetaa so là de bas: e töt insêm i s'ê po 'nviac là amô a Bersebea, 'ndokê l'Abrâm a l's'éra stabelid là de ka. Delê 'mpo de tep amô, ol Abrâm l'ê eñid a saî ke la Melka la g'ia üd ot iscêc de 'l so fradêl ol Nakor, ot iscêc de 'l so fradêl del Abrâm. Ü d'i ot a l'éra 'l Kamüel, ke l'ê po stac ol so pader del Aram; e ün oter iscêt (*ünotriscêt*) a l'éra 'l Betüel, ke l'sarês istac po ol so pader dela Rebeka. Ol Nakor po l'g'ia üd amô kuatr'iscêc a d'òn'otra dona, la Rêtma...

[Gênesi, 23]

L'ê 'ndaca a finî isê: ke la sô Sara del Abrâm l'ê skampada fin'a i so bei senvintesêt añ, e l'ê po morta là a Kiriât Arba, “la sîtâ del gigânt sotrad là”, ke l'ê po la Ebron de adês, là 'ndela regû del Kanan.

Ol Abrâm l'ă fac ol so brao doer del lût per la sô mort de le, e dopo, lasada là la sô Sara morta a 'l so kampamênt, l'ê 'ndac là d'i Etêc, po l'g'ă dic isê, a:

– Brae ssior... me sto de ka ke 'mmes (*in mes, immês*) a oter... ma sô semper ü forestêr, me. Öleri magare mia oter de ke endem a me òna braka de tera... de

sotrâ a la me manera la me pôera moër... e? – E lur i g'ă respöndid isě, êkola:

– A l'ě mia 'l kaso... padrû. Iskóltem te noter, invece. Ol to Dio, l't'ă fac deentâ ü bel kapo, ke 'nmes a noter, te. Te, sótra la to pôera fonna komâ ta par, dokâ, det indel piö bel d'i nošc cemeterere. Nisŭ ke l'ta 'mpedeserâ de faga sô la so bela tomba tōta per le kom'a ta pias a te –. Ma l'Abrâm a l's'ě kŭrvâd so deante a lur, e l'g'ă dic isě amô: – Buna. Se ũlî prope fam ol unŭr de pŭdî sotrâ ke de oter la me moër... fim kel bel piasŕer ke a me, oter: disigâ isě a l'Efron, a' scet del Sokar, de endem a me la so büsa de Mâkpela, kela ke g'ě là sô i konfî del so kap. A m'la dage a me de tēñela me... a l'ga fage lŭ l'so prese, kel ke la al... e isě me g'övrö a me ðna tomba per tōc i me... ke 'ndel vošt teritore –.

Ol Efron l'éra là a lŭ sentâd so koi oter Etęc in piasa, a la porta dela sitâ: e l'g'ă respöndid isě prope lŭ deante a tōc: – No, a te, padrû! Dâm a tra a me, te: me t'la regale, la busa e poa tōt ol kap, me. T'la do a te a gratis, ke deante a tōc kei brae sitadî ke. Ta pō(de)t göšto sótrala sēnsoter là... la to moër, te –.

Ma l'Abrâm a l's'ě kŭrvâd so amô finâ 'n tera denâc a tōc i Etęc e l'g'ă dic isě a l'Efron, êkola: – Iskóltem te me, adēs, pötōšt. Me oi dat ol so prese del kap, kel ke l'val. Te acēta, e me sótre là la me moër, e m'resta tōc amîs: onŭ padrû del so, ñe debec ñe kredec e ñe ü fastode per voter... kel tantinî de kap là 'n kantŭ... fo de ma –. Ol Efron l'ă respöndid isě, iura, lŭ: – Sēntem impö, te, padrû: ol kap a l'val... ü kuatersēnt tok de arsēnt. Ta parel trop kar, a te, e? Sē ta a be, töl sô e à là sótra la to moër in pas, te –.

Ol Abrâm a l'g'ě stac, e l'ă fac pisâ fo a i so servidŭr, là denâc a tōc, segönd la mesŭra ke korîa sô 'l merkât, kel ke l'ă dic l'Efron: kuatersento bei tok de arsēnt sô l'onga. E isě... là denâc a tōc i Etęc e a tōc kei k'î pasaa det e fo de la porta dela sitâ... ol so kap del Efron a l'ě deentâd ol kap so de l'Abrâm... kel kap là a Mâkpela, in front a Mamr. E g'éra det ol terě, la büsa, tōte i piante ke g'éra det indel kap e sô 'l konfî.

Ol Abrâm, dokâ, l'ă sotrâd la so povra dona det indela bûsa del kap de Mâ-
 kpela, in front a Mamr, ke l'ě po là a Ebron, in tera de Kanan. E l'ě stac po isě
 ke kel kap là, kola so bûsa, l'ě pasâd de ma, d'i Etěc a l'Abrâm, ke l'l'ă dovrâd
 de cemetera per tōc i so, finakê l'ě stac là: ol prim e ōltem terě ke l'Abrâm l'ě
 stac padrû de persuna: e ga n'vokoria prope mia de piō! Tat... ke l've a de pen-
 sâ ke diolte, l'Abrâm... l'ăbe kapîd impō a la so manera... sōnkel fato lé dela
 tera de deentâ padrû tōta lû e i so, 'tâ de là, prima o dopo: e 'nvece kel ke g'ê-
 ra stac garantîd delbû l'éra de restâ ñe mai senza post a 'l sul lû e tōc i so ("de
 ū, a senza nōmer": imprometîd po manteñîd), ma perō... mia a faga la gũera
 tōtura a tōc i oter aturen e kasai fo d'i pe o mētei sota... pōtōst de metes
 dekorde de per de kon tōc kei k'i gâ sta, impō tire e 'mpo mole a me: ke a la
 finfi m's'ě ke tōc per g̃rasia e tōc de skapada, e 'L Padrû delbû de ergōt e de
 tōt a l'ě Ū adoma e adoma kel per tōc...

[Gēnesi, 24]

Ol Abrâm l'éra deentâd veg asě, e 'L Padrû de tōt a l'ia benedîd asě tōc i so
 afare. Iura, l'Abrâm kel de là l'g'ă dic isě a 'l prim e 'l piō fidēt d'i so servidûr,
 kel ke l'ga ministraa tōc i so be: – T'ō be fac ved amō, me, ke g'ō fidûca de te,
 sé o no! Ma so fidâd finankō, t'ō sēmpet tratâd be e ta m'et mai tradîd, te, mē
 a dil. Adēs, te, oi ke ta ma gũret ke, kola to ma ke 'ndokê me g'ō dac la eta a 'l
 me scet, e 'ndokê 'ndû fiat ta pōdereset a kopâm... oi ke ta ma gũret per ol Pa-
 drû de tōt, del cel e dela tera, per ol nošt padrû e 'l nošt Dio de noter... ke ta
 ga ferēt mia spusâ a 'l me scet ōna sceta d'i kananě, ōna de kešce ke 'ndokê
 sto ke de ka me adēs. Te 'nvece, ta 'nderēt là 'ndokê so našîd me, e ta 'nderēt là
 a sîrkağa fo 'ntre i me parēc de me ōna moēr per ol me scet, ol me Esâk. T'et
 kapîd be, te, e? –

E kel servidûr là l'g'ă ūd de di isě: – E sē kela dona là ke me sîrke fo per lû...

la ölerâ mia eñem dre a me, a, finâ ke 'nkel paîs ke... g'övroi de portaga là me ol to scet, dopo, là 'ndela tera 'ndo ta set naşid te, e? Fâm kapî be, te, a me... kel ke g'ö de fa o mia -. E iura l'Abrâm a lû: - Negöt afâc! Anse: sta be atênt te, de portâ mia là o' scet! Ol Padrû de töt, ol Dio del cel e dela tera... a l'm'â fac (v)eñ via (*facëinvîâ; fäivènvîâ; facèñvîâ; facèñvîâ*) de la ka del me pader e de 'l me paîs indokê so naşid me... A l'm'â parlâd a me Lû de persuna e l'm'â fac a me 'sta 'mpromesa ke: “Me ta dorö a te tötâ la tera 'ndo ta forö riâ là me”... ke la sarês po la regû 'ndokê m's'ë ke adês... “e g'la dorö tötâ a kei ke eñerâ fo de tel”. E dokâ l'manderâ po fo Lû de persuna 'l so mesagër prima de te... de manera ke te ta pödet troâ là prope la moër gösta per ol me scet, ke l'ë là a şpetât te. Şe kela po la ölerâ prope mia eñet dre a te... te iura ta şerët liber de 'l to güramênt ke ta m'et fac a me. Ma per negotafâc ta g'ëvrët de portâm là 'l me scet: mia ke ga söcede ergöt dre a 'l vias... o ke là i ma l'teñe là koi bune o ko' i katie, e... adio eredetâ del so pader: ol Padrû de töt a l'ma perdunerês ñe piö ...ñe me ñe te! -.

E iura, dokâ, 'l so şervidûr a l'g'â po metid la so ma indelmês a i gambe del Abrâm, ol so padrû, ke de lû l'g'ia tötâ kela fidüca lé, e l'g'â gürâd de portâ a buna fi poa kela komisiû là, isë delikada kom'a l'éra. Ol so şervidûr de l'Abrâm l'â töld sò des kamei de kei piö 'n gamba e bei, de fa bela 'mpresiû, i so şkorte per ü vias bel long, e poa ergota de töc i laûr piö bei ke l'g'ia 'l so padrû... de fa kolp, là de kei là; po l's'ë 'nviâd iñâ vers la sitâ 'ndokê l'istaa de ka ol Nakor, ol so fradêl del so padrû, là 'ndela Mesopotamia olta. Kuando ke l'ë po riâd là, l'â fac poşâ i kamei de fo de la sitâ, là apröf a 'l pos ke g'ëra là, in sêm a i besce de kei de là aturen.

A l'éra vers a şira, a kel'ura ke i done i ve fo per tra sò la so akua a 'l pos. E l's'ë metid dre a pregâ isë: - Te, Padrû de töt, Dio del me padrû, l'Abrâm om

göšt, timurâd e unurâd... fâs ved amô ôna olta bu kon lû, e fâm inkontrâ a me la persuna göšta, ke ta diget te per ol so Esâk! Áda: me ma sa ferme ke 'mbanda a la sorgenta, 'ndoke l'veñerâ ke i scete dela sitâ per tra a ka la so braa akua. Me... ga digerö isë a ôna 'mpiasër de 'mprestâm ol so sidël po de fam biv poa me. Se la ma responderâ “biv pör a te... anse, ga dorö de biv ak a i to bei kamei”... iura, la sarâ prope kela ke t'et sirkâd fo te per ol to servidûr... de troaga la moer a 'l nost Esâk. E me isë rekoñoserö ke te t'et manteñid kel ke ta g'et imprometid a 'l me padrû, e manteñerö a kel ke g'ö 'mprometid me sô 'l me unûr e sô 'l to nom de te! –.

Prim'amô 'ffeni 'ppregâ 'sse (*prima amô de fenî de pregâ isë*)... ta rîela mia lé la Rebeka, kol so recipiënt a şpala?! L'era gösto la so sceta del Betüël, ke lû l'era 'l so scet dela Melka e del Nakor, so fradël del Abrâm. A l'era ñak ôna gran bela sceta, e l'era noela, amô de şpusâ! L'ë 'ndaca so a 'l poş, l'â 'mpienid sô 'l so recipiënt, po la turnaa sô. Ol so servidûr del Abrâm a l'g'ë korid inkontra po l'g'â dic isë: – Impiasër, te braa sûena: fâm biv fo 'mpo ak a me de 'l to recipiënt bel pie –. E le a lû: – Biû pör a u, padrû – po l'â şbasâd so sobet la so akua, e la g'â dac de biv... e dopo la g'â dic isë amô: – Anse: tiris pör sô a la osta braa akua per i osc bei kamei... k'i sa sköde la sit a lur finâ k'i n'n'â asë –

L'â svödâd fo tötâ la so akua là 'ndela aska d'i besce, po l'ë korida so amô a 'l poş per tran sô amô. Isë finakê i â biûd töc i so kamei de lû là... ke 'ntat a i a ardaa be şensa di ñe negöt, e l'sa domandaa det indel so kör se 'L Padrû de töt a l'ia magare delbû semô fac fenî isë be ol so vias, e tötâ la so facenda.

Biûd ke i â töc i so kamei... kel om là l'â trac fo u bel anël d'or per ol nas e du bei bracalêc dor per i bras... po g'i â dac a kela braa sceta là, e l'g'â domandâd isë, a le: – Dim a me, 'mpiasër, ki ke l'ë 'l to pader; po... ga sarâl magare post a ka soa per i me omeñ e per me, a? A m'pöderai mia diolte pasâ la noc là de

oter, e? Ke me ma sōmei oter padrû, ke; e ederî be a oter ke noter a m've a bel deluntâ -. – Ol me pader l'ë 'l Betuël, ol so scet del Nakor, ke l'ë padrû, ke, e dela Melka – la g'ă respondid la Rebeka; po la g'ă dic a isë: – E oterfâc, ke m'g'ă là ü bel muntû de fe e de pastûra, e tat post a per dormî tōc, sigûr... se ôleri eñem dre a me, u -. Iura kel om là l's'ë 'ngūnikād so, l'ă adorād ol Padrû de tōt e l'ă dic isë: – Benedêt ol Padrû de tōt... ol so Dio del me padrû, l'A-brâm ol fradêl del to nono 'l Nakor... ke l'desmêt ñe mai de ês isë bu e fedêl kon no ter! L'ă gūidād ke Lû i me pas' finakë prope d'i so parëc del me padrû, e l'm'ă fac veñ inkontra òna isë bela e braa sceta! –.

La sceta iura l'ë korida a ka a kōntaga sō tōta la facenda a la so mader. La Rebeka la g'ă ü fredêl ke l'se camaa ol Laben: ol so fradêl l'ă est ol anêl e i bracalêc tōc d'or fi ke la g'ă sō la so sorela, e dokâ i ä skoltada be 'ntat ke la kōntaa sō tōt kel ke l'ă dic kel om là forestër d'i kamei. E l'ë korid là sōbet lû a la sorgenta, a troâ kel om là... ke l'istaa là amō bel kuet visi a 'l pos, koi so omeñ e i so kamei e kisâ kuat or amō ke l'g'ă de ïga dre, se, a la prima dona ke l'vedia... l'ga faa kei kōmplimênc lé... e mia per ol pernegöt, cêrtosa!

Ol Laben a l'g'ă dic isë a kel om là: – 'Nkemanera stet po ke de fo, te, e? Ê de det là de noter, te, mesagër benedêt del Padrû de tōt! A t'ö bel e paregād la ka... a te e a i to omeñ... e poa 'l post per i to kamei –.

E riác là, ol Laben l'ă ütād a tōga so 'l so kareg a i kamei, po l'g'ă dac la so braa paia e 'l so bel pastû. Kel omen là, intāt, a l'ë 'ndac de det in ka, ke i g'ă portād là a lû e a i so omeñ l'akua de laäs so i pe. Po dopo i s'ë inviác a portaga là de maia: ma lû là l'g'ă dic isë, prima: – Prima de disnâ a la osta tâola unurada, e ke üli unurâm akâ me... a g'ö ü laür de div, me, a oter –.

– Dì pör sō, te – i g'ă respondid kei là. E lû l'g'ă po kōntād sō tōt per fil e per señ, a partî de tōte i benedisiû finamai ke 'L Padrû de tōt a l'g'ă mandād fo a

'l so padrû de lû, ol Abrâm, e de 'scet ke la so Sara la g'ïa fac nas' a i so sênt añ lû, e le a i so noanta... per riâ a kel ke ol so padrû l'g'ïa fac imprometî a lû, ol so servidûr fedêl: ke l'sarês istâc liberâd fo de 'l so güramênt adoma dopo i troâd i so parêc del so padrû... là a 'l país dela ka del so pader del so padrû... ak a se, per so disgrasia, i so parêc i a(v)rês magare mia ûlîd daga dre òna sceta per ol so Esâk: ma ke o' scet lû l'g'ïa prope mia de portâl via del país indokê g'ëra là sotrada la so pôera mader, la Sara, e prest a ga sarês tokâd de sotrà là akâ 'l so pader ol Abrâm. E, dokâ, lû l'ëra riâd là finâ a la sorgenta, e là l'ïa pregâd ol Padrû de töt... ke l'g'ã po mandâd inkontra la so Rebeka de lur, ke ...isë e isë, propiamenta kompân ke l'ïa pregâd lû, êkola!

– E dokâ, iura, se po adês oter ke g'ï intensiû de ês bu kol vošt parêt ol me padrû, kol Abrâm ke l'm'ã mandâd ke de oter me... fimel po saî 'mpo a la svelta... o sedenô disîm bel car se si mia dekorde: ke me oi proâ a kon dei oter parêc ke aturen, sa ke so ke; de turnâ mia 'ndre senza òna braa e bela sceta –.

Iura ol Laben e 'l Betuël i g'ã respondîd isë, a l'Êteser: – Se prope 'L Padrû de töt l'ã fisâd lû i laûr isë... l'ë mia noter ke m'pöl dit a te ñe sé ñe no perno s(t)kõnt. Tè, àda, te: la nošta Rebeka l'ë ke deante a te, e l'ã sentîd töt per benî. Se ga a be a le, te tōla dre, e ke la deente po la so mader förtünada e benedeta d'i scec del nos brao neûd ol Esâk! Kompân ke t'et dic te, se Dio òl –.

Apena ke l'ã sentîd iste bele parole de lur du, ol servidûr del Abrâm a l's'ë kûrvâd so finâ 'n tera e l'g'ã dic grazie a 'L Padrû de töt, ke l'ga faa 'nda isë be i laûr. Po, l'a fac tra fo tace laûr dor e darsênc, e a ü kuak bei vestîc, e g'ï ã dac a la Rebeka. Po ak a 'l so fradêl, e a la so mader de le, l'g'ã dac tace laûr presîus mia de skers. E isë, dopo i ã po maiâd, a la finfi... ol servidûr e tōc kei k'ï ëra eñic insâ kon lû, i ã biîd e i ã pasâd là la noc.

E a la matina, leâd sò, 'l so servidûr del Abrâm a l'g'ã dic isë : – Adês... lasîm

prope turnâ 'ndre del me padrû kola buna nôa, a... oter ke siv istâc isê bu kon lû e kon me -. Ma 'l so fradêl e la so mader dela Rebeka i g'ă dic isê:

- A te, bunôm... lâsa šta ke kon noter la sceta amô û de... û de apena: e dopo ta tœerêt sô tœt e la parterâ 'nsem a te -. Ma lû a lur:

- A oter, braa set: teñim po mia ke amô sô i spi, me: ke l'me padrû l'g'ă mia prope tat de kampâ... e l'sarês delbû û gran pekât se l'g'es mia de eñ a saî prest a lû 'ste bele nôitâ ke, koma ke m'î ă kômbinade isê be a tœc ol Padrû de tœt... e me g'ô amô a û vias bel long per riâ là a digel -.

Iura kei là i ă dic isê, 'n finisiû de tœt: - Sâ, ke m'cama ke la sceta po m'ga l'domanda a le, e... -. A i ă camâd là la Rebeka, i g'ă domandâd a le "œlet parti sœbet insema a lû ke, te, e?"... e le l'ă dic de sé. E iura, capâd amô ergotina de regâl, êkola, a i ă po lasâd parti la so Rebeka kon dre la so bața... insêm a 'l so servidûr del Abrâm e a tœc i oter ke l'g'ia dre lû. A i ă benedid sô la so Rebeka isê, i so, a lasala 'nda e 'ngûraga oñe be a le, po a 'l so om ke la 'ndaa a tœ:

- A te, sceta... a te, sorela! Ke ta pœdet vîga tace sœc e neûc, e sœc d'i to neûc, tœc bei e frank e fœrtûnâc e senza ñe nômer! E ke tœc i pœde a semper vens kontra tœc i so aersare! Po... a riedis, bela stela, kuando Dio ôl! -.

La Rebeka, leada sô de la so benedisiû e basâd sô be tœc, l'ê saltada 'ngro-
pa a 'l kamêl, e komâ le la so bața e i so servente ke la portaa dre; po, trac in-
sêm la so bela karoana, i ê partîc.

...Ol Esâk, kela olta là, a l'turnaa 'ndre de 'l pos de Lakaeroe, là 'ndela regû del Negeb, indokê l'istaa de ka. L'êra 'ndac de fo a 'l kalâ del sul, de tras impô fo 'n kampaña e posâ e pensâ sô. Arsâd sô i ôg, l'ă est a eñ insâ dei kamei.

Poa la Rebeka la ardaa innâc kuriusa: e isê l'ă est là 'n fonta û bel suen. La s'ê lasada slișâ so del kamêl e la g'ă domandâd a 'l so servidûr de l'Abrâm:

- Ki el kel bel om lé ke l'ma e 'nkontra a noter, e? -.

– A l'ě ol me e 'l to padrŭ! – a l'g'ă respondid lŭ.

Iura la RebeKa la s'ě kuarcada so l'mŭs kol vel.

Ol servidŭr a l'g'ă kŏntăd sŏ a l'Esăk tŏt kel ke g'ěra sŏcedid.

Ol Esăk l'ă kompañăd lâ la RebeKa 'ndela tenda ke l'ěra staca kela dela so mader, la Sara. E i ă po spusada, e i ă indăc insema.

E isě l's'ě konsolăd dela mort dela sŏ mader, e a 'l so pader a l'g'ă dac la sŏ bela konsolasiŭ d'ŏna spusada amŏ del so sang de lŭ.

[Gênesi, 25]

L'Abrâm, po... oter ke pensă a mŏr: a l'ă spusăd amŏ a lŭ ŏn'otra fomna, la Ketŭra, ke la g'ă fac nas' amŏ ses' iscęc, ke i ă stac poa lur i prim de ses' popŏlasiŭ, ke g'ě amŏ aturen a 'nkŏ.

Ma perŏ... l'Abrâm a l'g'ă lasăd tŏt a 'l so Esăk, tŏc i so be ke l'g'ă lŭ; e a i scęc ke l'g'ă tŭd d'i ŏtre fonne l'g'ă fac adoma kuak regai, e 'ntat ke l'ěra amŏ iv lŭ i ă mandăc via tŏc deluntă de 'l so Esăk, fo 'ndei regŭ de l'oriënt.

Ol Abrâm l'ě po kampăd i so bei sensetantasik' aň. E dopo ăs deentăd isě bel veg, tŏt kontět e pie de sŏdisfasiŭ, l'ě po mort a lŭ: e isě, l'ě stac metid det indela bŭsa del terě ke l'ă krompăd per sotră la so Sara, tace aň indrě, lâ a Măkpela.

I so scęc, dokă, ol Esăk e l'Esmăěl, ke l'ěra eňid a troăl per salŭdăl amŏ ŏna olta, a i ă sotrăd det lâ 'ndela bŭsa de Măkpela, in front a Mamr, det indel kap ke l'ěra stac ol so kap del Efron ol Etět, ŏ' scet del Sokar, ol kap ke l'Abrâm l'ă tŏld a pagăl sŏ l'onga kon tat arsënt k'i g'ă sirkăd kei lâ... e isě l'g'ě eňid bu per sotră la so pŏera dona, la so Sara e per vės sotrăd lâ 'nsem poa lŭ.

Dopo la so mort del Abrâm... ol Padrŭ de tŏt l'ă benedid sŏ piŏ tat de tŏc ol so scet ol Esăk, ke a 75 aň l'istaa lâ de ka aprŏf a 'l pos de Lakaeroe... kŏ' i so scęc semŏ grandeli: ol Esaŭ ("ol pelŭs", camăd poa "l rusi" dopo) e 'l Gakŏb

(“a l'teñ ol sòmèl per ol kalkâñ”). L'Esmaël, o' scet ke l'Abrâm a l'g'ia úd de la Agar la serventa gisiana dela so Sara, a l'g'ã úd a lù i so dudes iscêc, k'i ě po stac i so antenâc de dudes trebũ akâ lur, e i g'ã dac i so nom a i so kampa-mênc e país.

L'Esmaël l'ě kampâd i so bei sentrentasêť añ, po l'ě mort: e l'ě turnâd in-sêm a i so antenâc, sotrad lâ kol so pader, abekê mia kola so mader, perô. A l'ě mort prima d'i so fradei, lù: e iura i so sccec de lù i ě 'ndac a sta d'ona kuak d'otre bande, de Âela finâ a Sür, dre a 'l konfi del Gito, in diresiũ de Asür.

E kei ke ol indâ 'n'nac i fa oter ke girâ amô 'mpo de pãgine de “Bibia”, e i sa farâ piö tat idea de kuat ke la sunada l'ě kambiała, dopo l'Abrâm... e de kuat pok a i ã po capâd de lù i so sccec e i so neũc: negôt de nõitâ, ne... d'i tep del Noê e del Kaï e del Abël, ña piö ña meno, intendémsa! E amô òna olta: senza ùli di ke i sccec e i neũc d'i oter, in töt ol rest del mond, i see stac piö angelî, e i g'ãbe dac meno defâ a 'L Padreterno!

...Ke i ã fac e i a fa sò töt del istês istâmp, Lù, de prensepe fin'a 'nkö; e à te a kapî 'nkemanera, perô, l'ã ùlid fa sta det prope 'nkela partida lé del so Abrâm ...ũ specâl kompãn de 'l Gesũ Nasarê: ke lù sé l'ã señad la storia, oter ke töt i oter pader e töt i oter iscêc de om metic insema!

M'indará po ontera 'nsema a ed a la so, de storia, me spere.

Anse: a fala amô, ак.

A salüdâ... pos prope mia lagã sta de di ergôt amô a de la Sara, ù momentî.

A m'la troerâ det indela so “PRIMA LETRA DEL PIERO”, portada a esempe per tôte i sante done krestiane: ma... a pensaga sò 'mpo be, dopo ĩ lesid sò i storie ke de sura... disî kosê, oter, e?

Kel Piero là e i so prim kristiã... i ã lesida sò prope be... la Bibia, a?

E sa ke m'gã s'ě: ol Abrâm dokã, l'éra mia 'mpedit, inabel, e ña poerêt: de servente g'n'ña asě: kemanera, alura... ñe ü scet fin'a 'sse 'nnac koi añ? Pöl mia das pötöst adoma “ñe ü masc”, ña de la so Sara ña de kuak servente o “amise” ña de suen ña de om? O... piö belfã amô: in setant'ãn de salute e de padrû... oter ke scec e oter ke mascî; ma perô, magare, mascî de la Sara delbû mia... e, per no ofënd le, lü i ã metic töt a post de kuak bande, senza bege ña pretese 'nkö o 'ndomã; e magare amô... ña i gã piasia asě ña l'sa fidaa trop: mia tat belfã a sta sota de lü, brao 'l Lot, a ês bu de restaga apröf e simpatek... reerënt, a gösta distansa.

Amenokê... m'völe prope krêdega a ü Abrâm kast e kontinënt e fedël e pader... angel, töt ka e cesa e ôpere ke pie, gösto a kei tep là...

Tep k'ï éra be dre a kambiã: e se m'völ kred... “a kambiã in mei”, e mîga a turnã 'ndre (m'g'ã gösto amô l'esempe del neüd Gaköb koi so brae Lea, Rakël, e servente de l'öna po de l'otra: per buna pas de ki ke örês magare “güdi-kã” l'nono).

E dokã, adio!, a te pader Abrâm: sarês a di, po: “a riedis in Dio”; 'ndoke t'evrêt a uramai koregîd per semper la to prima idea d'ü “Dio padrû de töt ke l'sa diertës a dat ü per töt iviã du, e dat... e töt via...”; e perô ta m'et inviãd fo a kel'otra, buna amô 'nkö, d'ü “Dio pader kompãn ke adoma Lü – ol Ü – a l'pöl e l'völ vês: bu de da ol so scet preferîd, senza perdel, ma a igel indrë amô kon mela miñû d'otr'iscêc, turnãc a ka... dopo k'ï séra perdic, lur”!